

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Construim socialismul cu oameni și pentru oameni NICOLAE CEAUȘESCU

Scrisoare de inimă și credință

Cinstit Cîrmaci al țării înțelepte,
Noi, fiii tăi, ne îndreptăm spre tine,
Cu inimile într-un turn de trepte
Și viața o rugăm - să-ți fie bine.

Să-ți duci destinul intru sănătate,
Erou, mereu cu țara împreună,
Și să-ți rotești - egală peste toate -
Sfredelitoarea ta privire bună.

Tu ai urcat incetul cu incetul,
Bărbat al muncii și-al eliberării,
Și-acum îți au, sub căpătii, portretul
Femeile bătrîne ale țării.

Trudești și lupți și, încărcat de glorie,
La cîrmă stai, lumină, zi și noapte,
Te cred și te urmează muncitorii,
Ei, autorii uriașei fapte.

Ostașii, cînd credință sfîntă jură,
La tine se gîndesc, Cîrmaci al nostru
Că le ești steag și conștiință pură,
Că-n rostul țării și se află rostul.

La tine cugetă adînc țărani
În toată truda lor de peste vară,
Prin tine speră să le-aducă anii
Pîine mai bună, viață mai ușoară.

Nu vorbărești și lași ca papagalii
Cu vorbe ce fac inima să doarmă,
Ci demni oșteni și-s intelectualii
Oșteni - ideii, sub a minții armă.

Că sîntem un popor și o gîndire,
O inimă și-un braț, că sîntem Țară,
Că drept avem și noi la nemurire,
După atîtea cîte ne-ncercară.

Destin curat, istorică voință !
Da, țara te-a suit pe al ei munte,
Dar n-ai uitat de traiu-n chibzuință,
Și ai rămas atent la amănunte.

Cînd mari mulțimi te ovaționează
Și ai putea pluti în prea-mărire,
Tu și-ai păstrat privirea bună, trează
Și vezi și omul în nenorocire.

Și vezi că mai există nedreptate,
Și vezi că fericirea-i imperfectă,
Și vezi că nu-s corect transmise toate,
Și vezi că omu-i om și nu insectă.

Și vezi pe cei care se-mburgheziră,
În numele ideii proletare,
Și biciui egoismul ce inspiră
Minciună, clevetire și trădare.

Noi te iubim de tot ce faci, părinte,
Chiar dacă uneori ni-i greu și nouă,
Noi te urmăm și te iubim fierbinte,
Că nu ne-ai dat durata pe din două.

Că ne-ai reinvățat ce este dorul,
Și prețul trudei și răsplata piinii,
Că ai fixat pe țară tricolorul
Ce-l sărutau neînfricat bătrînii.

C-ai readus în țară vitejia
Trecut și viitor, unite toate,
Că noi putem rosti în România
Acum : Lumină ! Luptă ! Libertate !

Nu tot ce este e perfecțiune
Și uneori ideea ta-i strîmbată,
Iar în pădurea lucrurilor bune
E-un vreasc care ne doare citeodată.

Cu umilință și cu dor și-am spune,
Grijă să ai de libertatea noastră,
Să fie toate lucrurile bune
Sub mina ta, în Patria această.

Și nu-i ierta pe cei ce-n lingușire
Și în delațiune se răsfață,
Înconjurat de Țara ce-n iubire,
Prin muncă îți dorește : „Lungă viață !”

Ne place lupta, calea ei directă,
Chiar dacă sînt conștiințe mai închise
Ce libertatea o găsesc suspectă
Și cheamă revoluția la vize.

Tu, Omule de inimă și lege,
Om de Unire și de dreaptă fire,
Să știi că-n veci nu te vor înțelege
Cei ce-au uzat de-a noastră dezunire.

Bărbat al țării, înfloriră toate,
Din cirna care nu cunoaște tremur,
Tă țării să-i dai muncă și dreptate,
Și birui-vom orice fel de vremuri.

Noi nu-ți aducem lingușiri, nu-i cazul,
Știm că-ți displac, și se zburlește părul,
Dar dacă-ți spunem că ne ești Viteazul
Și Omul Bun, îți spunem adevărul.

Ci cheamă-ne mereu la bătălie,
Dă-ne să facem zarea să-nflorească,
În spiritul de aspră vitejie,
Ce-i azi stăpin în Țara Românească.

Tu, care-ai deșteptat c-un dulce tunet,
Istoria cinstitei noastre nații,
Fă să vibreze cu-ndelung răsunset
Și sufletele noii generații.

Nu creadă demagogii că-s în floare
Sperînd că lor mereu le va fi bine ;
Că nu incupe țara în dosare,
Nici în delațiuni fără rușine.

Ne-ai învățat că „omul este munca”,
Aceasta vrem să fie legea sfîntă,
Vrem să-ți urmăm neabătut porunca,
Noi, țara ce muncește și ce cîntă.

Noi te cinstim, lumină îndrăzneată,
Și îți urăm mulți ani și sănătate,
Iar blinda ta tovarășă de viață
Să-ți fie bună cumpănă la toate.

Mereu, între cinstiții tăi tovarăși,
Partidul să-l conduci, cu dirză mină,
Cu-o energie re-ntregită iarăși
De tot ce este patria română.

Trăiască buna inimă ce bate
Într-un același ritm cu datoria,
Trăiască-n glorie și sănătate
Acel ce pentru viitor se zbate...

Trăiască maica noastră, România.

ADRIAN PAUNESCU ■

România socialistă

sub semnul muncii, al libertății, al unității și al dezvoltării

Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărârii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți.

NICOLAE CEAUȘESCU

Un timp ce se impune
deopotrivă inimii
și cugetului nostru

Am fost cu toții martorii, creatorii și beneficiarii celui mai strălucit capitol al istoriei naționale, al unei istorii făurite conștient prin armele rațiunii, științei și practicii sociale, prin marea capacitate a comunistilor de a transforma în fapte vocația unei întregi națiuni, de a ridica la scara realității cele mai nobile deziderate ale socialismului, de a sintetiza și fructifica la maximum întreaga zestre de valori acumulate de veacuri, dând o nouă strălucire și semnificație însușirilor tradiționale ale poporului nostru. Pentru noi toți, pentru întreaga suflare a României, Partidul Comunist Român a reprezentat și reprezintă autoritatea supremă, forța politică și socială cea mai înaintată, tezaurul muncii colective, trup din trupul clasei muncitoare, al țărânimii și intelectualității poporului nostru.

Continuator al celor mai glorioase tradiții de luptă, plămădit din năzuințele de libertate socială și națională ale poporului nostru, partidul comunistilor din România — prin natura de clasă, prin ideologia și organizarea sa, prin politica sa marxist-revoluționară — s-a dovedit de la începutul existenței sale singura forță politică în stare de a sesiza imperatiile istoriei, de a găsi căile și mijloacele pentru împlinirea lor, devenind exponentul intereselor și aspirațiilor fundamentale ale unui întreg popor.

Pentru noi toți este astăzi limpede ca lumina zilei că toate victoriile și năzuințele istorice din ultimele decenii, tot ce s-a creat prin talentul, hărnicia și puterea novatoare a cetățenilor noștri, tot ce a schimbat din temelii chipul țării și viața locuitorilor acestui pământ — este indisolubil legat de gândirea și activitatea practică a Partidului Comunist Român, de modul magistral în care și-a exercitat misiunea de forță politică conducătoare a societății noastre.

Din scurgerea acestor ani atenția noastră se îndreaptă în mod deosebit asupra ultimei perioade. Acordăm această prioritate nu obligați de prospețimea memoriei sau din considerente de ordin afectiv, ci datorită marilor semnificații pe care le-au avut în destinul colectiv al poporului nostru congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea, hotărârile plenarelor C.C. al P.C.R., Congresul educației politice și al culturii socialiste. O perioadă de o amploare fără precedent, cea mai fertilă din întreaga dezvoltare a României postbelice, legată organic de activitatea prodigioasă desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea statului și partidului, de contribuția sa decisivă la fundamentarea științifică a politicii partidului nostru, de spiritul nou promovat în toate sferele vieții economico-sociale.

Revederea științifică sau rememorarea sentimentală a acestor ani aduc în atenția noastră a tuturor, în orice clipă și cu orice prilej, marea contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, aportul personal, precumpănitor, la elaborarea și aplicarea strategiei și tacticii partidului nostru, a orientărilor de principiu ale politicii sale interne și externe. Discernăm în științific

prin care au fost abordate problemele cruciale ale dezvoltării societății noastre, temeinicia opțiunilor și cetezanța soluțiilor preconizate, pasiunea și consecvența pentru promovarea noului, permanența confruntare dintre teorie și practică au făcut ca activitatea secretarului general al partidului nostru să fie asociată în conștiința poporului nostru cu ansamblul succeselor dobândite în ultimii ani pe întregul teritoriu al patriei socialiste.

Pornind de la cercetarea laborioasă a realității, de la noile cerințe impuse de noua perioadă istorică, Comitetul Central, prin grija tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, a conturat cu claritate, pentru fiecare domeniu al construcției socialiste, fără excepție, obiectivele de atins, căile de urmat, formele și metodele cele mai eficiente de organizare și conducere, și, ceea ce este deosebit de important, a îndrumat nemijlocit, la fața locului, munca pentru realizarea scopurilor propuse.

O perioadă care se impune inimii și cugetului nostru și prin importanțele teze de însemnătate teoretică și practică elaborate de partid, inițiate în spirit marxist-leninist de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au dat un nou impuls gândirii teoretice, elaborării soluțiilor practice ale înaintării și dezvoltării multilaterale a construcției socialiste, reprezentând, totodată, un însemnat aport la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare. Aceste teze care constituie piatra unghiulară a tuturor documentelor de partid elaborate în țara noastră în ultimii ani se referă, după cum știm cu toții, la clarificarea etapelor de dezvoltare economică și socială a țării, la rolul primordial al forțelor de producție, la natura și evoluția contradicțiilor în socialism; au precizat locul națiunii în etapa actuală, coordonatele adâncirii democrației socialiste, desfășurarea și creșterea rolului conducător al partidului nostru, fizionomia umanismului socialist, caracterul dinamic al conștiinței socialiste, aprofundarea principiilor marxist-leniniste ale relațiilor dintre statele socialiste, dintre partidele comuniste și muncitorești.

O teză deosebit de importantă, elabo-

rată la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, marchează din punct de vedere teoretic și practic trecerea la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. Răspunzând unor exigențe metodologice și având în vedere realitatea concret-istorică a construcției socialiste în România, noul concept definește strategia dezvoltării globale a societății noastre într-o etapă maturizată, superioară, în interiorul căreia se deschid perspectivele trecerii treptate spre comunism.

Perioada ultimilor ani este deosebit de elocventă și prin consecvența remodelării spirituale a omului societății noastre, conceptului potrivit căruia un factor primordial al întregii activități de transformare revoluționară a societății îl constituie formarea omului nou, caracterizat printr-o înaltă conștiință socialistă, un om cu un larg orizont cultural, cu o atitudine înaintată față de muncă, societate, familie. „Noi considerăm și am considerat întotdeauna — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că mențrea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decât prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral politic înaintat.”

Sub semnul unei vieți politice dinamice, al intensificării participării conștiente a maselor la dezvoltarea multilaterală a construcției socialiste, am intrat, odată cu țara, în cel de-al doilea an al plapului cincinal 1976-1980, la sfârșitul căruia România se va înfățișa întregii lumi ca o țară prosperă, cu o structură economică modernă, cu un nivel ridicat de civilizație. La temelia acestui nou edificiu al socialismului, partidul a materializat în continuare axioma civilizației contemporane: crearea unei economii stabile, bazată pe o consecvență politică de industrializare a patriei, principala garanție a progresului material și avangarda independenței naționale. Documentele programatice elaborate de Congresul al XI-lea, hotărârile plenarelor C.C. al P.C.R., ulterioare acestui înalt forum, cuvântările și expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu ilustrează grăitor capacitatea partidului nostru de a modela în chip original, cutezător, realist, viitorul națiunii române. El se va naște pe trunchiul solid al prezentului, prin destoinicia unui popor care și-a demonstrat din plin virtuțile, sub îndrumarea unui partid încercat în fruntea căruia se află înțeleptul său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care simbolizează atât de puternic crezul, înțelepciunea și vigoarea întregului nostru partid.

Despre reușita acestor nobile deziderate vorbesc încă de pe acum succesele remarcabile obținute de oamenii muncii în toate compartimentele de muncă și creație, entuziasmul, pasiunea și înaltul patriotism care animă activitatea generală a clasei muncitoare, țărânimii și intelectualității, ajutorul și grija permanentă a secretarului general al partidului nostru pentru o exigență și rațională desfășurare a uriașului efort, pentru finalitatea umanistă a acestui impresionant drum: îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului nostru, creșterea gradului de civilizație al națiunii noastre, felul suprem al Partidului Comunist Român.

LIVIU TIMBUS ■

Că oamenii trăiesc mai bine,
iată un lucru care aproape
că nu mai trebuie spus

Ca să înțelegem mai bine adevărul cifrelor de plan în anii ce vin, ca să știm în ce fel ne privesc, pe fiecare în parte, indicii economici ai cincinalului acesta, pe care-l numim al revoluției tehnico-științifice, ca să știm cu exactitate ce face revoluția tehnico-științifică din cursul vieții noastre obișnuite, în care o zi pare să semene cu alta, deși nicidecum zilele noastre n-au fost mai deosebite între ele ca acum, trebuie să ne întoarcem puțin în urmă, nu cu mult, cu zece ani, cu doisprezece ani și să vedem ce spuneau atunci cifrele de plan despre viața socială, despre traiul omului muncitor. Urci mai încrezător înălțimea unei scări și drumul ce-l urmează ea dacă, socotind înălțimea unei trepte, vezi cum, treaptă lângă treaptă se împlinește trunic scara. În 1968, Congresul al X-lea al partidului arăta că retribuția crescuse, față de 1965, cu 26%, veniturile țărânimii sporiseră și ele cu 16,2%, fondul de pensii se dublase, crescuse durata concediilor de odihnă, crescuse mult și desfacerea mărfurilor către populație și anume cu peste 31%. Se construiseră, din fondurile statului, 353 000 locuințe, ceea ce înseamnă că un milion de oameni se mutaseră în case noi. Până în 1970, anul de încheiere al cincinalului început în 1966, treapta bunăstării fusese bine pusă în rostul ei, cifrele de mai sus rotunzindu-se în consecință. În anul 1975, socotind creșterile bunăstării sociale față de 1970, notăm un spor al retribuției reale de 23%. Prevederile cincinalului 1966-1970 arătau că sporul va fi de 18-20%. Înseamnă că prognoza nu a fost bună? Nu. Prognoza a ținut seama de toți parametrii ceruți de științele economice, numai că știința aceasta nu poate să cuprindă nicidecum întregul avânt spre bine al unei națiuni. Poporul nostru a arătat în anii ultimilor două cincinale, mai ales, că știe să răspundă cu fapte mari atunci când e bine condus, când directivele economice merg la miezul lucrurilor, când sint luate în seamă cele mai îndreptățite aspirații ale sale. În cincinalul trecut, ca urmare a edificării unui număr impresionant de noi industrii, numărul locurilor de muncă a sporit cu 1 300 000, față de 1970, față de treapta ce a reprezentat-o cincinalul 1966-1970, veniturile populației au crescut cu 23 miliarde lei. Creșteri cu totul impresionante arată indicii alocațiilor pentru copii: peste 47%, adică nu numai împlinirea prevederilor planului, ci și depășirea lor cu 3 miliarde lei. Cheltuielile statului în sectorul construcțiilor sociale au fost cu 50% mai mari ca în cincinalul 1966-1970. Veniturile membrilor cooperatori au fost și ele în creștere substanțială și dacă socotim laolaltă — cum se cuvine, de fapt, s-o facem — sporirea veniturilor din retribuție și alocațiile sociale culturale vedem că într-un singur cincinal veniturile reale ale oamenilor muncii au fost cu 55% mai mari față de 1970. O creștere antrenează altă creștere, trăind mai bine, oamenii consumă mai multe mărfuri. Desfacerea de mărfuri înregistrează un spor de 52%, serviciile către populație un spor de 70%. Oamenii și-au construit, cu sprijinul statului, peste 500 000 apartamente și cu banii lor peste 250 000. Au fost create noi locuri de muncă, în număr de 1 000 000, școlarii și studenții au burse, practic, de două ori mai mari ca în 1966.

Toate acestea, care sînt numai o parte din elementele ce demonstrează mersul hotărât într-o viață mai bună a societății socialiste românești, ilustrează vechiul proverb, atât de frumos înțeles, că omul bun se cunoaște după faptă. Cele două trepte, marcate de cincinalele cuprinse între anii 1966-1975, ne dau încredere în înălțimea treptelor următoare și în faptele acestor oameni buni ai României.

TUDOR OCTAVIAN ■

Participantă tot mai activă in schimburile de valori ale lumii

Dezvoltarea economico-socială fără precedent a României socialiste a impus, mai ales în ultimul deceniu, lărgirea schimburilor economice, ridicarea la parametrii cei mai înalți a cooperării în producție cu alte state, adăncirea și perfecționarea conlucrării pe multiple planuri cu toate țările lumii, fără deosebire de orinduire socială, pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru cauza colaborării și păcii în lume. Aceasta se constituie ca o expresie deosebit de semnificativă a progresului economico-social al țării, a economiei românești — factor dinamizator al ansamblului relațiilor economice ale României cu statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate cele peste 145 de state ale lumii cu care întreținem legături comerciale și de cooperare industrială și tehnică. Astfel, comerțul nostru exterior înregistrează o creștere în ultimii 10 ani de aproape 4 ori. Creștere cu atât mai importantă cu cât înglobează în ea și mărirea ponderii mașinilor și utilajelor la export de la 18,8 la sută la 25,3 la sută. Iată deci că, într-un răstimp relativ scurt, țara noastră, altădată cunoscută pe piața internațională aproape numai prin produsele sale agrare, se impune astăzi și prin produsele industriei sale aflate în plină dezvoltare, nouă realitate obiectivă ce a creat printre altele premisele necesare înființării a șase societăți mixte în ultimii ani. O contribuție esențială în dezvoltarea relațiilor economice internaționale au adus întâlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducătorii și reprezentanții a numeroase state ale lumii, fapt ce a dus firește la instituirea de noi relații diplomatice, la parafarea de noi acorduri comerciale reciproce avantajoase, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, al participării active la diviziunea internațională a muncii. Drept urmare, s-au dezvoltat continuu relațiile economice ale țării noastre, a crescut și s-a diversificat schimbul de mărfuri cu țările membre C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cărora le revine ponderea cea mai mare, principală, în volumul comerțului exterior și în activitatea de cooperare economică a României; s-a accentuat cooperarea activă cu țările în curs de dezvoltare, ajungându-se ca aceasta să aibă o pondere în volumul schimburilor comerciale ale României de peste 20 la sută, o creștere de aproape 24 de ori în ultimii 15 ani; în numai un deceniu s-a ajuns ca ponderea schimburilor și cooperării economice dintre țara noastră și țările capitaliste dezvoltate să reprezinte astăzi circa 37 la sută din volumul comerțului exterior.

La toate aceste succese de prestigiu, succese deosebite obținute în ultimul deceniu în dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările lumii, au contribuit decisiv contactele și convorbirile președintelui Nicolae Ceaușescu prilejuite de vizitele de prietenie pe care le-a făcut în cursul anilor în numeroase țări ale lumii, inițiativele sale pentru noi acțiuni de cooperare, activitatea sa diplomatică neobosită întemeiată pe „necesitatea respectării deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc, a dezvoltării unor schimburi echitabile și realizării unei cooperări în producție care să corespundă intereselor fiecărei părți, progresului general al economiei internaționale, înscriindu-se, totodată, pe linia înfăptuirii unei economii echilibrate pe plan mondial“.

IULIAN NEACȘU ■

Cultura în revoluție, revoluția în cultură

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvintarea sa la Congresul educației politice și al culturii socialiste, „Ca urmare a progresului general al societății, a extinderii și perfecționării instrucției publice, a răspândirii largi în mase a cunoștințelor științifice, politice și culturale, în anii socialismului a avut loc o puternică ridicare a nivelului de cultură al întregului popor, o înflorire fără precedent a vieții spirituale a patriei noastre“.

Decisivi în înfăptuirea revoluției noastre culturale au fost anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Deși, cifrele nu pot reflecta în toată bogăția sa fenomenul cultural, a cărui desfășurare nu poate fi observată întotdeauna imediat, vom insera câteva date reprezentative pentru dezvoltarea lui atât de complexă în România socialistă a ultimilor ani.

În perioada 1966—1975, de pildă, au fost deschise pe întreg cuprinsul țării peste 1200 de cămine culturale, 27 case de cultură, 17 cluburi, 42 de cinematografe. Au fost ridicate trei noi teatre (Teatrul național din București, Teatrul de stat din Craiova și Teatrul de stat din Tîrgu Mureș). În aceeași perioadă producția de

În 1975, cit în întreg deceniul 1951-1960

Mai întâi și-ntîi, într-o succintă istorie mai nouă a siderurgiei din țara noastră, Reșiței i s-a adăugat, cu alți parametri, Hunedoara, care într-un timp relativ scurt a emis serioase pretenții la titlul de navă amiral a industriei grele. Acestea, în ultimii 10—12 ani, i s-a adăugat furnalele, oțelăriile și laminarele Galațiului, dar, mai ales, la Tîrgoviște, veche cetate de scaun a Țării Românești, s-a născut oțelul înalt aliat. Am mai putea vorbi, în aceeași idee privitoare la completarea constelației de centre siderurgice ale țării noastre, și despre viitorul mare combinat de la Căldărași. Mult mai pe scurt, vrem să ilustrăm că politica de industrializare, promovată cu consecvență de către partidul nostru, s-a dovedit, conform celor mai elementare noțiuni de economie politică, factorul hotărîtor al creșterii și stabilității noastre economice. În prelungirea directă a acestor două fraze care pot fi cuprinse în indemnul — Mai multă fontă, mai mult oțel, mai multe laminate și, drept urmare, mai multe mașini! —, harta economică a țării noastre a înregistrat spectaculoase transformări, aproape fiecare oraș devenind un adevărat șantier. Au beneficiat de acest impetuos marș al industriei siderurgice atât orașele care dispuneau de o tradiție în construcția de mașini, dar, într-o măsură mult mai mare, au beneficiat orașele în care

GEORGE ARION ■

altădată nu se întâmpla nimic. S-a consolidat și s-a diversificat gama mașinilor produse la Ploiești, Brașov, Arad, Timișoara, București, Tîrgu Mureș, Cluj-Napoca, Oradea, Craiova, Sibiu, Brăila, ca să amintim doar câteva dintre acestea, dar, așa cum spuneam, pornind de la un imens zero, adică de la nimic, industria metalurgică și constructoare de mașini se simte ca la ea acasă în orașe precum Alexandria, Tîrgoviște, Balș, Botoșani, Iași, Aiud, Birlad, Vaslui, Zalău, Alba Iulia, Tîrgu Jiu, ca să ne oprim, și de această dată, doar la câteva locuri unde noul a pus stăpînire pe munca și viața de astăzi a oamenilor. Dintr-o sumedenie de cifre, demne de semnalat ni se par a fi următoarele: în 1974, față de anul 1965, s-a produs de două ori și jumătate mai mult oțel și de trei ori mai multe tractoare. La sfîrșitul anului 1975 a fost înregistrată o producție globală, în industrie de 576,6 miliarde lei, realizându-se un ritm mediu anual de dezvoltare pe ansamblul perioadei ultimului cincinal de 13 la sută. Am mai putea aminti, din noianul de cifre, și faptul că producția industrială suplimentară a depășit 100 milioane de lei, dintre care industriei construcțiilor de mașini i-au revenit 30 de milioane, iar industriei metalurgice 12 milioane de lei. Și mai tulburător, adică mai reprezentativ pentru saltul realizat pe calea industrializării, ni se pare a fi faptul că întreaga producție industrială a anului 1965 a fost realizată, în anul 1975, în numai 100 de zile, sau producția industrială a anului 1975 echivalează întreaga producție industrială a anilor 1951—1960.

VICTOR NIȚA ■

„Ceaușescu și poporul“

Am avut marea cinste și privilegiul de a mă afla în citeva rânduri în imediata apropiere a tovarășului Nicolae Ceaușescu de-a lungul unor vizite de lucru sau sărbători ale muncii onorate de înalta prezență a Președintelui României.

Am făcut de fiecare dată, cum am știut și cum m-am priceput, cronica acelor momente — pe care eu le văzusem de la numai cîteva metri —, încercînd să comunic cititorilor revistei noastre impresiile puternice și sentimentele unice pe care le poate trăi un martor ocular la Istoria României. Scriînd aceste cuvinte mari, am convingerea elevului care știe că nu greșește la teza de istorie. Istoria aceasta a noastră a însemnat — înainte — luptele lui Mihai Viteazul, lui Vlad Tepeș, lui Ștefan cel Mare, a însemnat lupte pentru apărare, pentru întregire, pentru unire, după cum — astăzi — istoria înseamnă lupta noastră și munca noastră pentru o Românie socialistă mereu mai puternică, mai stăpînită pe ea, mai demnă și mai respectată în întreaga lume.

Istoria aceasta a României de astăzi o facem noi, românii, iar în fruntea acestui exemplar război al muncii, conducînd fiecare luptă pentru mai multă pîine, mai multe produse industriale, pentru o viață mereu mai bună, în fruntea fiecărei din aceste lupte se află bărbatul cu înalta vocație a istoriei, primul bărbat al României de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Am avut, cum spuneam, fericitul privilegiu să urmăresc momente ale Istoriei României cu ochii mei, l-am văzut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea luptelor noastre pașnice dar încrîncenate pentru binele românilor, istorie pe care copiii și nepoții noștri o vor citi și învăța din cartea de istorie a neamului pentru viitorul căruia iubitul nostru conducător a făcut și face atîtea. L-am văzut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu vorbind cu sute de oameni, l-am văzut stringînd sute de mîini și am înțeles cu mințea și cu sufletul caldă relație de dublu atașament „Ceaușescu și poporul!“

Firește, se pot da nenumărate exemple ilustrînd această relație, dar eu mă voi opri la unul singur care-mi vine în minte scriînd acum aceste rânduri. Se lansa la apă primul mineralier românesc de 55 000 tdw. La această premieră națională participa și tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acele clipe de mare bucurie și entuziasm, un bătrîn maistru a apucat să-mi spună următoarele cuvinte: „Vasul acesta l-am făcut împreună cu tovarășul Ceaușescu. Da. Știi că pînă astăzi, la sărbătoarea asta a noastră a lansării navei, secretarul general al partidului a venit de 5 ori la noi în șantier, urmărind, etapă cu etapă, evoluția construcției, sfîștindu-ne și dîndu-ne îndrumări ce și cum să facem să iasă mai bine?“

„Ceaușescu și poporul“, o relație de dublu atașament, o relație de muncă, o relație istorică!

MARIUS POPESCU ■

Pentru situarea României în rîndul țărilor cu agricultura cea mai înaintată

„În anul 1975, agriculturii i s-a repartizat cu aproape 10 miliarde lei mai mult decît în 1965“ — consemnează presa; și alte comparații: „... în ciuda condițiilor climatice nefavorabile, a unor grele calamități naturale, producția agricolă pe anii 1971—1975 a fost cu peste 25% mai mare decît în cincinalul 1966—1970 și cu 55% mai mare ca în perioada 1961—1965“.

Sînt cifre care nu mai au nevoie de nici un comentariu. Agricultura stimulează dezvoltarea tuturor ramurilor neagricole, a tuturor domeniilor de activitate prin cererea sporită de mijloace de producție și bunuri de consum, precum și de servicii pentru modernizarea producției și ridicarea nivelului de trai al populației. Ea este în același timp cea care sporește an de an ponderea produselor agro-alimentare prelucrate industrial. Ca atare, dezvoltarea industriei alimentare și în bună parte a industriei ușoare. Agricultura contribuie de asemenea la intensificarea comerțului exterior al țării, reprezentînd o importantă sursă de devize pentru economia națională.

În anul care a trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înscris în cuvînt și gînd faptul că obținusem cea mai bogată, cea mai mare recoltă din întreaga istorie a națiunii. Astăzi, acest lucru se cere a fi nu numai permanent, dar și depășit în continuare. Cîteva cifre — aplicate la un deceniu — sînt edificatoare în această intenție. În anul 1965, în România lucrau 7 078 ingineri agronomi, 1 540 ingineri zootehniști, 695 mecanizatori și 622 medici veterinari; peste numai zece ani, numărul acestora se ridicase la 9 601, 1 827, 2 341 și respectiv 3 174! În aceiași ani, producția agricolă vegetală a crescut — socotită în mii tone — de la 12 501,3 la 15 265,8. Cîteva cifre, iată, dovedind că astăzi, la noi, agricultura a devenit o veritabilă și productivă școală a inteligenței.

Încă din anii 1975—1976, unele unități agricole au obținut producții record (5 000—6 000 kilograme grîu/ha; 10 000—12 000 kilograme porumb/ha; 3 000—4 000 kilograme floarea-soarelui/ha; peste 10 kilograme lînă pe cap de ovină, peste 5 000 litri lapte pe vacă furajată etc.). Sînt, acestea, numai cîteva dintre premisele ce dovedesc capacitatea agricultorilor noștri de a realiza, de a face totul pentru ca — așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu de la înalta tribună a celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român — „...cincinalul 1976—1980 să fie nu numai cincinalul revoluției tehnico-științifice, dar și cincinalul care să ducă la o transformare radicală a agriculturii noastre, la modernizarea ei, la situarea României în rîndul țărilor cu agricultura cea mai înaintată“.

HORIA PĂTRAȘCU ■

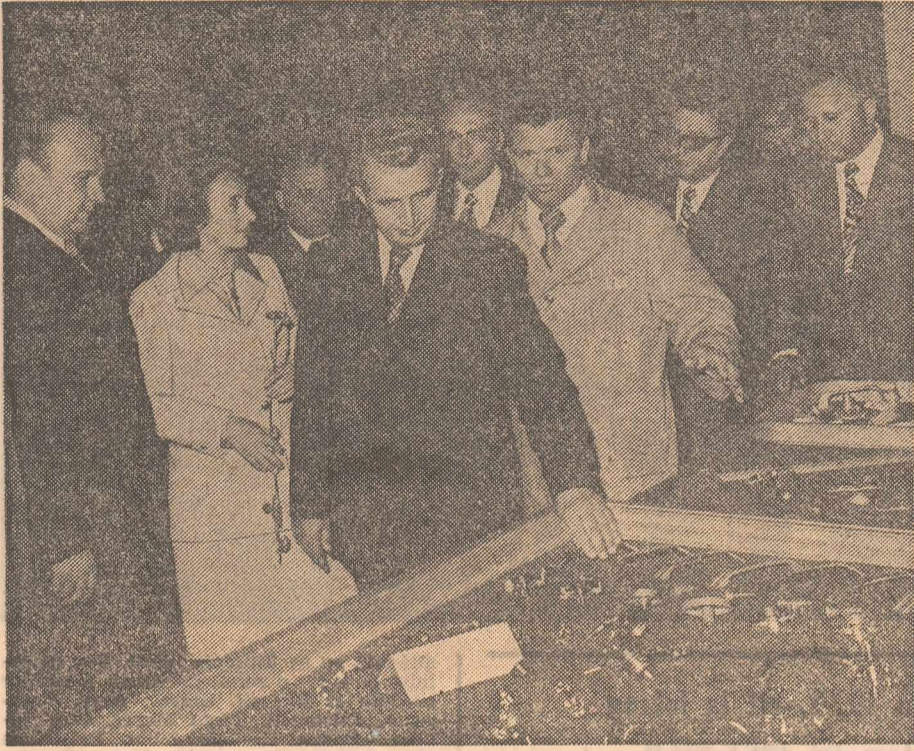
România socialistă, sub semnul muncii, al libertății, al unității și al dezvoltării

A face totul pentru a spori avuția națională

În Expunerea cu privire la activitatea politico-ideologică și culturală educativă de formare a omului nou, constructor devotat al societății socialiste multilaterale dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu pune munca în rândul celor mai prețioase obligații ale patriotismului revoluționar: „A fi patriot, a-ți iubi țara înseamnă a face totul pentru a spori avuția națională, proprietatea socialistă, a nu preocupă nimic pentru înfăptuirea politicii partidului comunist, ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni”.

Istoria pământului, spusă uneori în prea multe metafore, ne-a hrănit cu ideea că țara noastră e bogată și că munții noștri aur poartă. Va fi fost România o țară darnică, vor fi fost cindva bogățiile pământului ei lesnicioase, numai că prea au fost înainte cheltuite rău aceste bogății și prea au fost furate. Dacă vrem să fim toți cu un trai egal în bunăstare, trebuie să învățăm geografia și istoria bogățiilor naturale ale țării cu mult simț gospodăresc, să vedem că orice sac din care iei dă de fund, că numai munca nu se termină. România, da, e încă o țară bogată, dar este fiindcă la legea străveche a muncii din zori în seară noi adăugăm o știință socialistă a muncii. La tezaurul natural adunăm tezaurul fabulos al muncii cu reguli clare, pe un plan economic bine structurat, cu un țel clar pentru toți, deopotrivă, și pentru fiecare cetățean în parte.

Dacă în destule domenii ale vieții socio-economice noi avem o tradiție și citeodată mare tradiție, construind prezentul și viitorul pe un teren bogat, în destule alte domenii tradiția ne lipsește. Cum nu vrem să ne ferim pe seama nimănui, cum n-am umblat niciodată să primim nimic peste ce ni se cuvine de la nimeni, nici de la vecini, nici de la vremuri, facem din talentul muncii noastre fără odihnă tradiție și temelie în toate. Fiecare zi a construcției socialiste în România e marcată de fapte excepționale în cimpul muncii, de sirguință la binele public. Avuția patriei sporește prin munca ei, prestigiul patriei crește în ochii lumii întregi prin contribuția tuturor fiilor care-i ară ogorul. Știm cum e munca și ce bucurii ne dă cînd e din inimă și din înțelepciune. Mai știm, de asemenea, cum

e chipul lenei și al risipei. Dragostea de țară nu e o abstracțiune. Lenea și risipa nu intră niciodată în numele dragostei de țară. Patriotismul cere dovezi, nu vorbe. Vor mai fi, cum au mai fost, mulți patrioți în vorbe dar rostul lor e mărunț, mai mărunț cu trecerea timpului, fiindcă timpul nu prea adună vorbele. Partidul spune cu dreptate că fiecare om al societății socialiste trebuie apreciat după calitatea și cantitatea muncii sale. Cine muncește bine și cu gândul bun are toată stima țării și e patriot. Prin exemplul muncii sale în fruntea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne arată cum trebuie lucrat, cu ce ambiție și lumină, cu ce voință patriotică și ce încredere în forțele proprii ca să parcurgem drumul cel mai scurt la starea de fericire a națiunii, adică la starea în care între resurse și consum se va stabili un echilibru la o cotă înaltă, cînd acest echilibru va însemna că fiecare om cunoaște toate binefacerile civilizației pe fondul sufletesc al unui sfînt respect pentru semeni, pentru munca și traiul lor.

TUDOR OCTAVIAN ■

Spectaculoasa ascensiune a chimiei românești: de 190 de ori mai mult

...Brazi, Făgăraș, Săvinești, Borzești, Craiova, Pitești, Tg. Mureș, Brăila, Tr. Măgurele, Rm. Vilcea, Slobozia... — mari puncte de reper din geografia chimiei românești. Cele mai mari, dar nu singurele orașe care în anul construcției socialiste au ajuns citadele ale celei mai moderne industrii din epoca contemporană. Creații mai ales ale ultimelor două cincinale, cînd chimia a înregistrat o ascensiune fără precedent, situîndu-se la sfîrșitul anului 1975, în statisticile internaționale, pe locul zece în lume. Un loc foarte sus, avînd în vedere nu numai fantastica evoluție pe plan mondial a acestei ramuri hotărîtoare în progresul tuturor celorlalte industrii, implicată profund în revoluția tehnico-științifică, în nivelul de trai general al omului de azi. În 1975 s-a produs de peste 190 de ori mai mult decît în 1938 și s-a ajuns la sfîrșitul aceluiași an să se exporte peste 700 de produse — de la sodă calcinată la negru de fum, avînd o pondere importantă în exportul mondial de chimicale. Acest volum de export fiind de patru ori mai mare față de 1970, iar relațiile de cooperare ajungînd să totalizeze 76 de țări de pe toate continentele Terrei. Cincinalul 1971—1975 a constituit, de altfel, cel mai complex program de dezvoltare pe care l-a avut vreodată industria noastră chimică, reprezentînd ramura cea mai dinamică a industriei. Dacă ritmul de creștere a industriei în ansamblu a fost de 14,3 la sută, chimia a avut un ritm de 18—19 la sută. Ea a înglobat, pe întreg cincinalul, 18 la

sută din totalul investițiilor destinate tuturor ramurilor industriale, asigurînd punerea în funcțiune a peste 660 de capacități de producție. Dar, spectaculoasa ascensiune a chimiei românești nu se referă numai la acumulările ei cantitative ci, totodată, sau mai cu seamă la cele de ordin calitativ. Eforturile au fost îndreptate spre dezvoltarea cu prioritate a subramurilor cu tehnicitate ridicată, tehnologie modernă și grad superior de valorificare și prelucrare a bogățiilor naturale. Accentul a fost pus pe sectoarele importante de care depinde chimizarea agriculturii, industria polimerilor — această sursă de materii prime pentru o serie de alte industrii —, cit și pe contribuția chimiei la progresul tehnic și calitatea producției în toate ramurile economiei naționale. Iată doar un singur exemplu al cărui efect se resimte direct în nivelul nostru de viață: producția de mase plastice a crescut de peste 2,5 ori față de 1970, iar cele de fire și fibre sintetice de peste 3 ori, perfecționîndu-se considerabil calitativ — cele de tip poliesteric, socotite la ora actuală pe piața lumii un virf în domeniu, au crescut de 4 ori. Cincinalul 1971—1975 a constituit un salt calitativ și în producția unor produse de mic tonaj cum sînt medicamentele, pigmentii organici și alte produse auxiliare. Totodată, în acest interval de timp s-a afirmat considerabil cercetarea proprie, cercetarea originală, inteligența tehnică românească din acest sector. Au fost valorificate în producție peste 260 de cercetări care au adus o economie la importul de chimicale de circa 7,8 miliarde lei. Ca reper și mai concret se poate aprecia că mai mult de un sfert din producția penultimului an al cincinalului trecut — respectiv a anului 1974 — a fost obținută pe baza cercetărilor proprii, multe dintre ele fiind de o valoare deosebită, brevetate ca invenții în țară și în străinătate.

CICI IORDACHE ■

Învățămîntul, la ora marilor mutații calitative

Învățămîntul românesc se prezintă azi ca un sistem unitar și încheiat, constituit pentru a corespunde cerințelor concrete ale operei de edificare a civilizației socialiste și comuniste. Rod al ultimilor zece ani, notăm o serie de realizări importante ca: extinderea învățămîntului preșcolar, instituirea școlii obligatorii de zece ani, dezvoltarea învățămîntului liceal și superior, integrarea învățămîntului cu activitatea productivă și cercetarea, continua sa înnoire, ca reflectare a cerințelor vieții. În acest ultim deceniu, pe toate treptele școlii noastre se constată o consolidare a bazei sale materiale și, în concepție, o dinamică înnoitoare, o deschidere către nou și progres. Cîteva cifre sînt elocvente. S-au construit, în această perioadă, peste 1 800 de școli cu aproximativ 28 000 săli de clasă și mai mult de 530 de internate cu 135 000 de locuri. Dacă adăugăm grădinițele nou construite (circa 1 000), atelierele școlă, școlile speciale pentru copiii cu deficiențe, casele de copii, aproape jumătate de milion metri pătrați suprafață de învățămînt pentru învățămîntul superior și cămine studențești cu aproximativ 28 000 de locuri, constatăm că totalitatea suprafețelor pe care s-au construit aceste obiective sînt echivalente cu suprafața a 6 orașe mari cu 100 000 de locuitori. Un salt calitativ al învățămîntului din țara noastră îl constituie generalizarea învățămîntului de 10 ani și trecerea în deceniul următor, conform hotărîrilor Congresului al XI-lea, la generalizarea învățămîntului liceal. Este un salt excepțional, o mutație de mari proporții în nivelul de pregătire profesională, de educație și cultură, în formarea pentru muncă și viață a tineretului nostru. În ultimul deceniu învățămîntul superior a cunoscut o puternică dezvoltare. Odată cu sporirea numerică a institutelor și facultăților s-a înființat învățămîntul superior de scurtă durată (subingineri), s-au creat forme de învățămînt superior organizat în trepte, s-au perfecționat și modernizat programele cursurilor și seminariilor, ale activităților de laborator și de proiectare, s-au făcut importante progrese în integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția. În lumina documentelor Congresului al XI-lea, învățămîntul va cuprinde, ca o latură inseparabilă, procesul de producție, ceea ce presupune ca fiecare institut, fiecare facultate să devină un laborator de cercetare și o uzină de producție. Sînt doar cîteva dintre realizările dintr-un domeniu care, potrivit documentelor Congresului al XI-lea, reprezintă un factor de bază al progresului general al societății și, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, deține „rolul primordial în realizarea prevederilor de pregătire a forței de muncă, a cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate”.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Viața omului s-a prelungit în medie cu 1,5 ani

— Tovarășă doctor Olimpia Solomonescu, sinteți secretar de stat aici în Ministerul Sănătății. Atribuțiile funcției vă dau posibilitatea să ne înfățișați cîteva dintre realizările cele mai de seamă obținute în ultimul deceniu de colectivele de angajați ale ministerului, realizări care vi-zează, în mod firesc, grija pe care o manifestă constant conducerea partidului și statului nostru pentru sănătatea oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor.

Din acest punct de vedere este demonstrativă dinamica ascendentă a cheltuielilor directe ale statului pentru nevoile ocrotirii sănătății care, față de 644,5 milioane lei în anul 1950 au crescut la 5 077,1 milioane lei în 1966 și la 9 852,9 milioane lei în anul 1975. Cheltuielile pe un locuitor au crescut, în aceeași perioadă, de la 40 lei la 265 lei și, respectiv, la 464 lei. În anul 1976 au fost alocate 11 690,1 milioane lei, revenind circa 510 lei pe un locuitor.

În ultimele două cincinale rețeaua sanitară s-a dezvoltat substanțial, numărul de paturi de spital crescînd de la 117 141 în 1966, la 174 696 în anul 1975. În prezent aproape fiecare județ dispune de un spital nou, modern, de mare capacitate, construit în ultimul deceniu, dotat cu instrumentarul, aparatura și utilajul medical necesare. De asemenea, s-au construit în această perioadă 65 policlinici, 477 dispensare medicale și alte unități sanitare, s-au dat în folosință 54 879 locuri în creșe.

Numărul personalului sanitar a sporit de asemenea progresiv — medicii (inclusiv stomatologii) de la 28 900, în anul 1966, la 34 055 la sfîrșitul anului 1975, iar personalul sanitar mediu de la 81 289 la 121 322. În anul 1976 au fost repartizați în producție 1 251 medici, 91 dentiști și 5 382 personal sanitar mediu.

Continua îmbunătățire a nivelului de trai, material și cultural, precum și aplicarea unor largi programe de ocrotire a sănătății au determinat îmbunătățirea stării de sănătate a populației în ultimul deceniu.

Este cunoscut faptul că o serie de boli infecțioase, cu gravitate și frecvență mare în trecut, ca difteria, tetanosul și poliomielita, au fost reduse la apariții de cazuri izolate. Au scăzut mult îmbolnăvirile prin tuberculoză și boli venerice. Mortalitatea infantilă s-a redus de la 46,6 decese copii sub 1 an la 1 000 de născuți vii în anul 1966, la 31,5% în anul 1976. Durata medie de viață se apropie, în prezent, de 70 ani, față de 68,5 în perioada 1964—1967.

Ca urmare a schimbărilor survenite în structura demografică a creșterii duratei medii de viață și particularităților vieții moderne, structura morbidității caracterizată cu numai două decenii în urmă prin ponderea deosebită a bolilor transmisibile înregistrează astăzi o structură comparabilă cu cea a țărilor dezvoltate economic.

În cadrul programului de dezvoltare a sectorului ocrotirii sănătății, în actualul cincinal se vor realiza noi construcții sanitare, cuprinzînd 39 500 paturi de spital, mai mult decît avea țara noastră în anul 1938 (30 812 paturi), 22 policlinici și alte tipuri de unități, ca stații de salvare, centre stomatologice, dispensare etc.

În centrul preocupărilor organelor de ocrotire a sănătății au stat în ultimul deceniu și stau în continuare probleme de o importanță deosebită pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Se acordă o atenție majoră adîncirii aplicării în practică a conceptului medicinei preventive care constituie unul din factorii de bază în rezolvarea cu succes a problemelor de sănătate publică. Se are în vedere în mod deosebit evaluarea factorilor de risc pentru sănătatea populației și stabilirea metodelor care trebuie utilizate în vederea permanentei ameliorării a stării de sănătate a populației.

Ca obiective prioritare avem în vedere ocrotirea și asistența medicală a mamei, copilului și tineretului, îmbunătățirea asistenței medicale a personalului din întreprinderi, optimizarea asistenței medicale de urgență. Aplicarea programelor de lungă durată pentru prevenirea și combaterea unor boli cardiovasculare, a cancerului, tuberculozei, a bolilor psihice ș.a. ocupă un loc important în planurile de obiective și de acțiuni ale organelor de ocrotire a sănătății.

N. GRIGORE MĂRAȘANU ■

Mult căutatele baterii de 9 volți produse de întreprinderea timișoreană ELECTROBANAT — deși poartă inscripția GARANȚIE 6 LUNI — în foarte dese cazuri nu pot fi folosite după cumpărare mai mult de 4 sau 5 ore. Este adevărat că nimeni nu știe să spună dacă perioada de garanție începe de la data fabricației sau de la cea a intrării în magazin, dar, oricum, ceva trebuie făcut pentru înlăturarea acestei glume nesărate pe care ne-o servește comerțul. Și, cum prestigiul producătorului este în mod firesc afectat, cred că este normal ca acesta să găsească fără alte întirzieri o soluție. (Petrișor Petre, Timișoara)

În octombrie 1975 am intrat în apartamentul proprietate personală — trei camere și anexă — din Calea Aurel Vlaicu, bloc X25, Arad. De la data intrării mele în apartament și până în prezent, ianuarie 1977, locuiesc în imobil fără căldură, ceea ce mă obligă între altele să-mi țin copiii în locuința soților. Am apelat și verbal și în scris atât la constructor cât și la stația de termoficare și nu numai la aceștia. Tot ce am primit până acum au fost numai promisiuni în afară de minuta anexată în copie prin care se arată că instalația e defectă de la bun început, de când s-a construit blocul. Justificări care, evident, nu încălzesc! (Iovan Necșa)

Primim din partea Oficiului de turism județean Harghita, Băile Tușnad: La adresa dumneavoastră referitoare la scrisoarea adresată de Ioan Roșu, vă comunicăm următoarele: Cele sesizate în legătură cu neajunsurile din camera 1 de la vila 56 corespund realității. Am luat măsuri de remediere. Până la deschiderea noului sezon estival toate vilele vor fi revizuite și reparate. Este adevărat că în curtea și grădina vilei 68 s-au aflat materiale de construcție. Stațiunea noastră fiind în dezvoltare — se construiesc două hoteluri și începe construcția celui de-al treilea — astfel de materiale nu le putem depozita în piln centrul stațiunii. Totuși, ca urmare a sesizării, vom lua măsuri să facem ordine și să mascăm această depozitare a materialelor de construcție. Recunoaștem că la această vilă unele camere și grupuri sociale necesită zugrăveli și reparații. S-a făcut, de asemenea, observație că la unele vile cei veniți pentru tratament sînt cazați împreună cu cei veniți pentru odihnă, deci că botnavii li deranjează pe cei sănătoși. Este adevărat că se practică acest mod de cazare, dar în cazuri cu totul izolate. Noi mulțumim tovarășului Ioan Roșu pentru ajutorul dat și vom lua măsuri de remediere a lipsurilor semnalate.

Sînt Virgil Timar, domiciliat în Turda, strada Argeșului nr. 1, conducător auto la Autobaza Turda, Coloana 1 călători. Precizez următoarele în legătură cu cele afirmate în scrisoarea publicată în FLACĂRA nr. 44 din 4 noiembrie 1976: 1. Reclamantul (Directorul școlii generale din comuna Tureni, satul Aiton) nu a cunoscut exact situația deoarece nu s-a aflat la fața locului. 2. Femeia pe care urma să o iau în mașină a avut trei stive de burlane necesare celor 16 săli de clasă, plus o ladă cu sticlărie (geamuri) neambalată conform instrucțiunilor și pe care a vrut să le transporte ilegal, adică fără bani, fiindcă sînt ale școlii. Or, pe mine controlul nu mă întreabă a cui este marfa, ci dacă e taxată sau nu. 3. Marfa respectivă a fost transportată a doua zi tot ilegal (netaxată) de către un coleg al meu cu aceeași mașină. 4. Menționez că femeia nu era însoțită de elevi, așa cum a spus. Sînt dispus oricînd să fiu confruntat cu elevii de care a vorbit, ca ele să mă recunoască. Acestea sînt faptele pe care vă rog să le consemnați.

Mă numesc Steluta Călugăreanu și în numele mai multor părinți din Bacău vă semnalăm următorul fapt: cei care avem copii la grădinițele cu orar prelungit sîntem nevoiți o dată pe lună să ne ținem copiii acasă nesupravegheați sau să-i luăm cu noi la fabrică deoarece educatoarele au cerc pedagogic. Am apelat la Inspectoratul școlar, dar n-am fost sprijiniți. După cîte știu acest lucru se petrece numai în Bacău. Tot numai la noi în oraș căminele se închid de la 1 iulie la 5 septembrie, ca și cînd noi, cei din producție, am avea mai bine de două luni concediu și odată cu cei din învățămîntul prescolar. Nu s-ar putea ca inspectoratul școlar să se preocupe mai mult de aceste probleme și să organizeze funcționarea căminelelor și creșelor la fel ca cele din întreprinderi, care au program continuu tot anul?

Primim de la Consiliul popular al județului Suceava, Comitetul executiv: Ca urmare scrisorii semnate de Gheorghe Licari, angajat la Truseni de construcții industriale Constanța, vă comunicăm următoarele: Potrivit prevederilor art. 34 din Decretul nr. 231/1974, bărbații în vîrstă de 18—65 de ani sînt obligați să execute paza obștească în localitățile unde se organizează asemenea paza și în care își au domiciliul. Cum Gheorghe Licari are domiciliul în comuna Ulma, fiind trecut în registrul agricol... Biroul executiv al Consiliului popular comunal Ulma a propus, iar adunarea locuitorilor a hotărît, ca acesta să fie obligat la executarea pazei obștești în comuna amintită. Ținînd cont de faptul că atât Gheorghe Licari cît și mulți alți locuitori ai comunei Ulma lucrează pe diferite șantiere din țară, adunarea locuitorilor le-a aprobat să nu presteze efectiv, ci să achite contravaloarea în bani a obligației de a executa paza. Bani ce se folosesc pentru retribuirea persoanelor care efectuează paza în locul lor.

Mă numesc Gheorghe I. Butaru și sînt din satul Braniște, comuna Vinători, județul Mehedinți și vă rog să publicați aceste rânduri. La 26 septembrie 1976 mi-am căsătorit fiul. Pentru acea ocazie am convenit cu Ion Dolănescu să cînte patru ore (între orele 21 și 1) împreună cu Justina Băluțeanu contra sumei de 11.000 (unsprezece mii) lei, din care a primit ca accont suma de 9.000 de lei. În seara respectivă am așteptat în zadar apariția lui Ion Dolănescu și a Justinei Băluțeanu. La orele 23 au apărut reprezentanții lui Ion Dolănescu — fratele acestuia, Nico-

lae și Ion Huțu. După ce au interpretat patru cîntece, Nicolae Dolănescu s-a culcat spunînd că este obosit, iar Nelu Huțu a băut și n-a mai putut să cînte. Nicolae Dolănescu spunea că fratele său este plecat în turneu în străinătate, dar în realitate acesta se afla la 26 septembrie 1976 în Băilești, la Aurel Colan unde a cîntat contra sumei de 15.000 lei. Mă întreb cum se poate ca un om, fie el și Dolănescu, să cîstige într-o seară 25.000 lei, mai ales prin mijloace ca cele menționate. Aș dori ca opinia publică să-și spună cuvîntul în acest caz. Nu știu nici cum aș mai putea să recuperez banii dați.

N.R. Primim prea multe scrisori cu acest fel de subiecte. Ce părere au cei în drept? Legea e una pentru toți.

Din partea Comitetului județean Dolj al P.C.R. am primit — în legătură cu sesizarea lui Ion Stratan din Craiova — următorul răspuns: Prin scrisoare sînt semnalate unele abateri în activitatea lui Cornel Măjină, director la Întreprinderea de Industrializare a laptelui Dolj, fiind învinuit de un comportament brutal cu angajații, de încălcarea principiului muncii colective, lipsă de colaborare cu cadrele tehnice și cadrele de conducere, din care cauză a un mare număr de specialiști au părăsit întreprinderea. Fără să țină seama de părerile specialiștilor, s-au achiziționat utilaje care nu sînt folosite și pentru care se plătesc amortizamente, se practică favoritismul. Din controlul efectuat de Consiliul central de control muncitoresc al activității economice și sociale, împreună cu Consiliul județean de control muncitoresc a rezultat că majoritatea aspectelor sesizate sînt reale. Ca urmare, pentru stilul necorespunzător de muncă, încălcarea principiului muncii și conducerii colective, atitudine de îngîmfare și dispreț față de colectivul de muncă, favoritism, s-a hotărît ca Măjină Cornel să fie schimbat din funcția de director și trecut în muncă de execuție, potrivit pregătirii și specialității sale. Schimbarea a avut loc pe 4 ianuarie 1977.

În septembrie 1976, Cooperativa „Muncă și artă” din Constanța a luat inițiativa lăudabilă de a deschide în plin centru, pe strada Ecaterina Varga, la numărul 52 un atelier de mobilă sculptată. Au instalat două mese de lucru, l-au dotat cu instrumentarul necesar și au repartizat aici pe sculptorul Valeriu Cruceru și pe timplarul de mobilă înalt Ștefan Diaconu, doi tineri foarte pricepuți și cu dragoste de frumos. De comenzi nu s-au plîns. Dar atât cooperativa cît și consiliul popular au uitat că în Constanța a existat o tradiție în sculptura în lemn. La fostul liceu industrial a existat o secție de sculptură, secție care a realizat adevărate opere de artă. Nu s-au gândit cele două organisme că acest atelier putea să fie afiliat la o școală din apropiere (Școala generală nr. 12 se afla la mai puțin de 50 de metri)? Copiii noștri sînt talenți au dovedit-o nu o dată. Cei doi tineri angajați al atelierului, pricepuți și serioși, pot fi și buni pedagogi. (Alexandru Ionescu, Constanța)

În urma scrisorii pe care v-am adresat-o în octombrie 1976, am reușit să-mi rezolv problema — simplă în fond — a electrificării locuinței. Aceasta numai cu ajutorul dumneavoastră. Vă rog să primiți din partea familiei mele cele mai calde mulțumiri. (Constantin Moga, comuna Dragalina, județul Ialomița)

La 6 martie 1976, prin contractul încheiat cu Cooperativa de consum Tâlmaciu mi-am cumpărat în rate mobilă în valoare de 7.822 lei. Ca avans am dat suma de 1.570 lei. După încheierea formelor nu am ridicat mobilă pentru că n-aveam mijloc de transport. La scurt timp, ducîndu-mă să mi-o ridic, magazinul era închis pentru inventar. După încheierea inventarului, gestionarul 1 s-a găsit o lipsă de peste 500.000 lei, pentru care a fost arestat. De atunci bat drumurile la cooperativă dînd declarații și făcînd cereri peste cereri, dar nimeni nu ia în seamă neceazul meu. În schimb, ratele mi se opresc pentru mobilă pe care n-o am. (Maria Hoardrea, muncitoare la Întreprinderea „Furul roșu”, Tâlmaciu)

Am citit cu stupeoare comentariul asupra Salonului umorului Suceava 1976, semnat de Sorin Postolache, salon printre al cărui participanți s-au numărat și nume prestigioase ale caricaturii noastre contemporane: Eugen Taru, Nell Cobar, Fred Ghenădescu și alții, ca urmare a amabilei invitații a organelor culturale locale.

După un scurt preambul, semnatul articolului se întindea cum au reușit să se strecoare în expoziție REBUTURILE (?) lui Eugen Taru, Nell Cobar și Fred Ghenădescu, rebuturi care fac un deserviciu actualului salon, scăzîndu-i din personalitatea lui artistică.

Cît despre cele două lucrări ale subsemnatului, ce să mai spun? Sînt forțate și datorate cu ațta rea-credință, încît am impresia că în locul lucrărilor trimise de mine au apărut alte lucrări.

Și după ce, cu vitriolanta sa pană, comentatorul face harcea-parcea tot ce-i nume mai răsărit în expoziție, istovit de atita travallu intelectual se întrebă decepționat și compătimitor: cine mai zăbovește sau ride în fața acestor lucrări din expoziție?

— Dumneata, Sorin Postolache, l-aș răspunde eu și încă mult și cu folos. Dar asta este altă poveste.

Și ca o notă veselă, autorul fulminantului articol face după pofa inimii sale o SELECȚIE din expoziția de la Suceava, care începe (nici nu se putea altfel) cu o operă a maestrului S. Postolache (pagina 14, coloana 1), asupra ideii și calității ei mă abțin să fac vreo apreciere.

Las cititorilor Flacării latitudinea de a judeca singuri „obiectivitatea” și probitatea profesională a autorului acestui comentariu. Cred că se impune și o precizare a amabilelor și ospitalierelor gazde din Suceava, care ar spulbera cu certitudine confuzia creată în masa cititorilor revistei Flacăra de pomenitul articol.

Cu deosebită considerație,
AL. CLENCIU

Un răspuns de la Direcția generală comercială a municipiului București: Examinîndu-se problemele sesizate de grupul de locatari din strada Brezoianu nr. 60, s-au luat următoarele măsuri: aprovizionarea magazinului să fie efectuată în limita programului de funcționare (orele 6—21), iar desfacerea produselor de lactate și bere să se efectueze numai în interiorul spațiului comercial evitîndu-se zgomotul din stradă; dotarea unității cu cărucioare cu roți cauciucate; la uși au fost aplicate amortizoare; compresorul a fost reparat. În ce privește aprovizionarea cu produse de panificație, aceasta nu poate fi făcută prin strada Brezoianu deoarece calea de acces este improprie manipulării cărucioarelor cu plînea luată din mijlocul de transport auto. S-a discutat cu personalul de deservire al magazinului, căruia i s-a atras atenția să dovedească mai multă grijă în manipularea mărfurilor în vederea prevenirii zgomotelor. S-a discutat de asemenea cu o parte din semnatarii scrisorii cărora li s-a comunicat, iar aceștia au fost de acord, că putem scoate de la desfacerea produselor lactate, berea și produsele de panificație pe considerentul că am crea mari nemulțumiri în rîndul celor peste 5.000 de familii ce se aprovizionează de circa 17 ani de la această unitate.

Nu știu cît este de adevărat că în fiecare zi murim cîte puțin, dar este cert că zilnic cumpărăm plîne și alte produse de cotidiană trebuință. Dacă aveam în vedere această elementară certitudine, ediliile sectorului 7 nu ar fi aprobat deschiderea cu prioritate a unei unități de servicii funerare în noul ansamblu de locuințe ARMATA POPORULUI, microcartier care nu are încă un magazin alimentar cu sau fără auto servire, dar în care, cu o străduință demnă de o mai bună cauză, se deschid unități precum: frizerii, coafuri, vibromasaj, plăpumi, piese auto etc. Cetățeni din cartierul amintit au semnalat în repetate rînduri. Inclusiv prin sesizări înscrise în presă, maniera cel puțin curioasă de amplasare a unităților comerciale în acest cartier, dar, pînă în prezent, în afara promisiunilor n-am avut parte decît de apariția magazinelor de profilul celor semnalate. În ce privește oportunitatea ultimei unități deschise aici, o elementară idee de marketing coroborată cu indicatorii demografici al speranței de viață ne permite să exprimăm părerea că magazinele existente ar fi făcut față cerințelor. Dacă la apelurile noastre insistente s-a răspuns așa cum lesne se poate constata la fața locului, am dori măcar să aflăm și să se știe cine ține luminările... (Georghe Păunescu, București)

În anii 1874—1875 s-au pus bazele unei societăți pe acțiuni pentru construirea liniei ferate Cenad-Arad-Brad. S-a lansat un apel cu mare ecou pe întreaga vale a Crișului Alb. Locuitorii de pe atunci ai comunei Buteni n-au fost de acord cu oferta, pe motiv că trenul le-ar putea omorî vitele, porcii, găștele și celelalte orășani. De aceea pe el linia ferată l-a ocolit. Sebișul, localitate săracă pe atunci, a ajuns cu timpul înfloritoare în mare măsură datorită și acestui mijloc nou de transport, care sătește la dispoziția meseriașilor, mai ales, înlesnindu-le legătura cu orașul. Ceva mai tîrziu, se zice, cînd prima locomotivă a trecut prin halta Jola Mare, cei de acolo i-au adus fin ca s-o hrănească, iar cei din satul Bontăști l-au adus apă din belșug să se adapteze săturate. Despre cei din satul Tâlmaciu, sat plin de glume, se spune că atunci cînd au început să circule vagoanele supraetajate, unii cetățeni au încercat să se urce în vagoane pe scările aduse de acasă. Cîteva întîmplări de pe vremea începuturilor feroviare pe valea Crișului Alb. (Ion Coțol, Bontăști, Arad)

Sîntem locatari blocurilor G3 și G4, etajele 3 și 4, micro 3 Turda, strada Nufierilor 9. În apartamentele noastre degeaba avem robinete, fiindcă nu prea avem la ce le folosi. Apă caldă nu se dă niciodată. Iar apă rece, cîteva ore pe zi, cam de pe la 5 pînă la 7 și de la 14 la 15. Sîmbăta și duminica nu ni se dă apă deloc. Cînd mergem la centrală, ni se dă apă o jumătate de oră în plus. Că este ceva în neregulă cu apa, e clar, dar ce neregulă or fi acolo, printre cei care au grijă — sau ar trebui să aibă grijă — de apa noastră? (Semnează în numele unui grup, Lazăr Alexandru)

Primim din partea Comitetului orașenesc de partid Caransebeș un răspuns cuprinzînd rezultatul cercetării scrisorii adresate revistei Flacăra de către Folea Ioan de la C.P.L. Caransebeș:

„Din verificări rezultă că în urma unor controale efectuate de organele de miliție la domiciliul numitului Stoican Nicolae, muncitor la Combinatul de prelucrare a lemnului Caransebeș, s-au găsit 4 spațare pirogravate, 16 funduri scaune, 500 bucați furnire a 25/12 mm, 2 butuci vază, 1 blat față masă și 43 picioare scaune, obiecte evaluate la 279 lei, pentru care s-au luat următoarele măsuri: restituirea obiectelor Combinatului de prelucrare a lemnului, comisia de judecată din combinat l-a amendat cu 300 lei; organizația de partid l-a sancționat cu vot de blam cu avertisment; conducerea secției l-a schimbat locul de muncă; cazul a fost prelucrat în colectivul de angajați care au luat atitudine împotriva acestor acte de încălcare gravă a disciplinei de partid și de stat. S-au luat măsuri ca în viitor asemenea acte antisociale să nu se mai repete. Celelalte probleme semnalate în scrisoare nu se confirmă”.

În cele ce urmează vreau să vă fac o invitație de a vizita comuna noastră, Gîrbov, din județul Ilfov, care este chiar la poarta de intrare în cîmpia Bărăganului. Ca unul care trăiesc aici, nu pot să nu am un sentiment de stimă și admirație față de acești minunați oameni care sînt girbovenii. Faima acestei comune a trecut de mult dincolo de granițele județului Ilfov, fiind recunoscută în întreaga țară. Pentru rezultatele obținute în activitate de bună gospodărire și înfrumusețare, comunei l s-a decernat în anul care a trecut locul II pe țară. La rîndul său, C.A.P.-ul „Victoria socialismului” a obținut în ultimii ani nu mai puțin de trei titluri de Erou al Muncii Socialiste. Pentru rezultatele sale, ferma specializată de creștere și îngrășare a porcilor, cu o capacitate de zece mii de capete, a obținut premiul întâi pe țară. C.A.P.-ul este o unitate etalon a

județului și este vizitată de numeroși specialiști din țară și străinătate. Insuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost la noi de două ori în ultimii doi ani și a semnat în Cartea de Aur a acestei unități gigant, una dintre cele mai mari din țară, avînd o suprafață de 6.000 de hectare. În cadrul acestui C.A.P. își desfășoară activitatea opt ferme de producție. În anul care a trecut s-au obținut producții de 56.000 kg la hectar sfeclă în condiții neîngrijite, 12.000 kg porumb știuleți la hectar, iar de pe unele tarlale chiar 18.000—20.000, 6.039 kg de grîu etc. Sînt foarte multe de arătat dar, cum am spus, vă așteptăm... (Ion Polană)

Primim din partea Consiliului popular al municipiului Timișoara: Urmare publicării în revista Flacăra nr. 42/1976 a articolului privind cazul numitelor Emma Vioreanu din Timișoara, strada Goethe nr. 2, vă comunicăm: intrucît din cercetările întreprinse a rezultat evident inducerea în eroare a bătrînei în scopul unei extinderi și a unui schimb de locuință, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Timișoara a introdus o acțiune în justiție pentru anularea extinderii în cea de a treia cameră a apartamentului 20 din strada Goethe nr. 2 a familiei Augurencu și restabilirea prin aceasta a drepturilor locative ale numitei Emma Vioreanu.

Mă numesc Nicolae Alexandru și domiciliul în orașul Cîmpulung (Argeș), strada I.C. Frimu bloc 7, apartamentul 17. Mă adresez dv. cu speranța că voi căpăta răspuns la unele probleme pe care nu le pot înțelege. De ce în orașul Roșiori de Vede din Teleorman nu există o autogară corespunzătoare și atita lume este lăsată să aștepte autobuzele afară sau într-o sală de așteptare neîncăpătoare ori în sălile de așteptare C.F.R. riscînd astfel să plardă autobuzul? Fiindcă și acesta vine și pleacă după placul șoferului, deși direcțiile de parcurs sînt afișate pe tablăle.

Aș mai întreba dacă se preconizează pe viitor o modalitate de a sta cît mai puțin sau de a evita staționarea la bariera de la ieșirea din orașul Roșiori spre comuna Scrioastea, intrucît în condițiile în care se circula astăzi cîteodată se stă aici mai mult de o oră.

De la Consiliul popular al municipiului Oradea: Cu privire la sesizarea lui Ștefan Pirvulescu din București referitoare la bustul marelui artist George Enescu, vă aducem la cunoștință următoarele: Înlocuirea vechiului bust realizat de artistul Gheorghe Anghel s-a impus datorită gradului avansat de uzură a acestuia, situație ce făcea imposibilă recondiționarea lui. Noul bust realizat de artistul Iosif Fekete (care a realizat de altfel o serie de lucrări valoroase) a fost montat pe locul respectiv ca urmare a acceptării lui de către o comisie de specialitate. Nu sîntem în măsură de a contesta opțiunile respectivei comisii.

Mă numesc Nicolae Tokacek și locuiesc în cartierul Berceni Sud V, sectorul 5 din Capitală. În dreptul blocului unde locuiesc, între strada Izvorul Crișului nr. 1, bloc A1 și strada Huedin, de cîteva zile, șuvoaie de apă cristalină curg fără încetare zi și noapte. Apa țîșnește din pămînt din apropierea unei guri de apă, lîngă blocul A1, dar, pînă în prezent, nimeni din cei ce ar trebui să vadă nu au observat această masivă risipă de apă potabilă...! Care a inundat în jur.

Un răspuns de la Consiliul popular al municipiului Constanța: La adresa dumneavoastră din 8 decembrie 1976, cu care ne trimiteați spre rezolvare scrisoarea tovarășului Florian Bordea, vă facem cunoscut că: apele de masă se contractează pe izvoare și, cum capacitatea de imbuteliere a acestora este limitată, nu poate fi asigurată întregul necesar numai cu acele sortimente mai mult solicitate de consumatori. Cu toate acestea, în cursul anului 1976 aproximativ 80 la sută din cantitatea contractată și livrată a fost constituită din sortimentele BORSEC, TUȘNAD, BODOC, PERLA HARGHITELI, BIBOR-TENI. În notele de comandă nu sînt specificate sortimentele de apă de masă, deoarece onorarea lor este condiționată de existența în depozit, eliminîndu-se astfel golurile în aprovizionare. Organele comerciale locale sînt continuu preocupate de îmbunătățirea activității comerciale, adaptarea acestora la nevoile populației, practicarea unui comerț civilizant în conformitate cu normele în vigoare pe linie de comerț interior.

POSTA REDACȚIEI

■ Viorica Furtună — comuna Roma, județul Botoșani. Medicii veterinari care locuiesc în incinta circumscripțiilor veterinare trebuie să plătească chiria aferentă spațiului ocupat. În mod legal consiliul popular comunal v-a încheiat contract de închiriere, iar chiria vi s-a stabilit conform prevederilor Legii nr. 5/973.

■ Gavrilă Porumb — comuna Bălăbănești, județul Galați. În arhiva C.F.R. Turnu-Roșu figurați cu o perioadă lucrăți cuprînsă între anii 1940—1949, pentru care vi s-a întocmit o fișă de constatare și care a fost expediată la Regionala C.F.-București. Pentru anii 1949 și 1950 trebuie să vă adresați regionalei sus-amintite, deoarece acolo se află statele de plată.

■ Elena Stan — București. S-a aprobat de către Consiliul popular al sectorului 4 camera solicitată de fiica dumneavoastră.

■ Aurel Chiriță — comuna Ciunget — Vilcea. Sesizarea dumneavoastră a fost trimisă spre analiză consiliului popular județean, de la care așteptăm răspuns.

■ Constantin Butunaru — comuna Fîntănele-Suceava. Ne cereți adresa revistei 171

MARGA NEDELEA ■

FLACĂRA nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

„Ne-am răscolat pentru că nu era ajungere în țară și ni se holbaseră ochii de foame”

Moș Gheorghe Iconaru din Poroschia Teleormanului va implini anul acesta, în luna a zecea, ziua a doua, pe stil vechi, cum zice, 87 de ani, ceea ce vrea să însemne că în timpul răzcoalelor țărănești din 1907, care au ars cu vîlvătă prin părțile locului, avea 17 ani. Își amintește, cu vorbă proaspătă și minte ascuțită, umblind pînă la amănunte, că era pe atunci un flăcău zdravăn, spătos din fire și uscat din mîncare, căci ale gurii — îl aud — mai mult lipseau la Poroschia, unde lumea se hrănea cu mămăligă de luni pînă luni și unde copiii mergeau pe ulițe ca stafiile, cu ochii holbați în cap de foame.

Făcea parte din familia numeroasă a unui plugar. Au fost și sint 6 frați, mezinul născîndu-se chiar în anul răzcoalelor țărănești. Locuiau cu toții într-o casă bătrîneasă, formată dintr-o odaie și-o tindă, niciodată încălzite, căci o sobă cu paie se afla în mijlocul celor 6 metri pătrați, dar paie pentru ea nu găseau niciodată. N-aveau nici un fel de pămînt. Munceau cu toții în parte tarlalele moșiei aparținînd, după acte, Haritinei Geagirtu și, după testament, generalului Constantin Poenaru, de la care — neposedînd nici o brazdă proprie — primeau de lucru, fiind siliți să cedeze apoi cea mai mare cantitate a recoltei, atît de mare încît, practic, familiei Iconaru, cu opt guri de hrănit, nu-i mai rămînea nimic. Ceea ce le rămînea, zice, erau palmele bătătorite și sînatatea surpată.

Prin intermediul profesorului de istorie Ion Moraru, căpătăm acces la câteva documente inedite, aflate la filiala Teleorman a Arhivelor Statului sau în colecțiile fondului muzeului „Răscoala din 1907” din Roșiori de Vede. Citim astfel despre învoielile agricole din județ în anul premergător răzcoalelor țărănești. Astfel, pînă la 1870, după învoiele, arendașul lua 1 dublă din zece; între 1870—1882, raportul era 1 dublă din șase; între anii 1882—1897, arendașului i se cudevnea o dublă din trei, pentru ca imediat după aceea, anii 1897—1904, împărțirea recoltei să se facă în mod egal: 1 dublă arendașului, 1 dublă țăranelor, 1 dublă muncitorilor, 1 dublă proprietarilor, între 1904 și 1907, nedreptatea împărțirii bunurilor provenite din stringerea recoltei căpătase dimensiuni de cosmar: 5 duble pentru arendaș, 2 duble pentru țaran ! !

(formularul A, fila 55/1907 din fondul muzeului „Răscoala din 1907”).

Pentru a sublinia starea de sărăcie din acea vreme, mai exact din anul 1906, an jubiliar în care regele Carol I a aniversat cu pompă și șampanie 40 de ani de domnie, să notăm — din aceeași sursă — că la data respectivă existau în orașul Alexandria 60 de bordeie și 500 de case cu o singură încăpere; la Zimnicea, numărul bordeielor era de 87, iar la Turnu Măgurele, capitala plasei, de 49, toate locuite de români; în țară, marea majoritate a locuitorilor trăiau în bordeie, făcute din împletitură de nuiele, dresă cu lut și chirpîc.

(idem).

Sărăcia familiei Iconaru, numită așa după faptul că bunicul lui moș Gheorghe se stabilise prin partea locului venind, după împroprietărirea domnului Cuza, din satul oltean Icoana, era așa de mare încît — povestește moșul — toți cei șase frați s-au însurat în aceeași pereche de nădraji, iar nunțile au însemnat nu cine știe ce bucate alese, ci doar mai multă mămăligă decît de obicei. Pînă la militărie, pe care a împlinit-o vreme de opt ani, servind în artileria călare în timpul primului război mondial, la paza podului de la Cernavodă, Gheorghe Iconaru din Poroschia n-a încălțat altceva decît opinci de cal jupuit. Și-ar fi dorit, ca într-un vis care nu s-a împlinit decît în urmă cu vreo treizeci de ani, o pereche de opinci de porc, dar de unde porci ?!, se miră, porci nu avea în sat decît boierul.

Despre zilele răzcoalei își amintește bine și cu amar, iar despre motivele care au condus la mișcarea țărănilor din sat zice doar atît: „ne-am răscolat pentru că nu era ajungere în țară și pentru că ni se holbaseră ochii de foame”. De fapt, la Alexandria, mișcările au început în ziua de 9 martie 1907 cînd — citim din telegrama prefectului Vasile Iarca, el însuși moșier, cu întinse pămînturi pe Valea Urluiului, către Ministerul de Interne — „rezerviștii din Zimnicea s-au dat jos din tren la Buzescu și s-au înapoiat la Alexandria mărînd numărul răsculaților. Rog voiați a interveni la Ministerul de Război de a da ordin Regimentului 4 cavalerie să pornească spre Alexandria” (telegrama numărul 266 din fondul muzeului „Răscoala din 1907”).

A doua zi, după ce Alexandria fusese serios devastată de răsculați, vestea a ajuns la Poroschia, așezare relativ recentă, înființată în 1862, dar în care exista un puternic spirit de împotrivire al țărănilor față de noile și oneroasele învoiele propuse de administratorul moșiei Geagirtu, Alecu Mihăilescu, spirit întreținut mai ales de învățătorul Ion Iliescu și de Ioniță Dumitrescu, zis „cofetarul”, care — reproducem dintr-o plîngere adresată de administrator autorităților — „le spune (n.n. — țărănilor) să ia pămînt și să-l împartă între dinșii fiindcă este al lor”. Din această cauză, reia plîngerea, „țărăni au început să se ridice cu pretenții și să nu mai fie supuși ca altădată”.

Gheorghe Iconaru și Hristache Putineanu, doi dintre participanții răzcoalei din 1907

— Moș Gheorghe, ce s-a întîmplat la Poroschia în ziua de 10 martie 1907 ?

— Era într-o vineri cînd ne-am răscolat. Unii au mers la conac, au pus foc și au împărțit din porumb, dar moșierii lipseau și s-a dus vestea că ar fi fugit la Alexandria. Am pornit-o cu toții, citeva sute de oameni conduși de învățătorul Iliescu, către oraș, cu gînd să tăbărim pe ciocoi și să-i belim, căci viața nu mai încăpea în satul nostru, iar jugul de lemn de pînă atunci fusese înlocuit cu unul de fier, ca să nu-l mai putem ține pe grumaz.

— Era multă lume ?

— Curau oamenii către Alexandria, de mi s-a părut mie, flăcău cu numai două săptămîni de școală în viață și cu restul zilelor petrecute la plug, cu biciul de giț, că Poroschia e de zece ori mai numeroasă decît era.

În acest timp, la Alexandria sosise armata, la cererea expresă a autorităților. Astfel, la 9 martie, șeful poliției locale, comisarul Mocanu, telegrafia pe adresa Ministerului de Interne: „În oraș rezerviștii concentrați ce urmau a pleca spre Turnu Măgurele devastează orașul uniți cu rezerviștii din Zimnicea. Panică colosală. Rog ordonați trimiteră armatei”, cerere, firește, satisfăcută urgent de autoritățile timpului.

(Arhivele Statului, filiala Teleorman, dosar 45/1907, fila 55).

— Ce-a urmat, moșule ?

— La intrarea în oraș ne-a întîmpinat un jandar care se vede că avea suflet mai bun și ne-a spus să ne ferim din drumul mare că, mai departe, ne așteaptă armata, cu pușca la picior. Dar noi nu ne-am speriat, doar că unul a legat o bastișă albă în fruntea unui ciomag și am zis să mergem mai departe, să discutăm cu ciocoi și să ne cerem drepturile, pămîntul care era de drept al nostru, doar îl muncisem din tată-n fiu. În loc de pămînt, ne-au dat gloanțe.

— Armata a tras ?

— D-apoi cum, că și ea era a exploatare. Nu-au ținut cont de batista noastră, ci au tras direct. Pe un vecin de-al meu, băiat tînăr de douăzeci de ani, Tănase M. Grosu, l-au izbit cu glonț în furca pieptului și a murit pe loc. Un altul, Constantin Negriță, a mai avut viață pînă la spital, unde s-a prăpădit. Apoi am fugit care încotro și ne-am ascuns, căci a doua zi, pe la cîntatul cocșilor, armata a venit în sat și i-a luat cu japa pe învățător și pe Dumitrescu „cofetarul”. Strigau la ei că au fost instigatori, îi băteau și i-au dus la temniță. Pe învățătorul Iliescu am auzit că l-au condamnat doi ani de închisoare, apoi se zice că a scăpat, dar în sat n-a mai apărut.

Despre evenimentele sîngeroase ale zilei de 10 martie 1907 vorbește și telegrama expediată pe adresa Ministerului de Justiție de procurorul Pandeleșcu de la Parchetul din Alexandria:

„Azi la ora 10 dimineața, un grup de 5-600 locuitori din comuna Poroschia și din Tîgănești au intrat în oraș, devastîndu-l. (n.n. — observați mistificarea procurorului; în realitate, țărăni abia au apucat să treacă bariera orașului, fiind opriți de armată cu focuri de armă și omorîți). I-am întîmpinat cu armata, l-am somat, somîndu-l să se retragă. El au înaintat agresiv. S-a tras o salvă în vînt, dar nu s-au retras. S-a tras (!!) în plin cîteva focuri și a căzut mort Tănase Grosu, de 20 de ani, din Poroschia, apoi ceilalți s-au retras, urmăriți de noi. Totodată, am întîrziat înmormîntarea cadavrului locuitorului Tănase Grosu, împușcat de armată în ziua de 10 martie, cînd intrau în orașul Alexandria pentru a-l devastă”.

(Arhivele Statului, filiala Teleorman, dosar 45/1907, fila 136).

Pe vremea răzcoalei Gheorghe Iconaru era, cum își amintește, „agricol”, iar astăzi e pensionar al C.A.P.-ului, stînd

bine cu viața și cu sănătatea, ajuns străbunic prin micuța Violeta, nepoata unuia din cei șase copii ai săi. Cum zice, mai robotește la oi, mai face cite unele prin bătătură, dar cea mai mare parte a timpului stă în casă, acum lîngă plită, odihnindu-și oasele încărcate de ani și încercate prin multe, între care un război, „al dinții mondial”, în care a luptat pentru țară, ajungînd la convingerea — pe care ne-o împărtășește cu mîndrie — că nimeni nu are trupul de oțel ca al romanului și nimeni nu știe să se bată mai apigri la baionetă ca el. În ciuda anilor, auzul îl ține, ochii îl ajută fără ochelari, doar picioarele l-au cam lăsat. Merge puțin pe jos, mai ales pe drumuri scurte, plăcîndu-i cel mai mult să cutreiere cîmpul și să vadă pămîntul care nu mai e de mult al ciocoiilor, ci al sătenilor, al vecinilor, al fiilor lui. Pămînt de pe care, pe vremea tinereții sale, recoltele se numărau cu dublele, „dacă ieșeau optzeci de duble la hectar însemna că omul e gospodar și muncitor”, pămînt pe care astăzi recoltele se numără cu mîile de kilograme, C.A.P.-ul din Poroschia, județul Teleorman, fiind distins, în 1975, cu titlul de Erou al Muncii Socialiste pentru producția record de 7 600 de kilograme porumb boabe la hectar.

— Moșule, cînd ai făcut matala ultimului drum mai lung ?

— Acu mai am, cînd a venit la Alexandria, de Ziua recoltei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Și de ce te-ai dus pînă la Alexandria ?

— Cum v-am spus, eu nu sînt prea școlit, abia am învățat două săptămîni să buchisesc ceva citit și scris, așa că vorbele mele s-ar putea să nu fie prea cunoscute, dar eu am vrut să merg la oraș să-l văd de aproape pe șeful partidului care a făcut dreptate în țară și le-a dat țărănilor pămînt și i-a adus în rîndul lumii, de trăiesc astăzi ca boierii. Cu case zidite, cu masă plină și chiar cu umblătoarele alea de mașini la poartă. Eu, care am stat amar de vreme în bordei, locuiesc astăzi în casă cu patru camere, tencuieți și cu gard de zid, construit de copiii mei, ceapiști fericiți în familiile lor, dar care găsesc mereu timp și pentru bătrînelor lor tată, neuitînd că în 1907 el s-a aflat la un pas de glonț pentru dreptatea de-acum.

— Și l-ai văzut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ?

— L-am. De felul dînsului, eu îl știam din jurnale și de la televizor, dar mi-am zis că e musai să-l văd mai de aproape pe cel care conduce țara bine. E bun român și lumea e îndestulată, iar cine muncește agonisește frumos, nu ca pe vremea cînd m-am luat eu cu nevasta, cînd din toată truda țăranelor se alegea praful. La Alexandria era lume multă, că numai din Poroschia venise jumătate, dar eu m-am înălțat pentru a-l vedea, că mi-s destul de înalt, chiar că anii m-au mai girbovit, l-am văzut om energic, știind ce vrea și m-am bucurat, zicîndu-mi că e ferice de o țară care are în fruntea ei un asemenea om.

Afară zăpada scriștie sub pașii noștri. Stă să ningă și nu mai ninge. Satul e alb, iar pașii moșului sînt greu de ajuns. Calcă adînc, însemnînd zăpada. Are capul acoperit de-o căciulă coborîtă pînă peste ochi, privirea dreaptă și vorba curată, nealterată de vîrstă. E ger, dar nu-l ia în seamă. Se desparte de noi cotînd-o la stînga, printre case, explicîndu-ne că are de făcut o vizită. Vorbele pe care le-am purtat, zice, i-au adus aminte de anii triști ai lui 1907 și de vecinul său Grosu, împușcat de armată în ziua de 10 martie a aceluia an, pentru că îndrăznise să-și ceară, el și ceilalți din Poroschia, drepturile. Urcă pînă la cimitir, să aprindă o luminare la mormîntul lui Tănase M. Grosu.

Stă să ningă și nu ninge.

OVIDIU IOANIȚOIAIA

Dialoguri imposibile

Dispecera 6/5

n-a înțeles
că poate fi coautor
la viață.
Sau la moarte...

...Sîmbătă, 22 ianuarie, ora 20. Apel la Salvare. Dialog explicativ. Ce are bolnava ? ...Unde stă ? Bine, așteptați.

Și începe așteptarea. Ora 20,30. La televizor se termină teleenciclopedia, începe Kojak. Salvarea nu vine.

Se termină Kojak. (Nu facem nici un proces de intenție. E doar o poezie.) Salvarea tot nu vine.

A trecut o oră și 45 de minute. Apare mașina Salvării. Dar fără medic ! A venit doar șoferul ! ? ! A venit să ia bolnava.

— Bine, mă nene, dar e nevoie de un doctor. Dacă era numai transportul cu mașina se găsea un taxi în aproape două ore. Nu se trimite șoferul ca după un sac cu cartofi. Bolnava nu poate sta pe picioare, înțelegeți ?

Omul înțelege. Șoferul Pie Florete își dă seama de situație.

— Eu, să știți, n-am nici o vină. (Firește că n-are.) Vorbiți vă rog cu medicul coordonator.

Un nou apel la Salvare. Dar pînă la... medicul coordonator dai de... dispecera 6/5.

— Se poate, tovarășă, după aproape 2 ore de la apel să trimiteți doar șoferul ? ! ? Unde s-a mai pomenit...

— Alo, tovarășe, n-avem medic specialist. Alo, dacă nu vorbiți mai încet, întrerup convorbirea...

Dispecera 6/5 nu înțelege că pînă să întrerupă ea convorbirea, într-o oră și 45 de minute se poate adeveseori întrerupe o viață. Dispecera 6/5 nu înțelege că în aproape două ore de așteptare a Salvării, pe care o chemi în situații foarte grele, poate limită, te apucă — omenește — disperarea.

— Tovarășă, e nevoie de un medic, înțelegi, e nevoie de un medic...

— Dacă nu vorbiți mai încet, închid telefonul...

— Dați-mi, vă rog, medicul coordonator...

Medicul coordonator înțelege și tuția și în aproximativ 20 de minute sosește Salvarea, o nouă mașină, cu un medic specialist. (Într-adevăr caz grav, reclamînd intervenția urgentă) Deci uite că se poate și în 20 de minute. Deci uite că se poate și cu medic specialist. Dacă ai cu cine vorbi. Dacă la capătul celălalt al firului se află cineva care-și cunoaște menirea și foarte importante-le obligatii. Dacă la capătul celălalt al firului — sunînd 061 — se află cineva care a înțeles că el poate fi coautor la viața sau coautor la moartea cuiva.

Dispecera 6/5, să ne ierte, n-a înțeles încă adevărurile acestea. Ea este oricînd gata să închidă telefonul ! Telefonul Salvării ! După ce solicitantul a așteptat o oră și 45 de minute o mașină care a venit fără medic !

MARIUS POPESCU

P.S. Revista noastră a publicat un amplu articol despre frumoasa activitate a Salvării bucureștene. După cum se vede, nu e întotdeauna la fel...

Migrații către stele

Lui Ion Dumitrescu

Iar am ieșit aiurea, spre Șosea, Uitîndu-mă aiurea la copaci. Te-am întrebant: Pădure,

tu ce-mi faci ?

Ce-mi faci, pădure, tu cu inima ?

Din prietenii mei dragi,

dintre ortaci,

Am un zmintit și eu, pe carevo

băgat în fier, în tul și-n catifea

ce nu-și înșiră viața pe araci...

El e atît de simplu, pur și nou

Cit șade-ntr-o mașină

ca-ntr-un Ou,

Un Ou, din care liber s-a născut

vitezelor luminii de-l sîrut !

E Dumitrescu Ion — acest șofer

cu care eu m-aș duce și la cer.

TUDOR GEORGE

Mihail Kogălniceanu: „Este de datoria marilor puteri ale Europei... de a folosi cu clipă mai devreme greutatea lor pentru a face respectate de către armatele Turciei drepturile omului, datoriile omeniei.”

● Nicolae Iorga va nota despre acest document că „facea cea mai mare onoare omului care l-a scris și diplomației unui stat vasal care a îndrăznit... să ridice acest nobil glas, unul din cele mai nobile ce au fost vreodată auzite pentru dreptate și pentru suferința omenescă înaintea Europei.” ● Cu circa cinci milioane locuitori, România ocupa locul opt din Europa ● Concentrări de trupe românești în dreptul gării Timokului ● La uzinele STEG din Reșița se construiește un cup-tor Martin ● Apare Logica lui Titu Maiorescu la București ● Bucureștiul este iluminat de 3756 becuri cu gaz și 1684 lămpi cu petrol ● Editura Socec anunță apariția volumului de Prossă al domnului Vasile Alecsandri ● Bulevardul Academiei este pavat cu piatră cubică, Podul Mogoșoaiei (în dreptul Palatului), cu asfalt și strada Ionică (experimental), cu lemn ● Circul tramvalei cu cai și 480 birje ● Primar al Capitalei devine C.A. Rosetti cu o leafă de 1000 lei lunar ● Vasile Conta termină scrierea de ontologie și gnosologie materialistă Teoria fatalismului și începe publicarea în Convorbiri literare a foiletonelor Teoria undulațiunii universale ● Cele mai impozante clădiri din București: Palatul Universității cu statuia votevodului Mihai, Teatrul cel Mare, căruia Al. Odobescu îi va conferi titlatura ce i se cuvenea de drept — Teatrul Național, Hotel Bulevard — locul de organizare a expozițiilor de pictură și de sculptură și gazdă pentru comandantii militari și ziaristii străini, Casa Liebrecht (azi Casa Universitarilor) ● Notă redacțională în Familia: „Domnul Al. M. Macedonski (23 ani) unul din tinerii poezi cu talent de peste Carpați este salutată cu bucurie în cununa colaboratorilor noștri ● Se înființează Fabrica de zahăr de la Chitila „cu un zahăr mai dulce decât cel din import” ● Apare primul volum din Documente privitoare la Istoria Romanilor, editate de Eudoxiu Hurmuzaki ● Cronică mondenă din ziare: „Carnavalul s-a îngropat printr-un splendid bal dat în somptuoasele apartamente ale d-ului N. Lahovari. Plăcerea și veselia invitaților se împleteau cu buna curtoazie a gazdelor...” ● Ion Ghica este numit director general al teatrelor ● Moare Costache Caragiale, actor și scriitor, primul director al Teatrului Național din București ● Decret: „În viitor se va da doboranților ca încălțăminte cite una pereche cisme pe termen de trei ani” ● Trupele de doboranți („curcani”) și călărași erau compuse din tineri ce făceau serviciul militar cu schimbul, o săptămână din patru, timp de șase ani ● Rețeaua feroviară însumează o lungime de peste 1200 km ● Se împlinesc 31 de ani de la înființarea celei dintâi organizații muncitorești — aceea din Brașov; pînă în anul proclamării independenței de stat mai iau ființă peste 60 de organizații profesionale și se editează 4 ziare muncitorești ● Numărul întreprinderilor industriale sporește de peste 2,5 ori față de anul 1866 ● Apar noi cercuri și cluburi muncitorești ● La Iași se experimentează telefonul (la un an de la inventarea sa) ● Pe așezile teatrelor — două nume noi: Aristizza Romanescu și Constantin Nottara ● Apar circa 100 de ziare și reviste ● Prin decret al domnitorului Carol, trupele armatei permanente și ale armatei teritoriale sînt concentrate pentru instrucție ● Sînt mobilizați aproape 50 000 de oameni ● Memoriu al guvernului român către Înalta Poartă și puterile garante („cele șapte revendicări”) în care se revendică, printre altele, recunoașterea individualității statului român și a numelui România, ceea ce ar fi dus implicit la recunoașterea independenței României ● Se creează la București „Societatea națională de Cruce Roșie” ● Se formează un nou guvern liberal în frunte cu Ion C. Brătianu (Viziru) care va conduce treburile țării pînă în 1888 ● Apare legea pentru organizarea Casei de depuneri și consemnățiuni ● Apare la București ziarul Timpul ● Scriitorul Ion Luca Caragiale împlinește 25 de ani ● În întreaga țară practicău 411 medici, 73 licențiați în medicină, 57 de veterinari, 295 de farmaciști, 573 moașe cu diplomă ● Aproape un sfert din cadrele medicale sînt concentrate în Capitală ● Mai puțin de 30 la sută din tineretul de vîrstă școlară urmează cursurile școlare ● Circa 80,3 la sută din locuitorii în vîrstă de peste 15 ani nu știu să scrie și să citească ● Personalități liberale: C.A. Rosetti, I.C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica ș.a. ● Personalități conservatoare: Lascăr Catargiu, Vasile Boerescu, Titu Maiorescu (37 de ani), Th. Rosetti ș.a. ● Personalități socialiste: Eugen Lupu, Nicolae Codreanu, A.S. Trușcă, C.D. Gherea, C. Stăucanu, C.I. Istrati, Ioan și Gheorghe Nădejde ● Personalități științifice: Emanuel Bacalogh (fizică), Ștefan Mică (chimie), Grigore Cobălcescu, Grigore Ștefănescu (geologie-geografie), Dimitrie Brînză, Anastasie Fătu, Pavel Vasici (biologie și științele naturii), Ion Ghica, Petre S. Aurelian, Alexandru D. Xenopol (economic politică), Timotei Cipariu (filologie), Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Alexandru Odobescu, Grigore Tocilescu,

August Treboniu Laurian (istorie), Vasile Conta (filozofie) ● Cele mai importante orașe: București (200 000 locuitori), Iași (92 000), Galați (82 000), Botosani (40 000), Ploiești (33 000), Brăila (30 000), Birlad (27 000), Craiova (23 000), Giurgiu (23 000), Focșani (20 000). În Transilvania: Arad (32 000), Timișoara (32 000), Oradea (28 000), Brașov (27 000), Cluj (26 000) ● Ființau 26 otele mari, 8 otele mici, 5 gări, 11 cazărmi, 6 grădini publice, 12 spitale, 4 băi mari ● A. D. Xenopol dă următoarele date despre Starea noastră economică: Fiind o țară eminamente agricolă dispunem de o industrie adecvată, avînd: 6771 mori (370 cu aburi), 621 olării, 1687 velnițe, 378 pitării, 417 pive, 463 cuptoare de var, 608 fierăstraie (des-tul de mici ca să poată fi denumite fabrici de cherestea), 145 fabrici de lumînări, 24 tipografii, 100 fabrici de brînză, 282 cofetării, 72 de berării, toate aceste așezăminte aveau 27 466 de lucrători ● În cartea Țara noastră, P. S. Aurelian citează 225 000 pluguri, 470 secerători, 900 treierători, 60 000 meseriași, 32 000 comercianți, 3 100 comune și 65 orașe și tirguri ● O delegație guvernamentală română, condusă de primul ministru I. C. Brătianu, pleacă la Livadia (Crimeea). După negocierile purtate cu cancelarul rus Gorceakov și țarul Alexandru al II-lea se ajunge la un acord de principiu privind încheierea unei convenții pentru trecerea trupelor ruse prin România în eventualitatea unui război ruso-turc ● Adunarea deputaților votează un credit de 4 000 000 lei pentru cumpărarea de armament și muniție; peste două săptămîni se votează un nou credit de peste un milion lei ● Încep la București convorbiri între șeful guvernului român și diploma-

În pregătirea Războiului pentru Independență (I)

țul rus Nelidov spre a se pregăti semnarea convenției ● Se înființează 8 noi regimente de doboranți pe lângă cele 8 existente ● Începe la Constantinopol Conferința reprezentanților puterilor semnatare ale Tratatului de la Paris din 1856, în cadrul căreia Rusia, Franța, Anglia, Italia, Germania, Austro-Ungaria încearcă să determine Poarta Otomană să realizeze reforme pe teritoriile europene ale acesteia ● Guvernul român delegeă pe lângă conferință un reprezentant al său însărcinat să expună cererea țării noastre de a i se garanta neutralitatea (conform Tratatului de la Paris) și de a i se satisfacă „cele șapte revendicări”. Conferința refuză să ia în discuție aceste cereri ● Turcia concentrează trupe din provinciile europene și asiatice, sînt create tabere de instrucție la Beikos și în alte puncte; Egiptul este chemat să-și trimită contingentele; flota se pune în completă stare de înarmare; din Anglia sosesc muniți de muniții ● România își asumă sarcina umană de a aproviziona cu hrană populația musulmană din Insula Ada-Kale care, blocată cum se afla și în situația ei excentrică de teritoriu turcesc, era amenințată de foamete ● Telegrama: „În aceeași zi am împărțit copii ale acestui protest domnilor reprezentanți ai puterilor garante și nu am avut de susținut legitimitatea susceptibilităților guvernului nostru și Camerelor noastre decât în fața domnului ambasador al Angliei. După obiceiul său, sir Henry Elliot a apărut teoriile Înaltei Porți cu o feroare mai mult decât otomană. Semnează: General Ghica ● Telegrama D-voastră din douăzeci și unu decembrie a sosit abia în seara de treizeci și unu. I-am cerut explicații lui Savfet Pașa asupra sensului articolului șapte din Constituție. Mi-a răspuns că pasajul despre care este vorba are legătură cu țara noastră, astfel că cuvîntul șefi înseamnă domnitorii Principatelor Unite și ai Serbiei și kedivul și că cuvintele de provincii privilegiate înseamnă de asemenea, Egiptul, Serbia și Principatele Unite. Semnează General Ghica ● Citat din Luptele Romanilor din Resbelul 1877-1878 de T. C. Văcărescu: „Prima grijă, prima datorie a oricărui guvern românesc trebuia, deci, să fie asigurarea autonomiei, chezușuirea individualității politice și naționale a țării, spre a nu da drept detraкторilor ei a susține că ea nu există decât din mila altora, din bună-voința uneia sau alteia dintre puteri, nefiind în stare a viețui prin sine și a dobîndi ceva prin ea însăși. Ocrotirea drepturilor României trebuia căutată atît în tratatele diplomatice, cit, și la nevoie, în apărarea energetică și bărbătească cu armele.” ● Cetățenii brăileni aderă la mișcarea votată de Camera Deputaților și Senat, mulțumesc cu încredere guvernului de atitudinea demnă și eminamente națională în apărarea drepturilor noastre ● Studenții facultăților din București și Iași semnează o mișcare de protest prin care se cere guvernului să probe înființarea unui batalion de studenți voluntari ● 1877 se anunță deosebit de aprig, cu viscole, ploa, furtuni, inundații ● Un batalion din Regimentul 4 Linie pleacă la Calafat pentru lucrări de fortificații ● Decret domnesc pentru numirea comandantilor celor 15 regimente care vor

aciona într-o eventuală stare de război ● Nicolae I. Russel „Asupra metodei antiseptice de tratament în chirurgie” ● Vasile Conta continuă publicarea în Convorbiri literare a foiletonelor Teoria undulațiunii universale ● Apare studiul istoric Doamna Stanca de Gr. G. Tocilescu ● Se naște Sextil Pușcariu, viitorul lingvist și filolog ● Se înființează încă două regimente de artilerie ● Apare în librării Istoria arheologiei de Al. Odobescu ● Lege pentru recrutarea a 14 000 de tineri din contingentul 1877 ● Patru ambarcațiuni turcești încearcă să se apropie de malul românesc la Smârda ● Garnizoana Giurgiu este în alarmă ● Se hotărăște mobilizarea armatei permanente și teritoriale. Armata română va avea 100 000 de oameni ● Serviciul sanitar al armatei este condus de Carol Davila ● Scriitorul Ion Creangă are 40 de ani ● Camera votează o lege prin care se acordă o pensie de 400 lei pe lună pentru poetul Cezar Bolliac, aflat grav bolnav ● Se naște compozitorul Tiberiu Brediceanu ● Medicul Nicolae Codreanu, militant al mișcării socialiste, împlinește 25 de ani ● Istoricul A. D. Xenopol are 30 de ani ● România face noi demersuri diplomatice pentru a-și asigura sprijinul marilor puteri în conformitate cu Tratatul de la Paris ● Generalul Al. Cernat este numit ministru de război în locul colonelului Slăniceanu, care este numit șef al Marelui Stat Major ● Consiliul de Miniștri extraordinar, la care au fost prezenți și C.A. Rosetti, președintele Adunării deputaților, și șefi ai mișcărilor opozitioniste, hotărăște cu mare majoritate semnarea proiectului Convenției româno-ruse ● Prevederi din Convenție: „În cazul cînd

dezvoltarea ulterioară a evenimentelor afacerilor politice în Orient ar silii Rusia a asuma această sarcină și a dirija armata sa în partea Turciei din Europa, guvernul imperial, dorind a respecta inviolabilitatea teritorială a statului român, a convenit cu guvernul Altei sale Carol I o convențiune specială relativă la trecerea trupelor ruse prin România”; „Pentru ca nici un inconvenient sau pericol să nu rezulte pentru România din faptul trecerii trupelor ruse pe teritoriul său, guvernul M.S. Împăratul tuturor Rusilor se obligă a menține și a face a se respecta drepturile politice ale statului român, astfel cum rezultă din legile ulterioare și tratatele existente, precum și a menține și apăra integritatea actuală a României; „Guvernul A. S. Domnului României se obligă a obține pentru convențiunea sa de față, precum și pentru cea menționată la art. precedent, ratificarea cerută de legile române și a facea imediat executorii stipulațiunile cuprinse într-însa”. ● Marele vizir trimite o telegramă de-a dreptul Domnului, contrar cuvîntelor internaționale, prin care îi invită a se înțelege cu serdarul ekrem — Abdul Kerim pașa, asupra măsurilor necesare pentru a apăra teritoriul Principatelor în contra invaziunii ● Parlamentul român se deschide în ziua hotărîții ● Din mesajul adresat parlamentului: „Un resbel pe care România nu-l au voit, nu-l au provocat, a izbucnit. Părăsiți de sprijinul altor, ei nu mai au să conteze decât pe sine”. ● Camera și Senatul votează cu însemnată majoritate de voturi convenția cu Rusia ● Un mare număr de studenți români la Paris, în fața gravității circumstanțelor, decid a se întoarce în țară ● Cronicarul: „În grelele momente prin care trecea țara, învăluită de împrejurări într-un mare război, cînd două sute de mii baionete străine se aflau pe teritoriul ei, nu era un rezultat neînsemnat și lipsit de oarecare mîrire de a vedea României menținînd cu demnitate toate drepturile lor, practicînd cu înțelepciune regimul popoarelor libere, ocrotînd libertatea individuală, libertatea tribunei, libertatea presei neatîns și nemărginită” ● Valoarea ofrandelor primite de la populație în sprijinul armatei se ridică la 9 247 000 lei ● Populația prestează 1 045 747 zile de muncă pentru transporturi; au fost parcurși cu carele 26 000 000 kilometri ● Debutul poetului Duiliu Zamfirescu cu poezia Dedicăție ● Generalul Gheorghe Magheru, unul din conducătorii revoluției de la 1848, împlinește 75 de ani ● Ziarul Telegraful: „Apelul făcut de guvern la rezerviști și milițieni spre a veni la concentrare a fost primit cu multă bunăvoință de toți; cu toate că acum era timpul lucrării cîmpului... rezerviștii au răspuns imediat apelului animați de patriotismul strămoșilor lor, veneau în gloate de prin toate comunele spre a se atașa la corpurile lor respective...” ● Primăvară nemaiîntîlnită: inundații, furtuni, noroaie ● Poarta notifică agentului diplomatic român la Constantinopol că înceiază orice relații cu dinsul și consideră funcțiile sale suspendate ● Corpul diplomatic din Constantinopol își precizează poziția în fața divanului din Stambul în sensul că „reprezentanța română se află sub scutul dreptului gin-

ților” ● Se formează la Iași un Comitet al Doamnelor care va strînge fonduri din toate județele Moldovei și va reuși să formeze o ambulanță formată din șapte trăsuri deservite de trei medici ● Vase de război turcești deschid focul asupra Brăilei fără declarație de război, aruncă în oraș bombe și obuze care pricinuesc vătămări multor edificii și aduce spaimă, răni și moarte în rîndul populației ● Continuă bombardarea Brăilei și Galațiului ● Vase de război, cuirasate și monitoare turcești intră în porturile românești și capturează șleपुरi și vase încărcate cu grîne indiferent de pavilion ● Tărani de la Dunăre fug în interiorul țării spre a-și salva viața ● Mobilizarea armatei române se apropie de sfîrșit ● Decret care constată cursul grav și amenințător luat de evenimentele și declară „că prima datorie este de a pune armata română în pozițiunea de a înlătura pericolul ce s-ar putea naște pentru România” ● Cu diferitele clase ale milițiilor și cu gărziile orașenești care puteau fi chemate în apărarea teritoriului și a căminelor, armata română dispune de un efectiv de 100 000 de oameni ● În București se aflau regimentul al 13-lea și al 14-lea de doboranți, regimentul al 2-lea de roșiori, celelalte baterii divizionare; rezervă: o companie și două escadroane de jandarmi, cinci legiuni ale gărzii orașenești numărînd aproape 10 000 de oameni, cu bateriile artileriei teritoriale și cu milițiile ce se formează ● Bateriile turcești din Vidin deschid focul asupra Calafatului, Bateriile românești sub ordinul maiorului C. Popescu ridică drapelul român, după a șasea lovitură, tunurile românești răspund provocării ● Primul foc român a fost tras de bateria a 2-a de 8 cm din regimentul 1 de artilerie, comandată de locotenentul E. Dănescu cu tunul seria 7, îndreptat de șeful secțiunii, sublocotenent C. Vasiliu și servit de sergentul major Petre Mihăescu, sergentul Dumitru Dragnea, brigadierul Ion Păun, tunarii Dumitru Vlad, Vasile Dumitru Nedekcu, Mitrică și Badea Savu. Lupta a ținut trei ore ● Alexandru Macedonski: „Calafatul a dat ieri semnalul și lung au vuit țărni Dunării și un același strigăt de „Trăiască România liberă și mare, mare și glorioasă, glorioasă și înfrîntă” a ieșit ieri din toate piepturile... Români, cit simțiți, sub drapelele țării adunați-vă, mume, cite iubii țara, mindriți-vă de filii voștri, țară mindrăste-de de filii tăi și de numele fililor tăi” ● Camille Farcy, corespondentul ziarului francez La France și Le Constitutionnel: „Nu vă puteți imagina indignarea care domnește în București contra turcilor. Lumea e hotărîtă la cele mai mari sacrificii pentru a cuceri independența” ● Ziarul Telegraful: Datoria guvernului României este de a spune azi Turciei că... România, hotărîtă a-și apăra fruntariile în contra oricărei încălcări, ca cele din zilele din urmă își revendică vechile ei drepturi, independența cea mai absolută. ● Un vapor turcesc se apropie de țărnul român la Smârda și deschide focul. Ante-posturile române ale diviziei a 3-a răspund prompt ● Turcii deschid focul din fortul Turtucaia asupra șoselei și orașului Oltenița. Români răspund focului ● Un vapor turcesc pogoră în josul Dunării, se așează în piezișul bateriei române și susține cu tunurile sale focul din fortul Turtucaia ● Artileria română susține cu mare vigoare lupta cu tunurile de mare calibru ale fortului și cu cele ale vaporului de război. Lupta ține pînă ce se înserează ● Locotenentul de artilerie Petre Rafail, sergentul Radu Vasile și soldatul Ilie Stancu sînt răniți ● Bateria comandată de locotenentul C. Fotino aprinde în două rînduri focul în orașul Turtucaia și silleşte vaporul inamic să se retragă ● Dețășamente de vînători pornesc noaptea în bărci de la malul român spre a face recunoașteri în insulele din fața gării Argeșului; ostroavele, acoperite cu sălci și pădure, sînt inecate de apele umflate ale Dunării și neocupate de turci ● Comandantul suprem al armatei române însoțit de șeful statului major, general-colonelul Slăniceanu, și de comandantul corpului II, generalul Radovici, merge și inspectează pozițiile diviziei a III-a la Frătești, Daia, Giurgiu ● Rusciucul amenință direct Bucureștiul ● Rusciuc — punctul strategic cel mai temut al armatei turcești; aici se află garnizoana experimentatului și energicului Achmet-Kaiserli pașa, bastimente, cuirasate, monitoare, vapoare, șleपुरi, ciamuri, vase de transport, linie ferată ce-l leagă direct cu marea și cu Constantinopol; se află în apropierea cetății Șumla și a cartierului general al lui Abdul-Kerim, generalisimul armatei turcești ● Comandantul suprem al armatei vizitează Oltenița și fortificațiile din jur ● 6 ciamuri turcești pornesc la miezul nopții din Rusciuc și se îndreaptă spre țărnul românesc cuprins între Smârda și Malul Roșu ● La 200 m ante-posturile române deschid focul; gărziile alarmate se adună la mal pentru a împiedica debarcarea inamicului

Azi, ca și între cele două războaie, socotesc că prin literatura noastră avem drept de cetate în Europa

— Sintem născuți în aceeași zi. Asta poate fi de bun augur pentru discuția noastră.
— Sau dimpotrivă.
— Nu mă descurajați. Mai ales că, sincer vorbind, mi-e frică.
— N-avea grijă, nu măninc pe nimeni.
— În cazul de față nu mi-ar conveni să nu fie așa. Știu eu dacă să vă cred? Dumneavoastră vă place să vă dați mereu în spectacol.
— Mi-a mai trecut puțin.
— Vedeți, n-am pus în discuție calitatea spectacolului. Dar vă place zarva din jurul numelui dumneavoastră?
— Imi plăcea când eram mai tânăr. Dar e mai mult o buclă de legendă. Am fost, poate, scandalagi, însă m-am așezat pe o furie înecată. Prefer acum injurării cartea.

— N-ați făcut o alegere rea. Mai ales că anul acesta împliniți o sumă rotundă de ani.

— Da, 45. Au trecut prea repede. Am făcut cite ceva în anii ăștia. Mai ales am adunat enorm de multe lucruri, am uitat altele și mă înverșinez să cred că de abia de-acum încolo trebuie să scriu 3 romane și 3 piese. Și să nu mai aud de articole. Mi s-a făcut greață până-n unghii de ele. Dacă nu m-ar împinge prietenii și dacă aș avea și destui bani, n-aș scrie articole. Ele mi-au furat o parte imensă de timp. Dar am 45 de ani și totuși m-aș apuca să colind țara așa cum o făceam ca ziarist, ca să dovedesc scriitorilor de circumstanță că viața nu îmbracă haine de sărbătoare nici duminică, așa cum ne învață o literatură subalternă, practică de noii săraci, ridicată în slăvi de o critică subalternă. Clipele trec repede, să nu uităm asta.

— Ați pomenit mai înainte de prietenii dumneavoastră. Cum se explică faptul că aveți atât de mulți, deși sinteți socotit îndeobște un om dificil?

— De, știu eu? Poate pentru că nu sint rău sufletește. Imi iubesc prietenii nu pentru serviciile pe care mi le fac — atunci când mi le fac — ci pentru că înnoptez cu ei la o masă, descintăm vinul împreună, birfim împreună, ne povestim dragoste inexistente, pentru că am parcurs împreună multe întâmplări și neazuri. Sunt un om care nu poate să stea singur și imi place să fiu vesel. Așa cum imi place tăcerea în doi cu un prieten. Am și dușmani, dar nenorocirea mea e că nu pot să le port ură. Înjur, ameninț și peste o oră mi-a trecut.

— Ați jignit vreodată pe cineva din priza care vă e caracteristică?

— Pe foarte mulți. Dar am avut și puterea de a le cere iertare. Aproape că nu există prieten cu care să nu mă fi certat de 10 ori în viață. Știu să injur frumos și oamenii nu se mai supără dacă le faci injurătură floare la butonieră. Doare numai injurătură urită.

— Care e ambiția dumneavoastră literară?

— Să scriu romane și piese de teatru bune și să scriu numai adevărul.
— Ați și mințit?

— Da. Impins de foame în tinerețe, și din lașitate mai tirziu, am făcut concesii — nu mari — pe care mi le pun în spinare ca pe o piatră de moară și pe care trebuie să le astup prin niște cărți care să rostească adevărul despre societatea noastră contemporană, unde trebuie să domnească pe deplin adevărul și să fie dată jos minciuna ce ne mai poleiește uneori zilele.

— Vă interesează tentativele de înnoire ale prozei, indiferent dacă ele sint făcute la noi sau în alte părți?

— M-au tentat și mă amuză. Ele aparțin tinereții autorului și nu tinereții unei culturi. Fiecare prozator serios încearcă să dărime zeii printre degetele cărora au furat puțină apă vie. Cu timpul, nu înseamnă decât a le lua locul de pe piedestal, fiindcă toți prozatorii adevărați se întorc la hotarele clasice, păstrind ca pe o bucurie a tinereții toporășii cu care loveau pe maeștri peste degete. Experimentele interesează numai atunci când ele ajung să se verse în marele fluviu, sporindu-i strălucirea și apele. Sint gata să arăt oricui că experimental Urmuz nu a dat ucenici vrăjitori. Din fericire — cum spune Gheorghe Tomozei. Dealtfel, Urmuz este o cale închisă înainte de o șosea largă. Cei ștrangulați de dragoste pentru el nu i-au urmat îndemnul. Au devenit mari scriitori, dar la o distanță imensă de litera lui. Eu cred că Urmuz a fost instituit procuror de niște inși care, spre deosebire de el, s-au împușcat în timpă cu un pistol cu apă.

— Întrebarea e dacă au știut ce fel de pistol e.

— Au știut, au știut. Dar unii dintre ei ne-au crezut niște gogomani și și-au zis că înghitim orice. Mata ce părere ai?

— Mie-mi place Urmuz.

— Ești un ticălos!

— Dacă ați crede ce spuneți, zburam de mult pe usă afară.

— Mai e timp.

— În cărțile dumneavoastră se înregistrează trecerea anotimpurilor, se descriu apele și cerul, este prezentată foaia viețuitoarelor în căutare de

● Prozatorul Fănuș Neagu s-a născut la 5 aprilie 1932, la Gra-diștea de Sus (Brăila).

● Bibliografie: Ninge în Bărăgan (1959), Somnul de la amiază (1960), Dincolo de nisipuri (1962), Cantonul părăsit (1964), Vară buimacă (1967), Ingerul a strigat (1968), Frumozii nebuni ai marilor orașe (1976).

hrană sau adăpost. Ce sentiment vă provoacă absența naturii dintr-o serie-re?

— Citesc o astfel de carte cu un sentiment de amărăciune. Am impresia că mă plimb printre copaci jupuiți de coajă. Sunt autori care nu simt o apăsare spre natură. După opinia mea, sunt niște nefericiți. Sunt alții care programatic disprețuiesc apropierea de natură. Ei nu aparțin nici pământului, nici apelor, le e frig la soare și fac plajă sub muntele ăla de care s-a lovit vaporul Titanic. Sunt lipsiți de farmecul vieții. În schimb, se cred mari intelectuali. Sunt niște bieți instrumentiști care scriu totdeauna cu lingura. Și anume, cu coada ei.

— Este reală înstrăinarea de natură a omului în epoca de azi?

— Omul nu e capabil să se înstrăineze de natură. Te rog să fii atent: omul modern se întoarce la natură.

— Asta presupune o îndepărtare anterioară.

— Orice secol are o nebulie. Secolul nostru, printre altele, a avut nebulia marilor centre urbane. Iată-l azi făcând cale întoarsă în cadrul a ceea ce un cîntec frumos spune: Larba verde, verde de acasă.

— Credeți că omul este singurul cu drepturi de stăpînire asupra planetei sau el trebuie să aibă grijă să nu uzurpe dreptul celorlalte viețuitoare la aceeași stăpînire?

— Resping întrebarea întrucît nimeni nu m-a luat părtaș la distrugerea monstruoasă a armoniei om-natură și pentru că nimeni din cei puternici nu ar avea timpul să mă asculte. În epoca modernă suntem sclavii unei treceri spre o lume extrem de standardizată și noi, oamenii de rînd, nu facem altceva decît să plătăm. Trecerea se desăvîrșește în afara noastră. Dar cu prețul singelui și sufletului nostru.

— Ce dezaprobăți din dezvoltarea ulterioară a tehnicii în ultima perioadă, tehnica pusă totuși în slujba omului?

— Mă îngrozește poluarea orașelor. Mă îngrozește ușurința cu care sunt călcate în picioare legile ce aparau limpezimea văzduhului și dreptul nostru de a respira sub coroanele inverzite ale copacilor. Mă îngrozește faptul că primăverile nu sunt guvernate de iarbă ci de niște acizi sau săruri nenorocite.

— Paginile pe care le-ați scris sint autobiografice?

— Toate. Nu te poți obiectiva la modul absolut.

— Spuneți-mi un tip de om din societatea noastră care nu vă place.

— Nu-mi plac ariviștii, egoiștii, micii tirani. Trăiesc uneori, bineînțeles, în gînd, plăcerea de a pisa oase de tirani.
— Dar un tip de om care vă place?
— De fapt, mie-mi plac toți oamenii și n-aș fi avut puterea să devin procuror sau judecător.
— Cum ar putea caracteriza scriitorul Fănuș Neagu momentul politic românesc pe care îl trăim?

— Suntem la ora cînd ne putem manifesta plenar, fără teama, altădată prezentă, că vorbele noastre nu și-ar găsi ecou. Mă gîndesc că dialogul pe care îl sustine cu țara, zi de zi, șeful statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu e semnul rodnic al democrației și al libertății României. De asemenea, România se deschide spre lume cu tot sufletul ei și în același timp și primește unde de aer proaspăt de oriunde ar fi acestea. Se face aproape totul ca speranța și cîntecul să triumfe.

— Cum vedeți dumneavoastră trecerea literaturii noastre de la pitoresc, accidental la esențial?

— Ei, asta s-a și produs. Și, ca să fim drepti, încă dintre cele două războaie. Marii prozatori și poeți de atunci au spulberat credința într-o literatură subjugată gîndirii provinciale. E adevărat, în primii ani ai revoluției socialiste, proletcultismul și toți cei care s-au deghizat în conducători ai culturii sau artei au repus în drepturi literatura minoră și au pus o pasiune deosebită în a ne împinge într-o literatură de suburbie europeană. Dacă i-ai aduna pe neghibii ăia, n-ai putea să umpli cu ideile lor un cartus.

spre alte țări ale lumii, oamenii nu exaltau aventura. Era firesc să-nebunești oricînd poftesti. Cînd multe bălți au fost secate, oamenii li s-au aprins mîntile și au devenit mai vorbăreți. Se știe că de multe ori realitatea ucide iluzia. După ce au pierit apele, iluzia e un copac prezent în fiecare casă așezată cu fața spre Dunăre. Cu alte cuvinte, așa zice că năluca unei iubiri poate e mai frumoasă ca iubirea.

— Țineți în mod deosebit la vreunul din eroii pe care i-ați creat?

— La Che Andrei din Ingerul a strigat și la Raminți din Frumozii nebuni ai marilor orașe. Amîndoi își duc viața obsedați parcă de tipătul acelei lebede celebre care zboară în cîmpia cerului și o reptilă înfășurată pe git îi sugere singele.

— Cu ce sentiment sacificați un personaj?

— Iată o întrebare foarte grea. Cînd simt că un erou trebuie să moară, stau foarte mult în cumpănă la mijlocul frazei. Imi pot imagina multe întâmplări din viață, dar nu-mi pot imagina clipa morții și sunt convins că orice moarte în literatură este falsă. Chiar cel mai mare romancier nu se poate apropia decît de pragul morții. Un eveniment netrăit nu poate deveni literatură. Un personaj literar nu moare ci se stînge.

— Ca și cum n-ați mai avea cuvinte pentru el.

— Cam așa ceva.

— Istoria e o prezență indiscutabilă în scrierile dumneavoastră, chiar dacă uneori ambianta unei epoci este numai sugerată. M-ar interesa să aflu de la dumneavoastră ce credeți că au adus ultimii ani în istoria României?

— Despărțirea, dacă vrei, brutală, de o Românie idilică. Eu sunt uneori prigonit de o sensibilitate decadentă. Așa am scris Frumozii nebuni ai marilor orașe. Visez atunci cai verzi pe pereti, o răscucire sau întoarcere, fie și de numai trei zile. Într-un timp aparținînd numai țărănilor. Adică visam. În ultimii ani, visul a devenit mai fumegos și se șterge. Vreau să spun că marșul prin cîmpile de grîu cu picioarele goale nu se mai poate întîmpla. E fabulos, dacă stau și mă gîndesc. Copilăria mea se află la trei secole distanță de etapa pe care o străbate România azi. Viitorul mașinilor și muzica folk... Viitorul, cu ce va avea el bun și rău, în acești ani își are temelia. S-o facem cit mai trainică. Și totuși, uneori, imi mă picură în ureche nechezatul cailor... Dar i-am tăiat...

— Ce înțelegeți prin libertate în artă?

— Libertatea în artă țî-o cîștigă la masa de lucru. Și libertatea nu se cîștigă ușor și, oricît de paradoxal ar părea, cea mai cumplită bătaie trebuie s-o duci cu tine însuși. Învingător asupra ta însuși, înseamnă că ai scăpat de un dușman. Mai departe, rămîne de văzut.

— Vi se reproșează, în repetate rînduri, că scrieți prea metaforic.

— Bine. O să soriu mai uscat. Să văd dacă o să vă convină.

— Imi dau seama acum, la sfîrșitul discuției, că m-am speriat degeaba. Nu sinteți chiar atât de înfricoșător.

— Dom'le, în ultimii 45 de ani n-am mai mincat copii. Doar jucăriile lor. Nu eu, ci cel care a creat legenda durtății mele umbă cu pînă în cap. Vinul blind nu dă turbare. Asta e.

— Știți, sincer să fiu, cînd vă văd așa, un uriaș blond, dînd impresia că oricînd puteți domina oameni și evenimente, că puteți supune orice, vesnic pufnînd nemulțumit, dar în fond mai mult hitru, cînd vă citesc cărțile care vorbesc pătimaș despre viață, nu-mi pot inchipui că vă este teamă de ceva. Și totuși, vă este teamă de ceva?

— Mi-e frică de moarte. Mă golesc de singe la ideea că viața ne poate fi luată oricînd. Atîta lipsă de putere din partea noastră mă descurajează și mă deprimă. Poate din această spaimă și sălbatica mea poftă de viață, de vin și cîntece de dragoste. Iubesc un singur om cu lumina în mină: pe circumar cînd zboară să aducă o vadră de la butoiul ăla pe care-l știu eu tocmai în fundul pivniței.

Literatura ultimelor două decenii, prin tot ce a dat mai bun, nădăduiesc că a risipit apăsarea oricui spre o artă făcută din ciupeli, strîmbă, lipsită de farmec, necinstită și dăunătoare în esența culturii românești. Azi, ca și între cele două războaie, socotesc că prin literatura noastră avem drept de cetate în Europa. Trebuie însă să semnalez o mare primejdie care îl pîndește pe cititorul român și pe tînarul scriitor român: apariția, uneori în avalanșă, a unor cărți care se socotesc îndrăznețe și de fapt scrutează jalnic realitatea, și instituționalizarea unor autori care nu urmăresc decît gloriile financiare, iocane cu chipul lor pe pereții bibliotecilor publice etc. Noi, românii, suntem oameni încercați și ne și place s-o spunem. De ce, atunci, mă întreb, acordăm credit acestor inși care reduc multitudinea problemelor construcției socialiste la o bătaie între heruvimi și serafimi?

— Nu această literatură dă tonul literaturii noastre de azi. Ați spus-o chiar dumneavoastră mai înainte. Avem scriitori buni. Avem o artă, o literatură de esență autentic-revoluționară. În fond, ce numește scriitorul Fănuș Neagu o artă revoluționară?

— O artă cu adevărat revoluționară și comunistă trebuie să spună răspicat, ca un manifest, că lumea nu se împarte în buni și răi, că în societatea noastră, pe deasupra marilor cuceriri sau tocmai datorită lor, există și forte conservatoare, cu mai mică sau mai mare putere administrativă, care pot împiedica sau anula unei elanurile creatoare. Acum, să fim sinceri. Adevărul, ca orice fenomen viu, se naște și el chel și uneori cu gîtul strîmb. De ce să-i plantăm păr de fată blondă în loc să-i veghem creșterea? Pericolul minciunii nu e acela că te oprește o clipă din drum, ci că te învață să numești lucrurile și oamenii cu nume care nu sunt ale lor și nici nu li se potrivește. Și uite-așa, din aproape în aproape, ajungi să vorbești o altă limbă decît aceea a sufletului. Încît nu m-ar mira, dacă aș ajunge sef, cineva să mă reclame așa: Azi noapte l-am văzut pe Fănuș Neagu bind ceva din Calea Lăptelui.

— Degeaba. Nu l-ar crede nimeni. Treceam însă mai departe. M-ar interesa să aud ce răspuns ați da cuiva care se teme de pătrunderea politicii în literatură.

— I-aș spune că e un timpit din naștere.

— Ce idee stă la baza romanului INGERUL A STRIGAT?

— Cruzimea sau cuțitul ei cînd istoria începe să se răzbuie.

— Dar ideea din FRUMOZII NEBUNI...?

— A trăi în răspăr...

— Sinteți socotit un scriitor cu un simț deosebit al limbii. Spuneți-mi câteva lucruri despre limba română, limbă în care gîndiți, în care scrieți.
— Nici un scriitor român nu trebuie să uite Testamentul Văcărescului; și să contribuie, după puterile sale, la „creșterea limbii românești”. Numai cite un golă de ici, de colo, nefiind în stare să-și cucerească gloria cu niște păcăleli numite romane, a putut să scrie fără să-i cadă mina în aceeași clipă că limba noastră e limbă folclorică și că te poți realiza numai în altă limbă, de pildă în engleză. Nu știu dacă derbedeul va fi înmormîntat lîngă Shakespeare. Pentru mine individul respectiv nu contează nici cît o ruptură în gard.

— Ce înțelegeți prin libertate în artă?

— Libertatea în artă țî-o cîștigă la masa de lucru. Și libertatea nu se cîștigă ușor și, oricît de paradoxal ar părea, cea mai cumplită bătaie trebuie s-o duci cu tine însuși. Învingător asupra ta însuși, înseamnă că ai scăpat de un dușman. Mai departe, rămîne de văzut.

— Vi se reproșează, în repetate rînduri, că scrieți prea metaforic.

— Bine. O să soriu mai uscat. Să văd dacă o să vă convină.

— Imi dau seama acum, la sfîrșitul discuției, că m-am speriat degeaba. Nu sinteți chiar atât de înfricoșător.

— Dom'le, în ultimii 45 de ani n-am mai mincat copii. Doar jucăriile lor. Nu eu, ci cel care a creat legenda durtății mele umbă cu pînă în cap. Vinul blind nu dă turbare. Asta e.

— Știți, sincer să fiu, cînd vă văd așa, un uriaș blond, dînd impresia că oricînd puteți domina oameni și evenimente, că puteți supune orice, vesnic pufnînd nemulțumit, dar în fond mai mult hitru, cînd vă citesc cărțile care vorbesc pătimaș despre viață, nu-mi pot inchipui că vă este teamă de ceva. Și totuși, vă este teamă de ceva?

— Mi-e frică de moarte. Mă golesc de singe la ideea că viața ne poate fi luată oricînd. Atîta lipsă de putere din partea noastră mă descurajează și mă deprimă. Poate din această spaimă și sălbatica mea poftă de viață, de vin și cîntece de dragoste. Iubesc un singur om cu lumina în mină: pe circumar cînd zboară să aducă o vadră de la butoiul ăla pe care-l știu eu tocmai în fundul pivniței.

GEORGE ARION ■

Faptele și vorbele

Sport și literatură

Contrar cu ce cred unii, între sport și literatură există străvechi relații cordiale. În antichitate, Pindar compunea ode pentru atletii biruitoari la jocurile olimpice; părințele poeziei noastre moderniste, Alexandru Macedonski, a fost unul dintre primii velocipediști români și a făcut propagandă poetică în favoarea ciclismului; azi tot așa, scriitorii de frunte la noi, Eugen Barbu, Teodor Mazilu, Adrian Păunescu sînt cunoscuți microbiști învederați și pun o autentică pasiune în cronicile lor sportive pe care le țin.

Totul e bine cît nu se amestecă borcanele. Sportul fiind sport și literatura literatură, și unul și cealaltă ar avea numai de pătimit dacă și-ar amesteca, cu sau fără voce, criteriile. Imaginați-vă niște goluri acordate nu datorită intrării mingii în plasă ci, să zicem, eleganței curbei descrise prin aer de ea. Sau cum ar reacționa publicul la proclamarea înfringerii unui boxer pentru că s-a lăsat trimis pe podeaua ringului cu o tragică resemnare?

Spun acestea deoarece o anumită mentalitate sportivă a molipsit critica noastră literară. Să fiu mai precis: am moștenit dintr-o epocă de început a literaturii contemporane, cînd o slujeau puțini autori și toată lumea era cu ochii pe ei, o optică proprie antrenorilor și jucătorilor la pronosport: „Ce a mai scris stimatul nostru coleg? E peste sau dedesubtul nuvelei sale anterioare? I-a crescut poetului, care promitea atît, măiestria artistică în recentele două opere publicate de ziarul înainte? Cît a evoluat autorul comediei Recolte imbelșugate în arta construcției dramatice?”

O astfel de optică persistă, chiar dacă nu sub forme identice. Scriitorii contemporani continuă să fie priviți ca niște recordmeni. Critica are ambiția să stabilească la fiecare carte nouă a lor dacă s-au întrecut sau nu. „A sărit peste 2,70 m? A realizat un timp mai redus cu cîteva secunde la 1.000 metri plat? Și-a doborît vechiul record de suliță? Se află în progres sau regres? Al cîtelea e acum în clasificare? Ocupă locul cînei sau șase?” Nimic de zis. În fond, e meseria criticii să aprecieze ce dau talentele scriitoricești și să le ierarhizeze cît de cît. Dar lucrurile nu merg la fel în literatură ca pe stadion. Într-un an, ba chiar cinci, poezii reușese foarte rar să-și descopere o formulă lirică inedită. Inseamnă să tacă? Păstrarea vechii viziuni nu inseamnă întotdeauna stagnare. Francis James n-a evoluat aproape deloc, fără să fie un liric consumat după primul volum. O operă crește prin acumulări adesea perceptibile abia peste o lungă perioadă de vreme. Se mai întimplă apoi ca și Homer să doarmă. Să-l fluierăm? Balzac a scris, între capodopere, o sumedenie de romane mediocre. De la Ion și Pădurea spinzuraților pînă la Răscoala, Rebreanu a dat și Crăișorul. E cazul să măsurăm mereu, cu metrul în mînă, cît scrie un autor însemnat prin orice nouă carte? Avem și o mișcare de „amatori” pe lîngă categoria „profesioniști”. Să nu ajungem și la diviziile A, B și C.

Activitatea literară presupune adăuții sufletesti greu previzibile și are, nu o dată, o linie sinuoasă. Există cărți de raftul doi ale autorilor mari, interesante pentru că aruncă lumini inedite asupra întregii lor creații. Nu pledez pentru indulgență. Dar mentalitatea numărării exclusiv a recordurilor sărăcește peisajul literar. Dacă am fi comparat întruna romanele românești apărute după Ion cu el trebuia să conchidem că epica noastră interbelică a dat, un deceniu, înapoi. Avem cărți foarte bune, apărute în ultimii ani, nedreptățite sistematic printr-o optică atentă doar la doborirea recordurilor. Să lăsăm tabelele de marcaj pe stadion și clăsementele în publicațiile sportive.

Literatura reclamă să fie privită dinăuntrul ei, după alte procese competitive.

Ov. S. CROHMĂLNICEANU ■

Poezia contemporană între „natură” și „cultură”

Se pot remarca în poezia ultimilor cincisprezece ani două faze: una pe care aș numi-o **naturală** și alta pe care aș numi-o **culturală**. (Termenii trebuie luați cu toată relativitatea, ceea ce mă interesează este ideea.) Despre existența lor, ca și despre deosebiriile dintre poezii care au debutat pe la începutul anilor '60 și cei care au debutat spre sfîrșitul aceluiași deceniu ori la începutul celui lalt, s-a mai vorbit în critică, fără însă ca vreuna din panoramele consacrate poeziei să încerce a susține distincția ori, măcar, să tragă concluziile firești.

Cu generația lui Nicolae Labiș (poetul **Luptei cu inerția** fiind un anticipator) s-a produs în poezia noastră o înnoire a sensibilității. Nu întimplător, mulți au avut, cînd pe Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Ion Gheorghe, Constanța Buzea și pe ceilalți poeți de vîrstă lor, impresia unui curent de aer proaspăt. Teme vechi apăreau schimbate în poezia lor, schimbate „spontan”, printr-o mare capacitate de retrăire lirică. Limbajul critic care a consemnat mișcarea poeziei în deceniul șase era „impresionist” în chip, aș zice, necesar: prin contaminare cu această poezie directă, vie, a reformula fără inhibiții o problemă matematică întreagă, ce se dăruia într-un limbaj tineresc, revoluționar. Este perceptibil și azi la N. Labiș, la Nichita Stănescu al întîilor volume, la Adrian Păunescu din **Mieii primi** o candoare care prefăcea în poezie tot ce atingea.

Cu timpul, cei mai mulți dintre acești poeți, ca și poezii care au debutat după ei, indiferent uneori de vîrstă (Leonid Dimov, Dan Laurențiu, Adrian Popescu, Cezar Ivănescu, Ion Mircea, Mircea Ivănescu, Horia Bădescu, Dinu Flămînd și alții alții), fără a-și pierde numaidecît inocența, au evoluat spre o expresivitate ce nu mai este în primul rînd naturală, ci culturală. A pluit în aer la un moment dat termenul (peiorativ în contextul respectiv) de manierism, care însă nu e totdeauna potrivit și ne poate îndruma spre o greșită înțelegere a lucrurilor. În realitate, ceea ce s-a modificat

este atitudinea față de poezie. În locul unei totale încrederi în spontaneitatea sentimentului, a apărut rezerva culturală. Și, fatal, o preocupare de tehnică, de noutate a mijloacelor, de limbaj în sensul cel mai strict. Mai important mi se pare faptul că evoluția a constat într-o „maturizare”. Poezii „copii” ai deceniului șase au devenit poezii „adulți” ai deceniului șapte. Iar debutanții acestui deceniu n-au mai cunoscut deloc copilăria poeziei.

Una din cauze constă desigur în legea oricărei evoluții. Alta, în asimilarea diferită a modelelor. Retipărirea marilor poeți români și străini ai epocilor anterioare a avut, îndată după 1960, efectul unui stimulent foarte natural, repunerea poeziei în drepturile ei nobile. Dar, zece ani mai tîrziu, aceleași modele au provocat un efect diferit: dintr-o spiritualitate activă, modelatoare, s-au transformat în niște tipare ce se imprimau în conștiința poezilor tineri. În Ioan Alexandru din **Viața deocamdată** se recunoștea sensibilitatea lui Blaga; în Ioan Alexandru din **Imnele Transilvaniei** se recunosc motivele (uneori devenite clișee) ale lui Goga. Aceeași este, în linii mari, evoluția lui Marin Sorescu de la **Poeme la La Ilieci**, a lui Nichita Stănescu, de la **O viziune a sentimentelor și il elegii la În dulcele stil clasice**, indiferent de greutatea de a identifica la fiecare din ei modelul. Tinerii poeți clujești formați în jurul revistei **Echinox** sînt, fără excepție, cultivați, subtili, cititori de poezie, înainte de a fi „natuiri” puternice. Spontaneității confesive și reflexive li ia locul construcția, în care cultura poetică oferă mai mult decît un simplu cadru, și anume o matrice. Exagerînd de dragul demonstrației, aș spune că fiecare poet talentat din acești ultimi ani tînde să refacă o experiență anterioară, fiind ei însuși și în același timp tradiția care-l constituie. Înnoirea fiind mai puțin șocantă, se impune acum un gust educat. Instinctul poetic li se preferă conștiința poeziei. Se înțelege că nici o judecată de valoare nu trebuie dedusă mecanic din aceste observații care privesc poezia în genere și nu pe poezii luați în parte. Dar noi înșine citim altfel poezia: răsfoiți articolele despre N. Labiș din timpul vieții poetului sau de imediat după aceea și veți remarca ușor că se vorbea mai mult de natura poetului (candid, plin de fervoare, inocent pînă și în sarcasm); răsfoiți-le pe acelea recente și veți remarca la fel de ușor cum au ieșit la iveală în ochii criticilor modelele (Arghezi, Barbu, Rimbaud, Eminescu) atîta vreme ignorate.

NICOLAE MANOLESCU ■

Cronica literară

Ion Negoșescu: „Analize și sinteze”

Ultima carte a lui Ion Negoșescu, **Analize și sinteze**, reproduce articole, publicate mai întîi în reviste, avînd însă de la început o altă destinație decît cea foiletonistică. Aria cuprinsă e destul de vastă: de la Antim Ivireanul la Ion Gheorghe. Proiectul de istorie a literaturii române, anunțat în **Familia**,

începe astfel să prindă contur definitiv. Demnă de reținut ni se pare deocamdată preocuparea asiduă pentru valorificarea trecutului din unghi modern, singura de altfel care mai poate justifica azi o istorie „nedidactică” a literaturii. Sensul interpretării e așadar de la prezent către origini, lucru care s-a mai spus la noi, fără să fie ridicat expres la principiu de „metodologie critică”. Avem în carte și un exemplu notabil: **Sonuri baladești: Căsbuc, Barbu, Jelebeanu**. Procedul, în aparență paradoxal, se vede și în reactualizarea lui Alexandri, Asachi sau Bolliac. E vorba, în primul rînd, de raportarea la sensibilitatea nouă, cu intenția vădită de recuperare estetică. Alteori se insistă pe valorizare pur și simplă. Am putea cita articolul despre N. Iorga („un mare prozator și un mare dramaturg”). Mai e vorba și de afinități, vizibile în aplicația la o anumită literatură, mai veche sau mai recentă. Rezultă cîteva restituiri bine venite, deși într-o proiecție mult măritoare: Mihai Săulescu, Dinu Nicodim, Ion Călugăru, Camil Baltazar.

Desigur, nu lipsese nici rețușurile — dintre cele mai spectaculoase. O victimă este Rebreanu însuși. Un roman ca **Pădurea spinzuraților**, pentru a ne referi doar la acesta, i se pare un produs arbitrar. Criticul judecă cel puțin superficial. Marele romancier și-a rescris mereu cărțile pînă a nimerit prima replică, adică tonul cel mai potrivit, întotdeauna major. Ion Negoșescu face o lectură în registru minor. Inadecvarea interpretării sare în ochi. O explicație s-ar putea găsi și dincolo de jocul afinităților sau de programul critic estetizant. Metoda folosită ține mai degrabă de miniaturalul hiperbolic.

Într-o primă fază criticul caută cu orice preț fragmentul revelator, de maximă concentrație estetică (de unde se va ridica apoi, atunci cînd nu neagă, la sinteza hiperbolică). Nu întimplător cutărui roman îi preferă o nuvelă (să zicem, în loc de **Răscoala**, preferă **Proștii**), dintr-un volum de versuri va reține un singur poem. La poetul Alexandri descoperă, în totalitatea precară a operei, enclavă de poezie autentică. La fel, din romanele lui Dinu Nicodim percepția rafinată a criticului degustă paginile cele mai bine lucrate. Firește, la Rebreanu nu descoperă nimic în acest sens. De unde preferința pentru nuvelistică.

În schimb, nuvela **Alexandru Lăpușneanu** e clasată cu severitate ca operă închisă. Argumentul e de bun-simț. Nepotrivită este numai utilizarea lui într-un context de valoare. Dincolo de toate obiecțiile posibile însă, epoca pasopistă se bucură de un tratament generos. L-am amintit pe Alecsandri. Adăugăm și alte nume: Russo, Kogălniceanu, Odobescu; în timp ce studiul despre Bădescu este cu totul remarcabil. Se profilează deja un foarte frumos capitol de istorie literară.

Mai e de subliniat ceva. Critica lui Ion Negoșescu, într-un moment sau altul, se axează pe cite o revelație dominantă. Cînd scria despre Eminescu, criticul era preocupat mai ales de „plutonice”, viziune extinsă și asupra altor poeți. Acum e obsedat de balcanism, în expresia lui cea mai artistă, așa cum transpare la Mateiu Caragiale. Capitolul rezervat acestuia, în carte, este un adevărat poem. Se înțelege, la marele prozator, se fac tot timpul trimiteri. Se creează chiar impresia că operele, scriitorii nu corespund unui imperativ istoric și sociologic. Dimpotrivă, conțeaă pura filiație estetică. Aceasta apare bineînțeles, în timp, ca raport „cauzal” inversat. Nu Mateiu Caragiale provine din Antim Ivireanul sau Gore Pirgu din Dinu Păturică, ci invers. După cum de la Macedonski („naturalismul estetic”) se coboară prin Hasdeu pînă la Cezar Bolliac. Acesta e principul retroacțiunii, cum l-a formulat chiar criticul. Totalizarea critică se desprinde, pînă la un punct, de timpul concret. Ce-i drept, I. Negoșescu îndrăznește foarte mult (și uneori cu folos), dar cititorul vrea și date, evenimente, biografie. Altfel, situarea valorică n-are sens.

Analize și sinteze li reprezintă foarte bine pe Ion Negoșescu. Lovinescian prin structură, criticul desăvîrșește, în felul său, un mod al criticii. Mai departe nu se poate merge. Nota personală e dată de stilul torturant, purtător de angoase teribile. Acest aspect li singularizează în chip absolut. Împrumutînd chiar cuvintele autorului, aplicate unui personaj, vom spune că o astfel de critică n-are destin.

CORNEL MORARU ■

Insemnări de lectură

Timpul din ziduri

O carte de reportaj exemplară sub multiple aspecte, intitulată „Timpul din ziduri”, publică, la „Scrisul românesc”, Romulus Diaconescu, reporter și critic de artă cunoscut din paginile „Ramurilor”, ale „Tribunei” și ale altor reviste, aflat acum la primul său volum. Cartea, la o primă răsfoire, derutează, între copertele ei s-a strîns o materie foarte diversă, de la „Berna cea calmă” la Orșova, de la Viena la „Vinurile Segarcei”, de la „Boemia stămpelor” la Gorjul natal. Expunerea totuși e unitară, are ritm, coerență și tensiune, colajul de imagini „se ține”, degajînd sau coagulînd o viziune, o perspectivă, ce mențin treaz interesul lectorului. Cartea este, peste toate, „reportaj”, cu tot ceea ce verbul englezesc presupune. Într-o vreme în care cărțile de călătorii descriu mai mult mișcările sufletesti ale autorului, aventura sa interioară, Romulus Diaconescu își ia curajul, înfruntînd riscul de a fi un „perimat”, să se ocupe, concret și precis, cu ochi lucid, cu maximă obiectivitate, de locurile prin care trece, de oamenii și destinele cu care intră în dialog. Rezultatul nu-i o jurnalistică pedestră, ci o literatură-document de cea mai bună factură. Omul în inima peisajului și peisajul din inima omului, cele două necunoscute care alcătuiesc suportul ecuațiilor propuse de orice călătorie, sînt permanente în vederea reportajului, dînd cărții unitate, organizînd-o superior, făcînd-o, în mai toate paginile, palpantă, seducătoare, plină de interes, adesea revelatoare. R.D. rezolvînd cele două necunoscute, cum ar spune Ion Barbu, „la modul intelectual al lyrei”, ca unul trecut prin filtrele unor experiențe reportericești pretențioase (Bogza, Ralea, Camil Petrescu) și ca stăpîn pe un condei ce-i al lui, original și proaspăt, prea puțin atacat de ticuri jurnaliste. Cele mai frumoase pagini sînt cele ale descrițiilor de natură. Indiscutabil, Romulus Diaconescu are ceva din „sentimentul naturii”, în linia lui Geo Bogza (chiar și stilul, pe ici, pe colo, se resimte de inflexiunile solemn-patetice ale artei lui Bogza), și, în plus, gustul reflexiei intelectuale, în genul memorialelor lui Ralea sau Camil Petrescu. Peste toate, cum bine observă Petre Dragu în manșeta cărții, „o modalitate care este predilectă artiștilor din Gorjul său natal: modalitatea motivului pregnant, revenind revelator, în textele cele mai diverse”. Motivul acesta, contribuent și el la unitatea cărții, „este acela al min-driei patriotice”. Prin aceasta, „Timpul din ziduri” stîrnește în grad înalt participarea lectorului, fiind pînă la urmă, cum spune același P. Dragu, „mai mult decît un reportaj: o mărturie de credință”. Pe care o salutăm ca pe un veritabil succes al genului.

ILIE PURCARU ■

Cap limpede

Primele 221 de pagini ale **Almanahului Trîbuna '77** sînt un omagiu vibrant adus țărînimii, „Clasa cea mai veche și statornică a societății”, care reprezintă evenimentul de continuitate a neamului nostru românesc, căruia i-a conservat identitatea etnică și națională, a contribuit fundamental, prin trudă și luptă, la cucerirea independenței, drepturilor și unității naționale, creînd o inepuizabilă zestre materială și spirituală: folclorică și etnografică. „Mai întîi sînt consemnate cîteva din gîndurile despre țărînimie ale unora dintre cei mai însemnați fii ai poporului. În continuare sînt cuprinse numeroase studii, unele deosebit de dense despre lumea satului românesc și locuitorii ei: **Satul românesc între tradiție și înnoire** (Al. Zub), **Problema țărînească în documentele programatice ale mișcării socialiste românești** (Radu Ardeanu), **Răscoala din 1907 în istoriografia românească** (N. Boșcan), **N. Iorga în apărarea țărănilor răscolai la 1907** (Gh. Buzatu), **1907 și oamenii de cultură** (Gelu Neamțu) etc. Este relevant și ecoul în strălucitate al răscoalei din 1907 (**Mărturiile franceze asupra răscoalei din 1907 — Vasile Vesa**). O lectură palpantă oferă unele documente inserate în almanah, aduse pentru prima oară la cunoștința publicului: **Județul Botoșani la ora răscoalei** — I. Bejenaru, **Prefecții din Moldova și marea răscoală**, Documente mehedințene despre răscoala din 1907, etc. Foarte interesant interviul cu Vasile Lincă, un țaran român emigrat în urmă cu mulți ani în America, de unde a revenit după 30 de ani fără a-și fi părăsit cetățenia română. În ansamblul ei, toată această secțiune a almanahului închinată satului românesc se înscrie ca o reușită contribuție la aniversarea a 70 de ani de la răscoala din 1907, eveniment cu largi implicații în viața României. **Almanahul Trîbuna '77** mai cuprinde, cum este și firesc, și o secțiune-magazin, dedicată anecdotelor cu scriitori, caricaturilor, curiozităților de tot felul, perlelor aparținînd unor scriitori mai mult sau mai puțin cunoscuți. În general, schițele umoristice, glumele sînt de bună calitate și sporoc astfel valoarea unui almanah care se vrea nu numai serios, dar și plăcut la lectură. Cititorul Vasile Cornel din București ne informează că pe strada Lipseanu, în vecinătatea magazinului Victoria, pe zidul uneia din clădiri a fost pusă o placă comemorativă. Ea anunță că respectiva clădire a adăpostit redacția ziarului **Timpul**, unde Mihai Eminescu a lucrat între anii 1871—1879. Cititorul nostru are perfectă dreptate cînd se întrebă cum a lucrat marele poet la un ziar care nu exista, din moment ce **Timpul** a fost fondat abia în 1876.

Problemele oamenilor sînt probleme politice, va sta și în viitor, omul cu cerințele

**Un oraș cu lumină lină
în care oamenii se simt,
mai ales, bine**

Oradea e un oraș solar. Un oraș populat de români și maghiari din vremuri vechi. Un oraș deschis spre răsărit și spre apus, vamă de țară și de continent prin care Balt-Orient-expresul trece, spre noapte sau spre dimineață, cu ferestre fosforescente și călători cu pașaport sentimental. Un oraș cald, cu o climă ușor mediteraneană, străbătut de unul din brațele Crișului ca o harfă limpede. Poduri de piatră străbat apele, orologii cu profunde rezonanțe bat în turnuri de biserică și de catedrale, palate în stil renescentist sau baroc, dantelate, zugrăvite abundent disting orașul printre cetățile mohorâte ale fostului imperiu austro-ungar.

Primele semne de civilizație de pe teritoriul orașului datează din anii 5000 înaintea erei noastre, din epoca pietrei șlefuite și, într-adevăr, Oradea a păstrat prin milenii cultul pentru piatră, pentru marmură, pentru ziduri masive de palate cu porți impunătoare și ferecate. Urbea aceasta cu lumină lină și cu străzi pe care uși adeseori de tine privind în sus, spre frontispicii pompoase de clădiri, gata să fie linsate de automobile venite până aici din toată lumea sau secerat de rarii măturați de stradă, adăpostește 168 000 de oameni pașnici și preocupați. Asfaltatori calmi, imperturbabili acoperă spărturile ivite des în cei 516 km de trotuare, împărțind șmoala până la picioarele pietonilor care așteaptă în stațiile tramvaielor portocalii și galbene ce parcurg nici mai mult, nici mai puțin de 31 km pe liniile de înaltă tensiune. Oradea este acum, în ianuarie, mai bine zis continuă să fie acum în ianuarie, un oraș dominat de constructori și de asfaltatori care lucrează la vedere, plumbind străzi cu iz medieval sau reparând ultimele ravagii ale ninsoșii viscolite și inmutate în sare sau în cenușă de la sobe. În Oradea, mulți oameni se încălzesc încă cu lemne sau cărbuni, dar foarte mulți ridică temperatura apartamentelor lor cu ajutorul apelor termale captate prin conducte sau cu apele fierbinți dirijate prin canale de la Centrala termoelectrică. De fapt, Oradea, după cum spuneam, e un oraș cald, cu ape fierbinți, cu stranduri și lacuri apropiate unde în luna ianuarie nu se patinează ci se plonjează și se înnoată brăși în slip, cu aburi țigând din adincuri și cu lotuși rămași din epoca terțiară. Lotuși din acelasi neam cu nuferi de pe Nil, semn că orașul dintre est și vest, așezat la încreșcări de vinturi și de semintii, de legende și de culturi, se învecinează într-un fel cu piramidele. Și dacă ne gândim la mamutul, rinocerul și mastodontul ale căror rămășițe au fost descoperite sub asfaltul orașului, avem

demonstrația concretă că Oradea de astăzi, Oradea cu modesta sa grădină zoologică, a fost cindva un paradis, un delir zoologic. Desigur, până la transformarea maimutei în om! După aceea a început vinătoarea care prin secole a distrus cite ceva din echilibrul ecologic. Crăterele arheologice sînt pline de fibule, de agrafe, de curele, de piese din piele, aplici, nasturi de argint, de bronz, diademe din fir de argint și bronz care au dus până în cele din urmă la impunătoarea clădire de astăzi a Casei de Modă. Oradea e plină de femei cochete, de femei frumoase, elegante, strălucitoare și de bărbați îmbrăcați după ultimele telegrame ale modei. Iar de la vasele de provizii, ulcioarele și lingurile din 1700—1500 i.e.n. până la cafenelele aglomerate și colorate ale orașului din epoca modernă e un drum care trece și prin culturile de cafea din Brazilia. Obiecturile și tabieturile, aici, se moștenesc și se imprumută de peste meridiane cu un ceas mai devreme. Prin Oradea au trecut caravanele, carele și postalioanele dintre Orient și Occident, încărcate de mărfuri și de cărți. Un oraș cu 185 de biblioteci publice, cu peste 1 milion și 100 de mii de volume, vorbește de la sine despre tradițiile sale de cultură.

Comerțul în Oradea a fost întotdeauna înfloritor. Oradea a fost între altele un oraș de buni negustori. Urbea a cunoscut prin timp epoci de prosperitate fabuloasă dar și cutremure, și incendii și epidemii de holeră. Piețele sale sînt inundate de zarzavaturi și fructe. Orădenii afirmă că în ultimul an problema aprovizionării a fost satisfăcătoare. Aici se consumă 36 000 de litri de lapte, 60 tone de piine, 8 tone de specialități de panificație și 8 tone mezeluri într-o singură zi. A nu se uita că primele indeletniciri ale locuitorilor străvechi de pe aceste meleaguri au fost totuși vinatul, păstoritul și agricultura! Și că nu e exclus ca de la primele animale vinate să se fi tras și primele bresle de pielari, tăbăcari, cojocari și pantofari, renumiți în partea centrală și răsăriteană a Europei. Hainele de blană fabricate la Oradea sînt „vinate” și astăzi pe multe meridiane bintuite de capriciile vremii.

Și totuși cea mai veche fabrică din Oradea se pare că a fost fabrica de spirit din cartierul Velența, fabrică a cărei longevitate se poate consulta și astăzi cu ochiul liber. De aici până la întreprinderile moderne din zona industrială a orașului, dinspre vama Bors, unde se produce zahăr, mobilă stil, alumina, pigmenti pentru industria chimică, curent electric sau chiar ouă (în combinatul avicol) e o distanță de cîteva secole. Între timp, Oradea a trecut la rindul ei de la postalioanele trase de cai la trenurile cu aburi, la avioanele cu reacție și chiar supersonice. Tramvaiul, e adevărat, a rămas totuși cel mai eficient și mai sigur mijloc de locomotie prin oraș. Îl folosesc peste 100 000 de călători. Restul călătorească probabil cu autobuzele, cu automobilele proprietate personală sau pur și simplu pe jos, stimulind circulația urbană și mai ales circulația sanguină, într-o

luptă fermă cu accidentele cerebrale și de cord, destul de ridicate în statisticile orașului. Oradea devine și nod electricizat de cale ferată, de legătură „accelerată” sau „rapidă” cu Budapesta, Praga, Varșovia, Berlin, Viena, Paris s.a.m.d.

Orașul e aglomerat în fiecare moment. Întîlnești pe străzi oameni veniți cu trenuri din Holod, din Micăsasa, din Șintiriu, din Beiuș, din Vașcău, din Săcuieni, din Suplacul de Barcău, din Salonta sau turști veniți din aproape toate țările Europei, din America, din Australia, din Noua Zeelandă, aflați acum în tratamente de inimă sau reumatism, la băile termale „Felix”. În pavilioanele băilor Felix „fraternizează” reumaticii de pe toate meridianele lumii.

Itinerarul arhitectonic medieval care trece prin cetatea de tip bastionar italian, asemănătoare în Europa Joară cu aceea de la Torino, prin străvechea catedrală romano-catolică, prin palatul baroc, prin tronele colonadelor canonicilor, prin clădirea manajului de altădată sau prin cazarma husarilor, se încheie în noile cartiere de locuințe ale orașului. Unul din cartiere, care adăpostește 50 000 de locuitori, construit prin demolarea unei mahalale dezordonate și paupere, se numește Rogerius. De ce Rogerius? Mi s-a răspuns că numele vine de la prima stradă dărîmată din cartier. Dar de ce se numea această stradă Rogerius? Răspunsul a venit de fiecare dată printr-o ridicare din umeri. Istoricii spun că Rogerius este unul din primii autori care pomenește orașul Oradea și pe locuitorii săi din jurul anului 1241, angajați într-o bătălie fatală cu tătarii. Lucrarea poartă numele de „Carmen mi-

serabile” și descrie distrugerea completă a așezării. Oradea a fost pentru moment un fel de Hiroșimă a secolului XIII.

Orașul acesta tonic și binefăcător în toate anotimpurile, cu climă dulce și stabilă, cu vreme frumoasă și cer senin, cu vegetație bogată, cu parcuri și spații verzi abundente evocă duhul multor personaje care l-au străbătut și locuit. De la Matei Corvin la Mihai Viteazul, de la Gheorghe Șincai la Nicolae Iorga, de la Iosif Vulcan la Octavian Goga și Ady Endre, de la George Enescu la Bela Bartok. Dar tulburător e faptul că întreaga zonă a orașului, a împrejurimilor și a țării Crișurilor colcăie, în straturile subterane, de dovezi ale unor civilizații milenare. Nu există aproape nici o așezare, de jur-împrejur, care să nu fie vistierie arheologică, să nu ascundă trofee ale unor culturi materiale și spirituale înfloritoare. De fapt, Oradea și împrejurimile au fost de-a lungul secolelor centre de cultură renumite peste hotare. Primul gimnaziu a luat ființă prin 1560. Prima tiparniță în 1565. Astăzi orașul e centru universitar cu mai multe facultăți: de filologie, matematică, fizică și chimie, istorie, geografie, educație fizică...

Oradea este într-adevăr un oraș luminos. Un oraș în care oamenii se simt mai ales bine, un oraș cu stranduri și stațiune balneoclimaterică internațională și cu un peisaj montan mirific la Stîna de Vale. Pentru mulți orădeni, Stîna de Vale înseamnă ziua lor de simbătă sau de duminică.

Sînt rari orădenii care visează un transfer în interes de serviciu în alt oraș din țară!

A. DOHOTARU ■

**Chiar dacă piinea de luni
se coace simbața,
starea comerțului e bună,
iar magazinele aprovizionate
cum trebuie**

Directorul Direcției comerciale a județului Bihor, economistul Zoltan Biro, cunoaște foarte bine realitatea din sectorul de care răspunde, asta vrînd să însemne că atunci cînd dînsul zice că nu există permanent în desfacere carne de porc, că se stă mediocru cu cafeaua, adevărul grăiește, chiar dacă asta, firește, n-are de ce să-l bucure pe cumpărător. După cum n-are de ce să-l bucure faptul că plătește 16 lei pe un kilogram de banane la 15 ianuarie ca să le mănînce, avînd ele culoarea clorofilă, la 15 martie, treabă care nu se întîmplă, ne-am convins, cu portocalele, găsibile adesea gata stricate, după spusele pieței și după spusele directorului Biro, ultimele clare din acest punct de vedere: „20 la sută din portocale ne-au venit com-

promise”.

Dar aprovizionarea de toate zilele a bihoreanului nu stă în cafea și banane. Restul mărfurilor se găsesc din abundență. Piața e plină cu de toate, de la zar-

zavaturi la fructe și carne de pui, iar în 2 locuri, unul central, iar altul în cartierul Zona de vest, orădeanul poate cumpăra, la discreție, peste proaspăt adus de întreprinderea piscicolă Cefa, crapi pe care am avut ocazia să-i vedem înainte de a se transforma în saramură înotînd în bazinele magazinului din Zona de vest, unde responsabilă Irina Kelemen ne-a informat că vinde în medie de 5 000 de lei pe zi și că media e dată de toate cele 7 zile ale săptămîinii. Se mai găsesc la îndemîna cumpărătorilor măslîne, despre care am aflat că ar fi mai puțin căutate decît în alte părți („Oradea n-are specific de măslîne”, ne-a mărturisit directorul Biro), brînzetură, ouă și mezeluri în sortimente variate, deși vîzitele noastre, în număr de două, la unul din magazinele de elită de pe strada Republicii colț cu Traian, aparținînd Agrocoopului, ne-au așezat în fața unui frigider de mezeluri dezolant de gol, oferindu-ne în schimb cantități apreciabile de prune uscate, boia dulce și chiar mac!

În general, starea piețelor este mai mult decît mulțumitoare, dar asta nu vrea să zică, după constatări făcute cu ochiul liber, că și unitatea din Zona de vest, altfel foarte modernă, dotată cu copertină și toate cele necesare, e folosită la întreaga capacitate. În alte două cartiere Nufărul și Calea Clujului, situația comerțului de asemenea suferă, mai ales din lipsă de spații comerciale și chiar dacă primul dintre cartierele enumerate pare să fie în curs de rezolvare, prin amenajările aflate în plan, ceva ne face să credem că și din cauza locuitorilor din aceste zone ale orașului Direcția comercială nu și-a îndeplinit integral planul pe 1976, deși — îl cităm pe economistul Zoltan Biro — „desfacerile pe metru patrat

se încadrează la nivelul cerințelor anului 1980”.

Urînd indicațiilor de partid și de stat, comerțul orădean a reprofilat în vremea din urmă o sumedenie de bufete în unități cu profil culinar, de tip lacto, gospodina sau pensiune, din cele 21 de bufete ale municipiului rămînînd numai 8, iar ponderea vînzărilor produselor culinare crescînd în consecință, de la 35 la sută în 1975 la 55 la sută în anul abia încheiat. Din păcate, nici aici lucrurile nu merg toate pe roate. Autoservirea din centru, firește un vad bun, aflîndu-se de prea mult luni în renovare, iar produsele din cofetării semănînd unele cu celelalte pînă la ultima glazură, dat fiind faptul că s-a renunțat, în urmă cu cîteva ani, la laboratoarele mici care dădeau specific și savoare fiecărei unități în parte, lăsîndu-se totul pe spatele unui laborator central, care produce prăjituri bune — între care speciificele vargăbeles, un fel de plăcintă dulce cu macaroane și stafide, și suhaida, ciocolată în formă — și arătose, dar aceleași peste tot!

Lipsurile pomenite mai sus, unele dintre ele ușor explicabile, nu vor să însemne că la Direcția comercială nu se lucrează bine, dar vor să însemne, din constatăriile noastre, că zona centrală a orașului pare să mai aibă încă un regim preferențial, fiind în general mai bine aprovizionată. Produsele de bază nu lipsesc nici în cartiere, după cum nu lipsesc nici în restul județului, dar ele vin de regulă în cantități mai mici, intrarea în folosință a noului depozit pentru mărfuri, cu o suprafață utilă de 16 000 de metri patrați, avînd să rezolve — după convingerea directorului Biro — unele probleme delicate, în special în sensul că aprovizionarea nu se va mai face de la

gura pivniței ca pînă nu demult, cînd se livrau ultimele — din motive de spațiu — tocmai produsele care intrau primele în depozit. Tot la acest capitol, al noutăților, se cade să scriem că, urmare firească a griii permanente a organelor județene de partid și de stat față de necesitățile imediate ale populației, se vor inaugura noi suprafețe comerciale, între care la loc de frunte trebuie plasată cei 13 500 de metri patrați ce vor fi dați în folosință, pînă la sfîrșitul anului, în cadrul magazinului universal „Crișul”.

Cîteva cuvinte despre piinea din Bihor. De excelentă calitate în comune, unde există o rețea întreagă de brutării, piinea nu e mereu proaspătă la oraș, mai ales la Oradea, oraș în care coacerea piinii avea cîndva un renume deosebit. Aprovizionarea, din cele ce-am constatat, e ritmică, marea majoritate a unităților primesc piine și aproximativ 50 de produse de panificație în timpul nopții, capacitatea de producție a fabricilor locale satisface necesarul, dar piinea nu ajunge întotdeauna prea proaspătă în sacosa cumpărătorului. Directorul Biro, căruia i-am comunicat cele observate, ne-a avertizat că ziua de luni e, în general, nesemnificativă din punct de vedere al calității piinii, rămînînd unele cantități din săptămîna precedentă, dar explicațiile respective — chiar dacă venite de pe fondul unei activități remarcabile și al unui respect mereu în creștere față de nevoile cumpărătorilor — n-au putut și nu vor putea, firește, ține loc de piine proaspătă, aburîndă, gustoasă. Piine pe care oamenii muncii din Oradea, harnici și serioși, o merită cu prisosință, în fiecare zi a săptămîinii, inclusiv lunea.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

de partid. În centrul politicii noastre stă, sale, cu nevoile de afirmare deplină

La „Alumina”, căutarea noului se află la mare preț

Dintre toate invențiile gândite, realizate și brevetate în ultima vreme în județ, avem îndrituite motive să credem că „Dispozitivul pentru agitarea și transportul suspensiilor”, brevet numărul 54.990 din 3 aprilie 1973, inventator inginer Constantin Ștefănoiu, titular de brevet Intreprinderea de alumina din Oradea, este dintre cele mai importante, argumentele noastre fiind cit se poate de prozaice, dar și cit se poate de semnificative: aproape 20 de milioane de lei economii din anul aplicării, până în prezent. Dealtfel, spre a întări cele de mai sus se cade să amintim că invenția inginerului Ștefănoiu și-a găsit folosirea nu numai în țară, aducând însemnate beneficii și în cadrul Intreprinderii de alumina din Tulcea (1,3 milioane lei, de exemplu, în 1974), ci și în străinătate, noutatea tehnică a specialistului român fiind preluată și brevetată în mai multe țări, în Japonia, R.D.G., Canada, S.U.A., Belgia, Franța și chiar Australia.

După spusele inventatorului însuși, astăzi director al Intreprinderii, descoperirea a pornit dintr-o necesitate practică de producție, simțindu-se nevoia — în urmă cu câțiva ani — a unei îmbunătățiri substanțiale și imediate în activitatea legată de funcționarea celor 36 de vase uriașe, 27 de metri înălțime și 1.100 de metri cubi capacitate, în care avea loc procesul de descompunere, în urma căruia, prin adăugarea de hidroxid de aluminiu unei soluții de aluminat de sodiu, se obțineau cristalele necesare producerii aluminei. Vasele respective, legate câte 9 într-o baterie, consumau peste 25 la sută din energia electrică folosită în întreaga unitate, amestecul soluțiilor din interiorul lor realizându-se — după metoda clasică, folosi-

tă în toate întreprinderile de alumina din lume — prin suflarea aerului pe un tub central, aer provenit de la 11 compresoare mari, plasate în interiorul și chiar exteriorul clădirii, utilaje ce se cereau, fiște, întreținute permanent în stare de funcționare și, de la caz la caz, reparate cu maximum de viteză, căci într-o întreprindere de alumina focul este continuu, cea de la Oradea lucrând fără întreruperi de la data dării în folosință. Consumul mare de energie electrică ar fi fost primul dezavantaj flagrant al utilizării metodei așa-zise clasice, iar existența în fiecare vas a unui aparat complicat și costisitor, cumpărat din import, pentru comandarea transportului în vasul imediat următor și de acolo mai departe până la recipientul numărul 36, reprezenta un al doilea, asupra căruia a zăbovit — preț de 200 de zile, după propria-i mărturisire — inginerul Ștefănoiu, sperând să găsească o îmbunătățire a dispozitivelor în ideea reducerii consumului de energie electrică, a înlocuirii aparatului de automatizare despre care aminteam, importat din Japonia, și mai ales în vederea obținerii unui amestec mai fluid care să nu amenințe — în cazurile de intrerupere a curentului — cu blocarea fundului vaselor prin solidificare.

Până la urmă, după multă răbdare și multă veghe, după o sumedenie de încercări neizbutite care nu l-au dezarmat, ci mai degrabă l-au ambiționat, inginerul Constantin Ștefănoiu a elaborat un nou dispozitiv. Construcție simplă și robustă, presupunând — după cum vom vedea — importante economii, dispozitivul a fost imediat pus în aplicare practică în întreprindere, iar datele lui tehnice au fost adunate între copertele unui dosar pe care specialistul bihorean, născut la 13 august 1934 în comuna Drăgănești de lângă Beiuș, l-a înaintat spre omologare, obținând după 3 ani brevetul despre care aminteam la începutul acestui reportaj.

Fără să intrăm în detalii tehnice, iată despre ce este vorba în invenția inginerului Ștefănoiu. Mai întâi, soluția găsită a înlocuit aerul comprimat din metoda clasică printr-o elice de construcție spe-

cială, cu axul foarte scurt, abia introdusă în suspensie, perfecționarea respectivă asigurând nu numai o omogenizare superioară a suspensiei, prin eliminarea spumării, o agitare mai intensă și eliminarea pericolului de depunere a unei cruste pe pereții laterali ai recipientilor, ci și o scurgere considerabilă a timpului de repunere în funcțiune a circuitelor, cu aproximativ 15-20 de minute. Vechile compresoare, eliminate complet de noua metodă, solicitau un timp îndelungat pentru formarea presiunii pe conducte, în vreme ce elicea gândită și realizată de inginerul Ștefănoiu pornește prin simpla apăsare a unui buton, din acest punct de vedere economiile de energie electrică vorbind de la sine despre marile virtuți

ale invenției. Astfel, pentru producerea unei tone de alumina calcinată unitatea folosește cel mai mic consum de kWh dintr-o unitate de alumina înregistrată în Europa! Pentru că tot sîntem la capitolul procente, se cade să amintim că în cadrul Intreprinderii de alumina din Oradea, unitate distinsă în 1974 cu Ordinul Muncii, clasa a III-a, în ultimii 5 ani s-au introdus importante automatizări și mecanizări care au determinat o creștere cu 80 la sută a productivității muncii, creștere concomitentă cu o scădere flagrantă a consumului de energie electrică, sesizabilă mai ales în sectorul celor 36 de vase de descompunere, unde aplicarea invenției lui Constantin Ștefănoiu a redus cu 75 la sută consumul inițial.

Obținind ameliorările amintite mai sus, inventatorul nu s-a declarat mulțumit până la capăt, reușind în cele din urmă — după studii de bibliotecă și laborator — înlocuirea aparatului de automatizare folosit pentru comandarea transportului dintr-un rezervor în celălalt printr-un jgheab care, funcționând pe principiul vaselor comunicante, asigură nu doar transportul, ci și menține constant nivelul în toate recipientele unei baterii.

Vizitînd întreprinderea orădeană, am avut ocazia să parcurgem o unitate modernă aflată în plin proces de producție și de extindere, în cadrul căreia inteligența românească în acțiune, căutarea noului, se află la mare preț. Dacă directorul „Aluminei” e un distins inventator, dînsul nu este singurul, întreprinderea fiind onorată de alte câteva brevete de invenție valoroase asupra cărora nu insistăm acum, dar care reprezintă dovezi incontestabile ale faptului că oamenii Bihorului nu numai că muncesc cu seriozitate și perseverență, ci și gîndesc cu profunzime și eficiență, fundamentînd importante invenții, noutăți tehnice și științifice, folosite pe scară largă în țară și în străinătate.

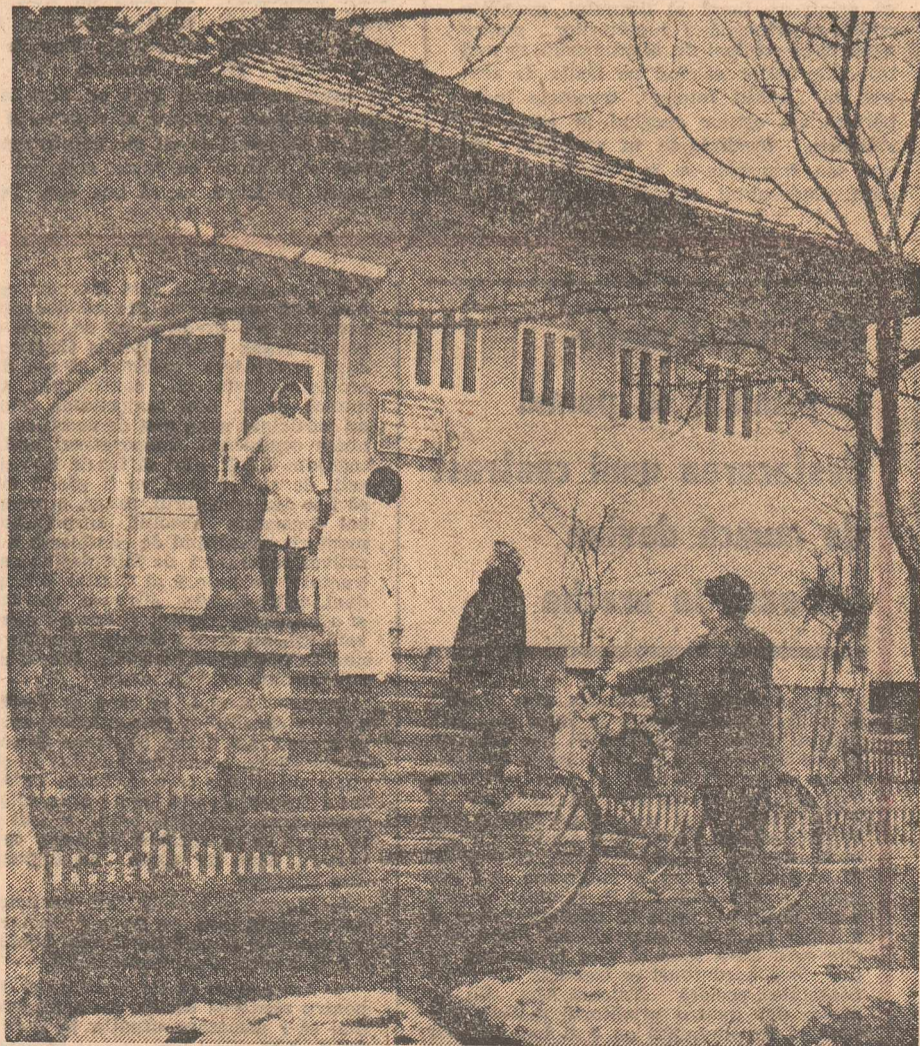
OVIDIU IOANIȚOIA ■

Pentru medici există un singur orar: cel dictat de nevoile oamenilor

Zonă cu bogată tradiție în materie de asistență sanitară, spitalul din Oradea, de exemplu, funcționează din 1804, județul Bihor, credeam noi, nu poate avea nici un fel de probleme cu medicina din mediul urban, bine dotată în materie de cadre și de bază materială, eventualele greutăți și poteneli provenind din mediul rural, în general deficitar. Dar ideile cu care venisem noi la Oradea s-au dovedit false, discuțiile purtate la Direcția sanitară județeană, cu directorul Ioan Popa și cu directorul adjunct Eugen Pop, și mai ales cele constatate pe teren, în diferite circumscripții comunale, dovedind că starea asistenței sanitare în rural este, la Bihor, excelentă.

Ca punct de plecare să folosim argumentul unui examen susținut la Oradea în vara anului trecut cînd — prin promovări și mutații — s-au scos la concurs 5 posturi de medic în capitala județului. La asemenea ocazii, mai peste tot în țară doctorii se imbulzesc și se fac presiuni pentru ca un candidat să prindă postul de la oraș, comisiile întocmite în acest scop abia mai prindînd cu examinarea concurenților. Ei bine, în vara lui 1976, la concursul de la Oradea s-au prezentat numai 3 candidați!! Am dedus de aici — și ne-am convins ulterior — că în cele 87 de dispensare medicale rurale ale județului, 87 dintr-un total de 114 la care se cer adăugate cele 44 de dispensare de întreprindere, sînt asigurate, ca urmare a unei griji permanente a organelor județene de partid și de stat, condiții optime pentru cadrele medicale, devenite astfel stabile, locuind permanent în mijlocul oamenilor care au nevoie de îngrijire medicală, la orice oră din zi și din noapte. Ca urmare a faptului că rețeaua sanitară rurală e acoperită în întregime, fiind prevăzută — fără excepție — cu dispensare noi sau reamenajate modern, cu aparatură de cea mai bună calitate, procentul medicilor navetiști din județ este sub 5 la sută, în vreme ce în 1975-70 la sută din ei aveau peste 5 ani vechime în aceeași circumscripție rurală.

Am vizitat mai multe asemenea dispensare comunale, la Biharia, Siniob, Sălard și așa mai departe, găsind unități de asistență medicală moderne, bine întreținute și bine echipate, dotate — la zeci de kilometri de capitala județului — cu laboratoare de tehnică dentară, cu săli de așteptare pentru copii și adulți separate, chiar cu mici laboratoare, în sfîrșit cu medici de înalt profesionalism, cazul doctorilor Francisc Szekeli din Sălard sau Atilla Raczkóvi din Siniob, ambii mereu prezenți în mijlocul sătenilor, temeinic așezați în comunele respective, apreciați și stimați, coopțați — ca o recunoaștere a

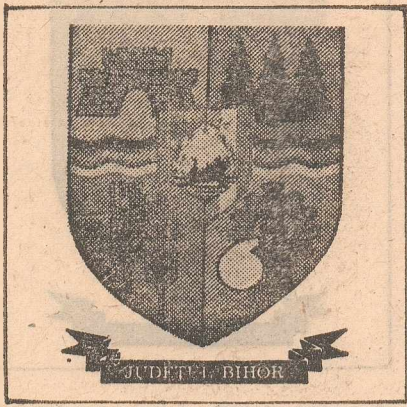
activității lor remarcabile — în comitetele comunale de partid. Dacă asistența medicală din comune este, după vorbele doctorului Ioan Popa, „în întregime rezolvată”, neexistînd nici un post liber, bucurîndu-se de serviciile a 322 de medici dintr-un total pe județ de 903 și a 79 de stomatologi din 166, tocmai zona urbană cunoaște unele dificultăți, cu peste 100 de posturi vacante și cu specialități, îndeosebi anestezia, terapia

intensivă și oftalmologia, insuficient acoperite, deși în 1976 au intrat în județ 23 de medici noi. În consecință, cabinetele de specialitate din policlinicile urbane nu fac întotdeauna față cererii populației, existînd cazuri în care un singur medic se vede nevoit să acorde 50 de consultații zilnic, calitatea prestației medicale scăzînd ca urmare a suprasolicitării. S-a construit mult în rural, dispensare noi la Remetea, Finiș, Căbești, Răbăgani, Diosig, Abrămuș, Tărcata, dispensare în construcție la Vadul Crișului, Brusturi și așa mai departe, dar nu s-a construit, se pare, în același ritm în orase, darea în folosință — într-un viitor apropiat — a spitalului județean din Oradea, preconizat cu 700 de paturi, avînd să rezolve, desigur, unele lipsuri existente.

Cu excepția indicelui de natalitate, ceilalți factori de sănătate ai județului sînt buni, marea lor majoritate (mortalitatea generală, incapacitatea temporară de muncă etc.) depășind media pe țară, ceea ce vrea să însemne că în spitalele, 14 la număr, policlinicile, 16, și dispensarele teritoriale, 114, se muncește cu tragere de inimă și după un orar care nu mai este de mult cel al orolilor afixate pe uși, ci al nevoilor oamenilor. Ca atare, în anul recent încheiat, Direcția sanitară a înregistrat un număr în scădere de reclamații, 228, analizate cu simț de răspundere și încheiate nu o dată cu sancțiuni dintre cele mai drastice. Din păcate, au existat în ultima vreme unele cazuri de abateri grave de la etica medicală, cele ale doctorilor Ioan Galiș, Iosif Homonai sau Ștefan Lillin, deferiți justiției pentru încălcarea legilor țării, excepții care au pus în lumină proastă o activitate medicală de ținută și o muncă plină de pasiune și omenie. Nefericite cazuri amintite n-au avut — și nici nu puteau avea — forța unui bilanț, majoritatea zdrobitoare a oamenilor în halate albe din rețeaua sanitară a județului Bihor dovedindu-se profesioniști capabili și conștiincioși, demni de stima și încrederea generală. În dreptul lor, alături de unele — poate firești — eșecuri, pot fi trecute realizări remarcabile puse în slujba sănătății publice, un indice scăzut al mortalității infantile, între primele pe țară, nici un deces prin tuberculoză la copii, 30,2 prestații medicale pe cap de locuitor, o acțiune extinsă de depistare precoce a afecțiunilor cardiovasculare și așa mai departe, argumente care ne determină să scriem că în județul Bihor starea sănătății publice și a asistenței sanitare sînt într-o viguroasă creștere calitativă deși, firește, a mai rămas destul loc pentru mai bine. Mai mult ca oriunde, în lupta vieții cu moartea sînt de fiecare dată mari lucruri de făcut.

EMIL NEGOIȚA ■

BIHARIA

zile de belșug și de bună înțelegere

S-au prăbușit zăpezi viscolite, albe, ca pulberea fină de heroină, deasupra pământului din cimpia Bihariei, s-au prăbușit ninsori fertile și strălucitoare care înobilează peisajul acestor orizonturi, încercând de nostalgici și legende, aici între Crișuri. Marea cetate de pământ a lui Menumorut, voievod transilvan vecin și contemporan cu Gelu și Glad, voievod de credință, de nesupunere și de sfîșietor priveghi prah ani turburi plini de cai nechezînd, de cai galopînd la nesfîrșit prin pustă, e apăsată de zăpezi, încremenită în cadrulăte-rul ei de lumină și de întuneric și de umă și de subterane secrete. Cît vezi cu ochii pământ, pământ acoperit de zăpadă și arbori subțiri care se frîng în ger, încărcați de chiciură, ca într-o orfevrerie de argint semnată de Benvenuto Cellini, cu desen delicat și evocator, pe un cer albastru, cristalin, care odată privit se lasă parcă respirat de la sine, adînc, cu plămîni de copii. E o încremenire și o adormire temporară, tensionată aici, în Biharia, de jur împrejurul cetății lui Menumorut, în vreme ce sub pașii noștri care parcă rumează zăpezile făcute praf și pulbere germinează semințele, aruncînd prin pământ antene subțiri ca submarinele ce navighează în cet, neauzit, spre oceanul recoltelor de griu și de porumb întinse aici vara falnică pînă unde apune soarele.

N-am venit întimplător în Biharia, așezare de oameni gospodari, trăind suveran din roadele cernoziomului și podzolului lor, izvorînd dintr-o istorie cutremurată de galopurile inferbîntate ale cailor, de tipetele călăreților aparținînd unor seminții adeseori halucinante care s-au sfîrșit în marginea lumii și au dispărut de pe fața pământului ca un abur sau ca un nor de polen. N-am venit întimplător în Biharia, am venit pentru că aici vremurile au rădăcini adînci și oamenii au conștiința trecutului lor, a descendenței lor care au impus primele semne de civilizație umană pe pământ, în neoliticul culturii de Tisa, în eneoliticul culturilor Baden și Cotofeni. Straturile măcinată și tase de pulbere ale acestui pământ au ascuns și poate ascund încă resturi de unelte, de ustensile domestice sau de vîntoare și păstorit, fragmente naive și sever ornamentate prin ateliere de olari statornici sau trubaduri, cu influențe neașteptate și contradictorii, dar cu o tradiție profund originală, de neam tragic sau chiar prototracic. Depozitele arheologice păstrează obiecte de podoabă, rămășițe ale unei înduioșătoare conchetării în fața astrelor. Dacii din epoca arhaică au durat aici, pe locul cetății de pământ a lui Menumorut, dar mult înainte de viteazul și însuflețitorul voievod dintre Crișuri, o cetate cu formă neregulată, cunoscută sub numele, cel puțin tulburător, de „cetate a fetelor”. Sînt urme de duh celt, slav, roman, cumane, peceneg între valurile de pământ. Dar aici, au aprins mai întîi și întîi focuri dacii liberi și scrumul acelor incinerării se păstrează prin secole lîngă obiecte uitate de ei în „marea trecere”, pentru posteritate, pentru foamea noastră de povești și pentru curiozitatea savanților. Dacii au traversat din tată-n fiu așezarea aceasta înecată acum, în ianuarie 1977, de zăpezi limpezi și revelatoare, așezarea aceasta locuită permanent cu o încăpăținare feroce, apărută cu ghearele și cu dinții de hoardele dezlănțuite ale pustiurilor de dincolo de imaginație. Au trecut alte secole și ceramica dădăciă lucrată rudimentar cu mina sau la roată s-a amestecat cu nobila ceramică romană cărămizie și galbuie din provinciile imperiului. Locul acesta în care oamenii îndepărtați de memoria noastră, de pulsul accelerat și de preocupările noastre uneori frivole, care au durat din pământ cetăți de pământ ca să reziste valurilor cotoptitoare, sînt pline de resturi dintr-o civilizație mai mult sau mai puțin triumfătoare, de bordeie ivite din lut, de ceramică și unelte pașnice făcute pentru muncă în epoca romană, pînă în secolele VII-X e.n. cînd straturile atestă prezența fermă a românilor.

Alte popoare, alte seminții și-au sculptat așezări din lemn și din piatră, au sfidat legile de gravitație și istoria cu temple monumentale și cetăți masive menite să ingenuncheze, să zdrobească la porți Orientul sau Occidentul, miazănoaptea sau miazăziua. Dar aici, la marginea Munților Bihariei, departe de piscurile de piatră și de pădurile de bejenie, românii au ridicat cetatea lor de pământ și

de patimi, cu modestie, cu lăscușină, cu viclenie, lăsînd cotoptitorii să vină și destinîndu-i neantului, acceptînd cu o sublimă generozitate conviețuirea cu popoarele ce s-au stîns prin asimilare, semînd și cultivînd griu pînă și în zidurile de apărare ale așezării. Pentru că erau din pământ!

Arhitectura cetății lor are ecouri romane sau mai degrabă bizantine. Pentru că e așezată în patruleter. Nu are nimic din vecinătatea slavă. Și e de pământ, încă o dată de pământ, pentru că piatra era poate departe sau pentru că pământul li s-a părut mai trainic decît oricare alt material de construcție, mai durabil decît însăși moartea. Dovadă că a rezistat prin timp pînă astăzi, mai bine chiar decît unele cetăți orgolioase de piatră spartă în tîndării de cele patru vînturi. Pământul valurilor cetății a fost pînă la urmă mormînt și mausoleu pentru mulți dintre învingători și pentru mulți din învinși, a fost loc de refugiu și de regenerare etnică!

Menumorut a fost aici mai întîi voievod neînfrînt. Asediile repetate și terifiante ale triburilor maghiare conduse de faimosul rege Arpad s-au lovit de această cetate de pământ ca de fulgere. Pacea care a intervenit a fost un compromis subtil. Dar omenesc! Menumorut și-a dat în căsătorie fiica după unul din fiii neliniștitului Arpad care a plecat mai departe spre „ora” Europei centrale. „Iar pe Menumorut l-au lăsat în fortăreața Bihor”, spune cronicarul Anonimus. Biharia a rămas o cetate românească. Un cimitir fabulos din apropiere păstrează sute de mormînturi ale unor oameni pașnici, îngropați fără arme, într-o perioadă de un secol și jumătate, semn că după Menumorut vremurile au trecut prin aceste locuri într-o liniște buimacă și aproape neverosimilă după tragediile rezee și sîngerose ale începuturilor de civilizație.

În marea de zăpadă sîdfie care s-a depus deasupra pământului ce păstrează, ca printr-un tunel al timpurilor, memoria eroică și crîncenă a luptărilor pentru neafirmare condusi de Menumorut, se aud tropotele cailor călcînd pe lăzile de zestre ale „cetății fetelor”, tropotele îndepărtate ale oștilor curgînd în sarje cavalești, înecîndu-se în șanțurile de apă sau frîngîndu-se în valurile de pământ. Dedesubtul zăpezii e iarbă. Ceta-

tea e de fapt acoperită de iarbă, de iarbă atotbiruitoare, de iarbă care a mai ars o singură dată de la inocularea lui Menumorut în infinit și anume în timpul războtului țărănesc al lui Gheorghe Doja, cînd a redevenit fortăreață pentru armatele dezmoșteniților și disperaiilor eului mediu. Cetatea de pământ a redevenit cetatea acelora care lucrau propriu-zis pământul, centru de recrutare pentru alți răzculași, tabără de instrucție și de botez al focului. Pînă cînd răzvrățiții s-au prăbușit înăuntru și Gheorghe Doja a ars cu o coroană de flăcări în jurul frunții, într-un zguduitor martiraj; după care, timp de cîteva secole, cadrulăterul strategic de odinioară se va roti prin timp odată cu pământul, ca un mausoleu uitat, ca loc de legendă în ore de crepuscul și de agonie.

Istoria a trecut mult timp pe lîngă așezarea aceasta bîntuită de amintiri. În apropierea ei s-a înălțat altă cetate în evul mediu: Oradea! Dar, „cetatea de pământ” a dat numele ei țării dintre Crișuri și pînă la urmă județului: Bihor. Au trecut pe aici regi pompoși și împărați cu suite pantagruelice, principii bine înfipti în pînteni și în zăle, au trecut grofi, baroni, țărani liberi, țobagi. S-au tăiat cu halebarda imense latifundii în cimpia mănoasă a Bihariei. Sute și sute de ani aceste locuri de lîngă „cetatea de pământ” a lui Menumorut au fost grînar și adăpătoare de cai. Pînă cînd recoltele au fost prîjolite în toii luptelor, pădurile incendiate, pămînturile spulberate de vînt și mistuite de soare în așa fel încît s-au evaporat apele din șanțurile cetății, izvoarele din cele mai adînci fîntîni, piraiele venite din Munții Bihariei. Anul trecut oamenii care populează acum comuna Biharia, au săpat 300 de metri în pământ ca să dea de apă și să o aducă într-un turn pentru canalizare. Vreme de secole țărani de pe aceste meleaguri fierbînti au trăit, înșețati, priveghînd zi și noapte nu focul stîns din vatră, ci apa din singura fîntînă care gîlgia undeva în sat. Se așteptau oamenii unii pe alții la lumina lunii, cu ulcioare și ciubere și căldări și cazane, într-un șir neîntrerupt de femei și bărbați cu buze arse, cu ochi mistuiți de febră, ca să bea apă. Teribil

blestem să rămîi fără apă, să sapi adînc și să dai peste nămol sau peste petrol, să pierzi izvoarele dedesubt, să-ți scape printre miini pinzele freactice și să forezi pînă la urmă în ere geologice întinsecate, 300 de metri, ca să-ți astîmperi setea.

Dar oamenii din comuna Biharia sînt în stare să renunțe la tainul lor de apă ca să-l dăruiască acestui pământ care e fertil cînd plouă, dar necruțător cînd e secetă. Aici oamenii știu că nu au dreptul să batjocorească nici o picătură de apă. De aceea zăpezile acestea puține, cîte cad, sînt fertile, sînt binevenite pentru germinația dezlănțuită a grînelor ascunse cu griji în pământ.

7 000 de suflete pîlpîle la amintirea lui Menumorut și se laudă cu marea lor cetate de pământ, 7 000 de români și maghiari din Biharia, harnici și gospodari și mindri, cu un respect patetic pentru pământ, îngrijindu-se cu o meticulozitate savantă (aici lucrează 25 de ingineri agronomi!) de fiecare palmă de pământ arabil, trăiesc în belșug și în bună înțelegere. Dacă nu sînt cu toții urmași din stirpea lui Menumorut, ei sînt în orice caz urmași din oastea lui Gheorghe Doja. Pentru cei care în august 1949 întemeiau aici prima cooperativă agricolă de producție, pentru cei care pregătesc în răsaduri, în solarii și în sere mii de tone de culturi fortate de legume destinate marilor orașe, pentru cei care în anii buni, cu ploa, doboară recordurile de producție la cereale pe hectar, marea „cetate de pământ” pe unde intră astăzi din nou în istorie se întinde pe 9 000 de hectare din cel mai scump cernoziom.

Din Biharea (așa se cheamă acum comuna) se varsă în fluviul de lapte al țării 79 660 hectolitri. Dar întîi și întîi beau aceste lapte cei 250 de copii din cele 6 grădinițe ale comunei! Calea lactee trece și prin comuna Biharea. Aici, în cinci ani s-au construit 300 de case noi. Au dispărut casele de pământ. Tradiția aceasta inaugurată de cetatea de pământ a lui Menumorut a fost abandonată. Casele sînt construite după proiectele vilelor. Unele, cu etaj. Dar zugrăveala lor oferă comunei, în întregime asfaltată sau pietruită, imaginea unui calm tablou impresionist. Așezarea e, dealtfel, perma-

Cînd vinzi nucile și prunele cu pomul desfacerea unui contract de muncă devine o floare la ureche

„Mă numesc Bobuș Catița, sînt născută în anul 1952 și locuiesc în satul Buntești, județul Bihor. În anul 1971 am absolvit Liceul agricol din Salonta, secția contabilitate-merceologie, lucrînd apoi la C.A.P. Buntești, în funcția de contabil, pînă în 1974 cînd am fost trecut pe funcția de contabil-casier. Iar în 1976 am fost mutată în funcția de economist-fermă. În data de 27 august 1976, ora 8 dimineața, mă găseam la grajdurile C.A.P. Buntești pentru a preda laptele muls în ziua respectivă și a venit tovarășul contabil șef Borta Vasile care mi-a spus să plec la Oradea să duc niște borderouri ce trebuiau duse de contabila casieră Taichiș Ana. Eu nu m-am dus pentru următorul motiv: trebuia să fiu anunțată cu o zi înainte, iar borderourile trebuiau să fie duse la Oradea la 26 august și nu la 27 august cînd am fost eu trimisă. La 4 zile după această întîmplare am fost înștiințată de tovarășul contabil șef ca în termen de 14 zile să-mi caut un alt loc de muncă, pentru că mi se va desface contractul de muncă...” În continuare, semnătura scrisorii afirmă că pe data de 2 septembrie a avut loc o ședință a consiliului de conducere

C.A.P.-ului unde a fost discutat cazul ei fără însă ca cineva din conducerea cooperativei s-o invite și pe ea, cum era firesc și legal. Astfel, Bobuș Catița a aflat după terminarea ședinței că s-a discutat problema desfacerii contractului său de muncă și că, deși majoritatea celor care au participat n-au fost de acord cu propunerea conducerii cooperativei, cerînd ca angajata C.A.P.-ului să fie de față și judecată de ei, iar dacă va fi găsită vinovată să i se dea transferul, totuși, procesul verbal semnema absolut surprinzător că membrii consiliului de conducere a cooperativei semnaseră de fapt desfacerea contractului de muncă al Catiței Bobuș. Evident, cele relatate stîrnesc nedumerirea și o întrebare absolut firească: este vinovată sau nu Catița Bobuș? Pentru că așa cum se prezentau lucrurile, fusese nesocotită în mod evident legea.

Despre modul în care se desfășurase ședința consiliului de conducere aveam să aflui ceva mai tîrziu, deoarece președintele cooperativei, tovarășul Emilian Luca, susținea pe un ton care excludea îndoiala că totul fusese absolut legal și, imediat după terminarea discuției, omul a fost nevoit să plece ca să rezolve, se pare ceva important. Stau de vorbă cu inginerul șef Ion Dărăban.

— Tovarășe inginer, ați participat la adunarea în care s-a decis desfacerea contractului de muncă lui Catița Bobuș. Care a fost poziția dumneavoastră?

— Am propus să fie chemată și criticată pentru abaterea sa. Nu mi s-a părut normal să-l discutăm situația fără ca ea să fie de față. Apoi am propus transferul și nicidecum desfacerea contractului de muncă, lucru cu care toți au fost de acord.

— De ce?

— Era desigur o abatere, dar nu într-afît de gravă încît să-i desfacem contractul de muncă.

— Și cum s-a ajuns ca pînă la urmă să fie menționată în procesul verbal o cu totul altă decizie?

— Nu știu. Lumea a semnat crezînd că este vorba de transfer.

— Se spune că Bobuș mai avea și alte abateri, de exemplu foaia de registru modificată, parcă în 1974.

— Eu nu știu cum s-au petrecut lucrurile atunci, venisem în '75 și nu lucrasem direct cu dînsa. Însă am văzut registru. Bobuș nu modificase nimic, greșise doar, și pe urmă contabilul șef, descoperînd greșeala, a modificat cifrele. Altfel, ce să vă spun, din cîte știu, Bobuș este bine pregătită profesional.

Inginerul zootehnist Ghiță Iorgovan, șeful direct al Catiței Bobuș, în timpul cînd aceasta a lucrat direct sub conducerea dînsului, la fermă, îmi spunea că Bobuș a lucrat întotdeauna corect, se pricepea chiar foarte bine în contabilitate, descurcîndu-se și ca economișă.

— Și atunci de ce s-a ajuns aici?

— Vă repet, fata cît a lucrat la mine n-a avut nici o abatere. Mai mult, după ce i s-a desfiat contractul de muncă, ea a reclamat la Direcția agricolă, la județ, și pe 15 septembrie parcă, după ce județul făcuse o anchetă, deci pe 15, a venit la mine și mi-a spus să-l dau de lucru fiindcă așa i s-a spus de acolo că totul s-a aranjat. I-am dat de lucru, însă a venit președintele cooperativei și i-a spus să lase totul că are contractul de muncă desfiat. (Mai exact, tovarășul Emilian Luca i-a adresat următoarele cuvinte pe care mi le-a confirmat chiar dînsul, „să te plătească cine te-a trimis”, n.n.).

— Și la ședință care a fost opinia dumneavoastră?

— Vreau să precizez un lucru. Cînd contabilul șef a trimis-o cu borderourile, eu n-am obligat-o. Nu era treaba ei, și i-am spus, dacă vrei te duci, dacă nu, nu. Contabilul șef i-a făcut imediat un referat cu care n-am fost de acord. Așa după cum nici la ședință n-am fost de acord cu desfacerea contractului. Ca toți ceilalți, am propus s-o chemăm, să stăm

RIA

în bătrâna cetate a lui Menumorut

Cintec de băștinaș

Re-ntors la vatră, la Bihorul meu,
precum la vechi fântini un curcubeu,
să nu tăiați vițelul cel mai gras
nici lacrima n-o picurați în glas.
Este firesc ca omul să se-ntoarcă
la vatra lui ca tatăl la copii,
frumos și-nținerit și calm de parcă
ar împărți comori și jucării.
Bihorul, semnul inimilor noastre,
are culoarea ochilor fierbinți,
culoarea vie-a bluzelor albastre
și este leagăn de făgăduinți —
pământ socialist precum viața,
precum istoria de la zenit.
Bihorul mi-e credința și povața
și tot ce poate fi mai mult iubit.

AL ANDRIȚOIU

st scaldată în soare. Nu există case zate spre nord sau spre sud, spre est spre vest. Toate casele primesc soare prin ferestre mari, la care sînt to- instalate jaluzele elegante ca să le re de arșițele usturătoare de peste ă. 300 de case noi în 5 ani, 300 de case cărămidă, cu fundație solidă de be- iată, desigur, un alt record al co- nei. Familiile care le locuiesc se amă Abrudan, Darabant, Bathori, na, Szilaghi, Scorta, Gondos, Hudea, Suteu ș.a. Comuna mai păstrează va case vechi, expresive pentru anumit stil arhitectonic: barocul

rustic. Case care imită cu fantezie lnia conacelor de cimpie de altădată și exprimă ambiția oamenilor din aceste locuri într-un timp revolut.

Scoala nouă domină comuna. Aici, în Biharea, învață 850 de elevi. În acest lăcas, nou, mirosind încă a zugrăveală și a dulgherie, profesorii au organizat procesul de învățămînt în sistem industrial, pe cabinete și laboratoare, pe flux tehnologic! Am trăit în școala din Biharea cu senzația că mă aflu mult mai aproape de viitor decît de prezent (deși asta poate părea paradoxal), pentru că în clasele vizitate am avut senzația că mă aflu în-

tr-o instituție de învățămînt din anul 2000, cu material didactic abundent și expresiv, elaborat în școală, cu panouri ce cuprind formulele cheie ale materiilor predate, cu micromuzee arheologice, numismatice, geologice, zoologice, cu expoziții de artă plastică naivă, cu o lecție bogată de hărți, cu nenumărate globuri pămîntesti pentru elevii care învață într-o clasă etc. Oare unde e Biharea pe acest glob pămîntesc? Evident, Biharea nu e trecută pe nici un glob pămîntesc, mi-a răspuns un elev. „Este o comună din România, din partea de vest-nord-vest a României, așezată la granița dintre ora Europei de răsărit și

ora Europei centrale, după meridianul de la Greenwich” — îmi răspunde același elev. Mărturisesc că la această definiție a comunei Biharea nu m-am gîndit nici- odată.

orbă cu ea. Inginerul șef a vorbit de fier, pentru că nimeni n-a cerut s-o afară, și toată lumea a semnat, cre- că procesul verbal tocmai această ho- e o menționa.

a mai stat de vorbă și cu alți anga- ai cooperativei. Nimeni n-a cerut ucerea contractului de muncă al Ca- Bobuș și nimeni nu știa cine a nbat hotărîrea consiliului. În schimb, au semnat un proces verbal care ă că, în ședința cu pricina, oamenii ost în unanimitate de acord cu o ire ilegală. Da, ilegală, pentru că Codul muncii este clar: sancțiunea plinară se aplică numai după o an- administrativă, constînd în cerce- prealabilă a faptei, ascultarea celui uză și verificarea susținerilor făcute l în apărare. Există aici și o preci- a Tribunalului suprem care stabi- că neefectuarea anchetei administra- constituie o cauză de nulitate a de- de sancționare. Or, conducerea co- tivei n-a ținut seama decît formal ge, expedind o ședință, desfășurată ondițiile amintite și uitînd cu bună ă s-o cheme și pe Catița Bobuș, eam mai înainte că, spre regretul n-am putut sta de vorbă cu Borta e, contabilul șef al cooperativei, nenta cenșie” în acest caz Bobuș, vreme ce consecvența sa și-a lăsat le pe un act oficial, indiferent față ea ce au propus oamenii în consi- de conducere. Tot ce-am aflat e dînsul de la președintele coopera- ă are 51 de ani, 7 clase primare curs de specializare de 6 luni în olitate, înainte de 1970, fiind o vredi președintele C.A.P.-ului Buntești, nici o legătură cu ancheta de față. Consiliul popular l-am găsit doar pe tarul consiliului, Gheorghe Demian. Prea multe lucruri, în amănunt, nu e. Îmi spune dînsul, dar primarul, ășul Taichis, mi-a spus că a vorbit

cu Catița Bobuș, trimițînd-o să-și ceară scuze la conducerea cooperativei, însă ea a refuzat. Se pare că pînă la urmă ar fi reprimi-o, dar fata s-a dus și a reclamat ceva la județ.

Din ce în ce mai limpede. Catița Bobuș era foarte vinovată, dar dacă făcea apel la clemența conducerii cooperativei și n-ar fi avut inițiativa păguboasă de a reclama la Comitetul județean de partid lucruri care displaceau profund conducerii amintite, grava ei vină dispărea ca prin farmec și probabil nu mai înregistram aici fermele păveri ale președinte- lui C.A.P.-ului referitoare la disciplină.

Ce a reclamat însă Catița Bobuș, ce fapt nemaipomenit, capabil să stîrnească furie conducerii cooperativei agricole de producție din Buntești? Redau din scri- soarea Catiței Bobuș: „În anul 1974 C.A.P.-ul a avut o presă pentru confecționarea cărămizilor. Tovarășul președinte al cooperativei și-a confecționat în jur de 30.000 de bucăți și a plătit suma de 200 de lei; contabilul șef 20.000 și a plătit 200 de lei, iar primarul comunei 10.000 pentru care a plătit 100 de lei. În afară de aceasta, tovarășul președinte al C.A.P.-ului, contabilul șef, contabilul casier (so- Ńia primarului, n.n.) și alte rude de-ale lor în 1976 au cumpărat prune și nucii de la cooperativă, plătiind pentru fiecare cite 200 de lei, cantitatea cumpărată de aceș- tia avînd o valoare mai mare decît cea plătită”.

Să-î ascultăm pe Emilian Luca, să ve- dem cum stau lucrurile cu nucile, cără- mizile și cecelealte, adică prunele, evident în viziunea sa. „În 1974 aveam o presă de făcūt cărămizi. O mai avem și azi. Atunci eu mi-am făcūt cărămizi și m-a costat vreo 3900 de lei, contabilul șef și-a făcūt și el, nu mai știu cit a dat, iar pri- marul a făcūt, parcă, 1000 de bucăți și nu știu cit l-a costat. V-am spus, arhiva e închisă, cheia e la contabil și contabilul plecat, dar se poate verifica. — Toți cei

care și-au făcūt cărămizi au plătit la fel? — Nu. Dacă se organiza o echipă care să facă aceste cărămizi, costa 300 de lei mia, dacă nu, se plătea mai puțin. Plă- tești doar presa. Îți asiguri atunci oame- nii și transportul. — Dumneavoastră cum ați făcūt? — La 6000 am avut echipă, restul pe cheltuiala mea. Primarul a fă- cut-o pe contul lui, iar contabilul șef a avut echipă la 5 000—6 000, restul pe chel- tuiala sa. S-au tăiat chitanțe, se poate ve- rifica (menționez că sistemul „pe cheltu- iala mea” se traduce altfel printr-un fel de clacă. Mă rog, e bine că oamenii se aju- tă, dar ne întrebăm la cine or fi făcūt clacă președintele C.A.P.-ului, contabilul șef sau primarul? — n.n.) — Si licitația cu nucile și cu prunele în ce a constat? — Si nucile și prunele s-au vîndut la li- citația cu pomul. — Cu ce? — Cu pomul. E un sistem mai vechi la noi. S-a făcūt o comisie din trei tovarăsi iar contabila- casieră Taichis tăia chitanțe. Se pot ve- rifica și astea. — Citiți pomii au fost? — Vreo 200, unii mai plini, alții și mai goi”. Deci, cărămizile cu claca, iar nucile cu pomul. Mă adresez secretarului de la Consiliul popular: — Cum apreciați sis- temul acesta de licitație, cu pomul și nu la kilogram? — De zîmbește ușor, în- tr-o parte), în principiu nu prea este în regulă. Dar știu că C.A.P.-ul a scos un venit frumuseț, de vreo 80 000 de lei. — Să revenim la principiu, de ce nu e în regulă? — Păi, nu toți pomii erau la fel de bogați în fructe...! — Si? — Dacă venea, știți și dumneavoastră, cineva mai cunoscut... — De pildă, contabilul șef, sau președintele C.A.P.-ului? — Mă rog, (ezită), dacă venea cineva, zic, și propu- nea un preț de licitație, desigur, nu exa- gerat, cine mai avea curajul să liciteze peste el?! Dar vă spun, cooperativa a cîștigat frumuseț.

Desigur, se impune o anchetă din par- tea organelor competente care să lămu- rească în termeni exacti problema tuturor cîștigurilor și a pierderilor, inclusiv si- tuatia Catiței Bobuș.

RAZVAN BARBULESCU ■

↑
n cele 2456 de gospodării există aproape 1300 de tele- vizoare, peste 10 000 de bici- clete, 140 de motociclete și 69 de autoturisme. Legăturile fărâșilor din Biharea cu lu- mea sînt imediate. Oamenii aceștia care aprovizionează Oradea, Cluj-Napoca, Baia Mare, Pe- troșani, Brașov sau Bistrița, cu sa- lată, ardei luți, sau ardei grași, guli, roșii, varză, spanac etc. începînd din luna martie sau aprilie pînă tir- ziu în decembrie, oamenii aceștia care dețin citeva mii de librete C.E.C., știu, la rîndul lor, să se aprovizioneze cu întreaga galaxie de elemente ale civilizației moderne. Ei au acasă, în comună, maga- zine alimentare, textile și de tricotaie, de încălțăminte și de elemente metalo-chi- mice, bufete, cofetării cu un laborator renumit în împrejurimi, băcăni, moară, brutărie, cizmărie, atelier de reparatii radio și televizoare, echipă de construc- ții-montaj, timplărie, cofatură și frizerie, sifonărie, și mai ales o secție de car- mangerie unde se prepară crenvurști, sa- lam, cîrnați, tobă, cailaboș, chifteluțe, șnițele, jumări de cea mai bună calitate căutate pe piață pentru că sînt de Bi- harea. Oamenii știu să trăiască, să se bucure de viață, să petreacă la nunți, la botezuri, să bea vin bun din via lor de pe colinele cu pămînt nisipos care se în- vecinează cu cetatea lui Menumorut. Și muncesc pînă cînd îi fulgeră moartea și trec în cealaltă cetate de pămînt, a ci- mitirului, conduși, cum e obiceiul pe aici, cu un dric imens și dantelat ca un castel plutitor tras de cai albi, visati parcă de cineva prin somn, cai de cupeu imperial. Si se aud clopotele bubuind din istorie.

Splendid e aici fiecare amurg. Soarele, rotund, globular se dilată spre orizont, cerul pur, cristalin devine un ocean de purpură, zăpezile se colorează ușor pînă departe unde ultimii cai din comună plu- tesc dezlănțuți, frămîntînd zăpada cu nările aburite, lovind nămeții cu copite- le, gonind cu comele în vînt și gîturile arcuite maiestuos, cu crupele lucioase, ca sub aurore boreale. Spectacolul acesta al cailor albi din Biharea, galopînd de-a dreptul prin soarele ghilotinat la orizont, lovind și scuturînd crengile de sticlă ale copacilor subțiri, este halucinant. Vechi, străvechi crescători de cai, oamenilor din Biharea le place spectacolul acesta de care-l privesc de departe și-l comentează multumiti. Căii aceștia parcă izbucnesc din valurile de pămînt acoperite de ză- padă ale cetății îndepărtate a lui Me- numorut.

A. DOHOTARU ■

BIHOR — ev nou

într-o civilizație străveche,

Țară a Crișurilor,

Țară a muncii înfrățite

Nu confundați turismul bihorean cu Băile Felix

În economia județului Bihor, turismul deține o pondere destul de însemnată, ținând cont de încasările valutare ale țării. Din totalul activității economice din județ, încasările valutare sînt de peste 30 la sută. Acest ritm de dezvoltare crește de la an la an. De exemplu: au crescut cu 17—18 la sută încasările din 1976 față de cele din 1975, la turism, la desfacerea de mărfuri cu peste 21 la sută. În anul 1976 în județul Bihor au fost 232.000 de turiști veniți prin Oficiul Județean de Turism și pe cont propriu. Din aceștia 52.313 au fost turiști din străinătate. De remarcat este faptul că din suma aceasta mare de turiști străini 6.700 au fost numai la tratament de 18 și 21 zile, găsind mijloace de cazare excelente și clinici pentru tratamente, utilizate după cel mai înalt grad de tehnicitate din lume. Ponderea turiștilor din Finlanda crește de la an la an cu 50 la sută. Aceștia au început să prefere băile Felix, făcînd o bună propagandă acestei stațiuni. Dacă în 1973 veneau 2.800 de turiști străini la

tratament, în anul 1976 au atins aproape suma de 7.000.

Stînd de vorbă cu directorul Oficiului Județean de Turism, tovarășul Colf Eugen îmi spunea: În 1974 am avut 208 turiști din R.F.G., în 1975 au fost 481, iar în 1976 au venit aproape 700. De pe acum avem contract cu 800 de turiști din R.F.G. Din anul 1976 au început să vină turiști din Turcia, S.U.A., Porto-Rico.

Procentul celor veniți la tratamente balneologice și geriatrică crește într-un ritm rapid.

Dar nu trebuie să confundați turismul bihorean cu Băile Felix, întrucît turismul nostru este mult mai complex. Stațiunea turistică Stîna de Vale, cu o capacitate de cazare de 500 de locuri, se bucură de mare popularitate. La sfîrșitul anului 1975 s-a dat în folosință o bază de tratament a bolilor de Bessedof cu 100 locuri. Stațiunea mai dispune de pîrtii de schi amenajate, baze pentru sportivi și pentru cei veniți la odihnă. O caracteristică a stațiunii Stîna de Vale este și aceea că pe versantul nordic zăpada bună pentru schi se menține pînă în luna mai.

Stațiunea Barajul Leșului, aproape de comuna Remeți, cu un hotel de confort I, cu 254 locuri, este așezată într-o regiune pitorească, cu acces la șoseaua națională Oradea—Cluj-Napoca. Stațiunea Tinca, cu posibilități de cazare de 180 locuri, este stațiune axată pe bolile ginecologice și gastrointestinale, cu puternice izvoare de ape minerale de tip Vichy.

În cursul acestui an va începe amenajarea peșterii Urșilor de la Chișcău, descoperită în anul 1976. Fiind de o frumusețe deosebită, prin densitatea stalagmitelor și dispunerea armonioasă a stalactitelor pe plafonul și pereții peșterii, ea păstrează și oase de urs peles (ursul peșterilor). Datorită acestor lucruri, peștera este unică în țară. Să nu uităm și de celelalte două peșteri de la Meziad și Vadul Crișului. Am căutat să vi le înșir pe toate acestea, pentru a vă putea face o impresie de ansamblu a ceea ce înseamnă turismul în județul nostru.

În orașul Oradea la Băile 1 Mai, anul acesta s-au dat în folosință 12 bazine, dispuse în formă de evantai, cu o capacitate de 15.000 locuri.

Dezvoltarea bazei materiale a turismului în județul nostru este în plină desfășurare. Numai în anul care a trecut au fost date în folosință 400 de locuri la Băile Felix, 117 în Oradea, 100 în stațiunea Stîna de Vale și s-au reamenajat, la un grad de confort sportiv, 115 locuri la hotelul „Crișul Repede” din Oradea. În 1977 se va da în folosință un nou hotel la Băile Felix (Belvedere) cu 400 locuri și începute alte două: unul cu 306 și, respectiv, 1.300 locuri.

Atît Comitetul județean de partid, cît și Ministerul Turismului acordă o atenție deosebită dezvoltării turistice în județul Bihor, ceea ce se reflectă în fondurile alocate pentru dezvoltarea și îmbunătățirea bazei materiale a turismului nostru.

O femeie Erou al Muncii Socialiste spune: „Una e să-ți respecti soțul și alta e să te uiți la el ca la un geniu sau, dimpotrivă, să-l umilești spunînd: dacă m-a luat să mă țină”

Cu Florica Antal, Erou al Muncii Socialiste, și în continuare ajutor de maistru la Întreprinderea de încălziminte „Solidaritatea” din Oradea, n-am stat de vorbă, cum se obișnuiește, în mijlocul atelierului pe care-l conduce, așteptînd într-un halat nou să fie fotografiată și prezentînd ultima creație a colectivului, un pantof care să rupă inima tirgului. Poate am fi ajuns și aici cu puțin efort, adică să prezint un Erou al Muncii Socialiste ca scos din cutie, dar întîmplarea a făcut să vorbesc cu Florica Antal în apartamentul său spațios din centrul Oradei, apartament pe care îl ocupa cu mult înainte de anul 1973 cînd a primit titlul pe care l-am amintit de două ori. Două camere înalte, foarte înalte, în care trebuie să bați un vagon de lemne ca să le poți încălzi ca lumea, cu un parchet ce-ți schimbă la cea mai mică neatenție echilibrul, camere mobilete cu gust și aerisit, fără obișnuita înghesuială care să ateste bunăstarea, într-una din acele case solide și masive din piatră care seamănă cu niște licee specifice acestei zone din apusul țării. În acest context, talia Floricăi Antal se micșorează și mai mult, gaza compensînd totul printr-o vioiciune deosebită, de om care știe să le facă pe toate la vreme fără să se vaită că este greu sau că n-are timp.

— Un om deștept le face pe toate, se spune nu fără exagerare.

— Nici așa să n-o luăm. Deșteptul le face pe toate, dar dacă le face numai pe ale lui, societatea n-a cîștigat nimic. Rămîn pîguboșii să se lupte din greu cu cele mărunte și în poză apare numai deșteptul. În ceea ce mă privește, am fost obișnuită să muncesc de mică. Nu sînt de prin părțile Oradei, deși satul meu înainte era bihorean. Sînt din Siad, comuna Craiva, nu Craiova cum spuneau unii să ridă de noi, zicîndu-ne ați ajuns oraș, nu alta, deci din Siad, județul Arad astăzi.

— Vă intrerup un moment, cum este satul acesta?

— Mic și frumos, așezat lingă o apă a Crișului, cu oameni harnici și modesti care au avut ghinionul să aibă un pămînt de

unde să nu scoată prea mult. E drept că azi în agricultura comunei s-au schimbat multe, pămîntul e același, dar a fost învățat să dea și roade, oamenii și-au făcut case noi, ca peste tot dealtfel.

— Cînd ați plecat?

— La 14 ani, în '49. Era sărăcie mare, noi mulți acasă, șapte, cu patru ani înainte murise și tata. Așa că în '49 am plecat cu un grup de tineri din sat și am ajuns la Oradea. Vroiam să mă fac croitoreasă. Așa era visul meu. Și am ajuns coafeză, pentru că la școala profesională, la croitorie, nu mai erau locuri. De fapt nici măcar coafeză, ci frizer. După doi ani n-am mai rezistat: nu-mi plăcea să tund, deși se cîștiga bine, poate nu chiar ca azi, dar eu am dat din nou examen la croitorie. Am reușit fără loc și am intrat, firește, la pielărie. Norocul meu a fost că n-am crezut în destin, altfel aș fi observat că am și eu unul.

— Și ce ați făcut?

— Ce să fac, m-am obișnuit. Învățam bine meseria de rihuitoare că pînă la urmă devenise chiar pasiune.

— Ce face un rihuitoar?

— Pregătește partea de sus a încălțămîntei. Partea de jos o pregătesc alții.

— După terminare, ați venit la „Solidaritatea”?

— Da.

— Cum era fabrica cînd ați terminat?

— Destul de mică, ca să nu spun chiar mică de tot: erau cam 700 de muncitori. Astăzi sîntem în jur de 4.000 și facem export cu 36 de țări. Este, parcă, altceva, nu? Practic, aici am crescut. Cu fabrica, cu oamenii ei. Cei vechi m-au ajutat ei pe mine și pe cei care venisem atunci, astăzi noi formăm alții. Cred că așa este peste tot.

— Ce fel de om sînteți?

— Sînt o fire energică. Dacă vine și soțul meu, vă poate confirma. Îmi place să lupt, să nu dau înapoi. Să mă amestec dacă pot fi utilă unde este greu. Ei, nu chiar la ce nu mă pricep, ci acolo unde simt că este nevoie de mine.

— Și reușiți întotdeauna să faceți ce vă propuneți? Adică să fiți și utilă?

— În cea mai mare parte da, însă am și neazuri. De pildă, eu sînt și deputată în Consiliul popular municipal. Am făcut cu oamenii, cu cetățenii din circumscripția mea, lucruri frumoase. Dar citeodată mă roagă unii ceva în legătură cu, hai să spunem, canalizarea. Și mor de rușine că nu-i pot ajuta imediat. Ei îți reclamă că n-au canalizare, dar nici tu n-ai.

— Cum a fost ziua în care ați fost făcută Erou al Muncii Socialiste?

— Pentru unii obișnuită, pentru alții la fel. Eu însă am plîns de bucurie. Cel mai emoționant lucru știi care a fost?

— Nu.

— Increderea pe care mi-au arătat-o oamenii. Sau bucuria celor din atelier, m-au felicitat cu multă căldură și eu imediat, bineînțeles, am făcut o ședință și le-am mulțumit.

— Soțul ce-a spus?

— M-a sărutat și m-a întrebat dacă are și el un merit. Avea dreptate, acasă nu mai sînt erou, sînt soție, gospodină, mamă.

— Și unde nu mai sînteți erou?

— Cînd stau la coadă să cumpăr ceva,

cînd aștept minute în șir mașina sau tramvaiul.

— Înainte să primiți acest titlu, aveți prejudecăți în privința superiorității bărbatului cu care, în general, este foarte multă lume obișnuită?

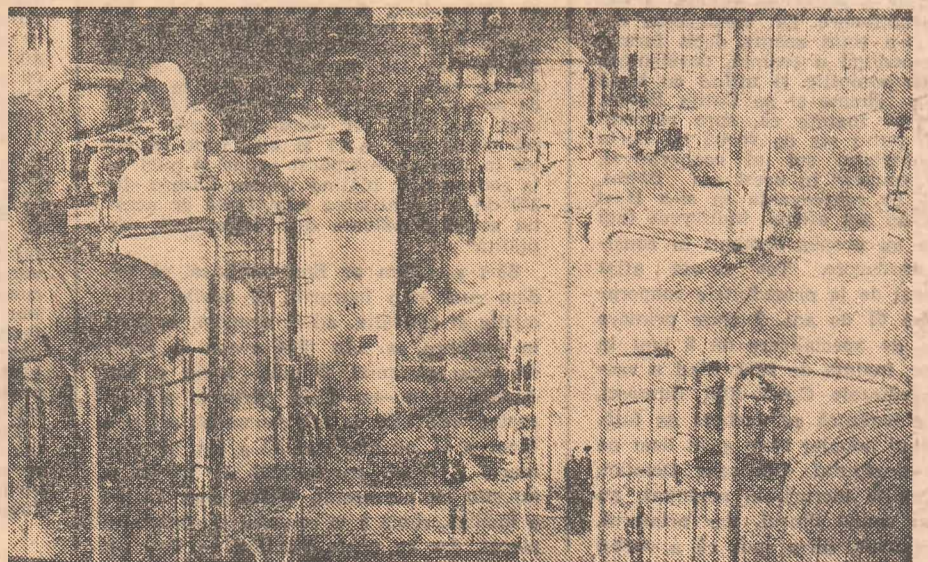
— N-am crezut niciodată în așa ceva. Una este să-ți respecti soțul și alta este să te uiți la el ca la un geniu sau, dimpotrivă, să-l umilești spunînd „dacă m-a luat, să mă țină”. Cînd ne sculam amîndoi la cinci dimineața, cînd muncim amîndoi fără să ne mișcăm nici pe noi, nici pe ceilalți sau cînd el curăță zarzavatul pentru că eu am ședință nu poți vorbi de superioritatea vreunuia.

— Sînteți și secretar al comitetului de partid pe atelier, și deputată în Consiliul popular municipal și vicepresedintă a comitetului județean al femeilor. Cum le faceți pe toate?

— Nu vă așteptați să vă răspund așa: cînd îți place munca totul este foarte ușor. Îmi iubesc munca, dar nu este ușor. Plec la cinci și vin citeodată seara la ora 6 sau 7. Între timp soțul face piața și-mi spune înțelegător: mîncăm ce găsim. Îmi iubesc meseria și mai ales îmi place să lucrez foarte mult cu oamenii. Toate activitățile obștești îmi oferă foarte multe satisfacții, pentru că realizez, de exemplu, ca deputată, împreună cu cetățenii, desigur, multe lucruri bune. Și de multe ori nu mai simt nici oboseala, nici gripa. În sfîrșit, dacă aș sta degeaba, sînt convinsă că m-aș îmbolnăvi. Și mai este ceva dureros. Odată plecată, lumea te cam uită. Un buchet de flori, felicitări și gata. Apoi trăiești cu senzația că ești inutilă. Dar pînă la pensie mai e și poate că pînă atunci devenim și noi mai buni și, citeodată, mai renunțăm la egoismul nostru.

RAZVAN BARBULESCU ■

EMANUEL TANJALA ■

Inițiative laudabile

Cădran cultural ieșean. Astfel se întărește deosebit de util și în același timp elegantul pliant editat de Consiliul educației politice și culturii socialiste al municipiului Iași (prezentare artistică — Al. Humulescu, tehnoredactor — Vasile Haghiac), un fel de „desfășurător” (ier-te-mi-se acest barbarism, împrumutat din limbajul statisticii) al principalelor manifestări programate în cadrul Festivalului „Cintarea României” pe primul trimestru. Inițiativa de dată mai veche sau recentă, nu știm, acest panoramic cultural dă aproape zilnic cetățeanului posibilitatea să opteze pentru un spectacol sau altul, de amatori sau profesionist, susținut pe scena din întreprinderea și instituția sa ori la vreunul din reputatele lăcașuri de cultură ale Iașului. Nu lipsesc simpozionale, dezbaterile, momentele politice, vernisajele, cenaclurile, „prelecțiunile” tradiționale de tip junimist etc. Totul pe săptămâni, pe zile, pe ore, dându-se și câteva recomandări în legătură cu manifestarea respectivă. Îndesebi, cele trei mari evenimente — Centenarul Independenței Naționale, aniversarea celor 70 de ani de la răscoalele din 1907 și, bineînțeles, Festivalul „Cintarea României”, polarizează tematic bogatele informații, conținute de acest inspirat pliant. Fotografii din spectacole, reproduceri de artă din galeria ieșeană, figuri de luptători din Războiul de Independență, un mic „panou de onoare” al unora din cei mai vrednici artiști și activiști culturali din întreprinderile și instituțiile ieșene, titluri bine formulate, atractive, puse în pagină cu acuratețe — iată și sub aspect grafic cum se prezintă această foaie cu o suprafață de circa un metru patrat tipărită pe ambele părți și pliată astfel încât s-o poți purta în buzunar. Dacă și manifestările anunțate merg ceas înseamnă că acest cădran orientează bine pe cetățeanul ieșean, iubitor de cultură și artă.

Muncă și literatură. Deunăzi, am fost invitată citiva scriitori la Consiliul pentru activitatea politică și cultural-educativă de masă al U.G.S.R., pentru a ne consulta în vederea editării unei culegeri din scrierile membrilor cercurilor și cenaclurilor literare din întreprinderi și instituții de pe lângă cluburile muncitorești și casele de cultură ale sindicatelor. A fost pentru noi suficient să răsfotăm unul-două din dosarele dădora de manuscrise pentru ca să ne dăm seama că ini-

țiativa editorială a sindicatelor noastre are cea mai deplină acoperire în valoarea lucrărilor trimise din întreaga țară. Nu puțini dealtfel sînt autorii ale căror nume ne spun ceva fiindcă nu mai sînt demult necunoscute pentru cititorul de literatură. Iată-l pe Valeriu Birgău, muncitor la Grupul de laminare al Combinatului Hunedoara, membru al cenaclului „Siderurgistul” — o semnătură des întâlnită sub poezii, reportaje, interviuri în care simți pulsul nu numai un talent original, viguros, ci și suflul unei realități, incandescente la propriu și la figurat, pe care sensibilitatea tinărului autor o receptează cu aviditate. Anul trecut revista „Luceafărul” i-a și acordat un premiu de poezie, semn că aspirațiile sale la consacrare cunosc împliniri demne de luat în seamă. Nu l-am întâlnit niciodată pe acest tinăr cu o certă vocație a scrisului, dar am avut plăcerea să primesc de la el câteva scrisori în care îmi destăinuia intenția de a scrie o carte despre epoea marilor șantiere ale țineretului. Patosul acelei scrisori îl regăsesc de fiecare dată în versurile sale fruste, încărcate de metafore neașteptate, iradiind de sinceritate sinceră.

Dintr-o altă lume, a deltei și a colinelor dobrogene, trimite pentru aceeași culegere versuri patriotice care vădesc un îndelung și perspicace travaliu artistic, tinărul geolog Olimpiu Vladimirov, a cărui afirmare într-ale literaturii o urmăresc de pe cînd era elev, la un liceu din Tulcea dacă nu mă înșel. Ca redactor de poezie și confrate am avut prilejul, de-a lungul a peste un deceniu, să mă întâlnesc cînd și cînd, în biroul de redacție sau la sezători literare, cu acest poet talentat, care, fără a face din literatură o profesie, n-a încetat însă o clipă să nu o considere ca pe o profesie de credință, versurile sale constituindu-se ca o adevărată rapsodie a prefacerilor săvîrșite în vatra sa natală.

Pe scurt, iată numai două din cărțile de vizită ce însoțesc mănunchiurile de versuri și proze destinate amintitei culegeri. Selecția nu va fi deloc ușoară căci autori de notorietate celor doi nu sînt puțini. În mod sigur, culegerea pe care o vor edita în curînd sindicatelor noastre va fi o manifestare prețioasă a muncii și creației libere, deviza de aur a Festivalului „Cintarea României”.

Fiindcă m-am referit la o inițiativă a sindicatelor, nu pot să nu amintesc debutul și altor acțiuni organizate de același Consiliu al U.G.S.R.: respectiv, un curs de câteva zile pentru pregătirea și perfecționarea instructorilor brigăzilor artistice de agitație din întreprinderi, o întîlnire a coregrafilor care se ocupă cu dansul tematic, două consfătuiri, ce vor avea loc în curînd, ale membrilor cercurilor și cenaclurilor literare. Preocupările

pentru prezența în festival a muncitorilor și altor lucrători din întreprinderi și instituții sînt, așadar, comandamentele și ordinea zilei în cadrul sindicatelor noastre.

Calendar — opere de artă. Cu un an în urmă remarcam, tot în paginile revistei „Flacăra”, strădaniile deosebite pe care le depun anumite ministere și instituții pentru editarea unor calendare care să satisfacă deopotrivă interesul informativ, ca și plăcerea oamenilor de a avea la locul de muncă sau acasă un lucru frumos, demn să fie așezat pe perete la loc de cinste. Dacă în mod justificat citam atunci printre editorii cei mai cu gust Ministerul Industriei Chimice, trebuie să spunem că de data aceasta s-au întrecut pe ei înșiși. Un calendar dedicat Centenarului Independenței de stat a României conține câteva reproduceri pe mătase ale unor pinze celebre de Nicolae Grigorescu, Ștefan Luchian și M. Simoni. 13 tablouri și picturi murale ale

unuia din cei mai reprezentativi artiști plastici contemporani — l-am numit pe Sabin Bălașa — oferă celor care vor avea fericita posibilitate de a intra în posesia calendarului cu această temă, bucuria zilnică de a-și lumina privirile cu aceste adevărate sărbători ale culorilor și înalțelor aspirații ale umanismului românesc. Un alt virtuos, de data aceasta al artei fotografice, Aurel Mihailopol, prilejuiește sectorului editorial de la Ministerul Industriei Chimice (din al cărui colectiv amintim pe citiva dintre realizatori, respectiv Ernest Safir, Sergiu Holoan, Gh. Tită, Iuliu Ruță), ca și întreprinderii poligrafice „Bucureștii Noi”, o nouă șansă de a realiza o lucrare de mare rafinament. Este de prisos să mai subliniem cât de mult contribuie calendarele astfel concepute și realizate la cunoașterea unor opere de artă românești de către partenarii și specialiștii străini cu care colaborează Ministerul Industriei Chimice.

NICULAE STOIAN ■

Inteligența românească în acțiune

O avangardă de răsărit în chirurgia cordului

Prin descoperirile medicului Exacustodian Păușescu, școala medicală românească anticipează posibilitatea transplantului de cord fără pericol de rejecție.

Transplantul de organe, și în mod special grefele de cord, reprezintă fără îndoială cea mai tulburătoare ramură a chirurgiei contemporane. Domeniul a oferit în ultimii ani rezultate spectaculoase, dar și decepții amare, recomandînd nu numai îndrăzneală și explorări temerare, ci, deopotrivă, și foarte multă prudență. Experimentele de pînă acum au dovedit, între altele, că antiginitatea funcționează ireproșabil și în orice împrejurare, că structura complicată a organismelor vii nu admite nici un fel de imixtiune, că deocamdată știința și practica medicală nu poate domestici aceste mijloace prompte de apărare a organismului, moștenite și perfectate pe milenara scară filogenetică. O statistică internațională privind transplantul de cord, încheiată la 1 mai 1976, ne oferă următoarea situație: pînă la data respectivă, în lume, au fost efectuate 309 grefe la un număr de 301 primitori, numărul supraviețuitorilor a fost de 59,

iar durata maximă de viață de numai șapte ani și jumătate. (Bergan, J.J.; ACS/NTH Organ Transplantation Registry, Newsletter 17).

Considerăm tocmai de aceea de bun augur tactul, prudența și studiile sistematice începute de către prof. dr. Ioan Pop D. Popa încă din 1958, care anticipează viitorul transplant de inimă la om în Clinica de chirurgie cardiovasculară Fundeni și reprezintă fundamentarea lui științifică. Aici pregătirile beneficiază, între altele, de prețioasa contribuție a medicului Exacustodian Păușescu, șeful Laboratorului de imunologie și patologie experimentală, ale cărui cercetări, consacrate conservării inimii prin hipotermie, sînt apreciate de experții în materie drept excepționale, sau ca să folosim cuvintele specialiștilor münchenezi de la „Deutsches Herzzentrum München”, unde doctorul Păușescu și-a efectuat ultimele testări, drept „eine Weltpremiere der Herzkonservierung” (premieră mondială în conservarea inimii).

Conservarea organelor (inimă și rinichi) prin hipotermie (temperaturi joase — n.n.) reprezintă o veche preocupare a medicului Exacustodian Păușescu. Primele cercetări au avut loc cu aproape 20 de ani în urmă, iar primele date au văzut lumina tiparului în „Annales de chirurgie thoracique et cardio-vasculaire” (Paris, 1962).

Interesant de remarcat este și faptul că medicul Păușescu nu este prin formație cardiolog, ci fiziopatolog, iar preocuparea pentru problemele de cardiologie s-a născut ca urmare a colaborării din anii studenției cu profesorul dr. C.C. Iliescu. De fapt, nu este prima întîlnire de acest fel. Nu este pentru întîia oară, cu alte cuvinte, cînd predispoziții și aptitudini latente ies la lumină în împrejurări neașteptate, cînd hazardul schimbă cursul unei vieți, determinînd convertiri profesionale și revizuirea unor opțiuni. Este de ajuns să amintim activitatea și rezultatele strălucite ale cercetătorului Florin Dumitrescu despre care Flacăra a scris în repetate rânduri, pentru a ajunge la concluzia că, în condițiile științei contemporane, care reclamă o pregătire multidisciplinară, excepțiile de genul celor amintite tind să se transforme în regulă.

Așadar, în 1962, primele rezultate publicate. Experiențe și testări minuțioase, realizate în opt ani de cercetări meto-dice și în urma unei activități, laudată de unii și denigrată de alții, apreciată drept esențială și remarcabilă sau, dimpotrivă, minoră și inutilă. În tot acest răstimp — și e locul să o spunem aici pentru a servi de învățătură și altora — a fost nevoit să înfrunte nu o dată lipsa de înțelegere a unor colegi de breaslă, sau din oameni potriviți din ignoranță sau din rea-voiență. Știința adevărată mai cere încă sacrificii și, mai cu seamă, are în continuare nevoie de oameni fermi și intranșigenți.

Descoperirea medicului român, comunicată în 1962, se referă în esență la modul de funcționare al inimii în condiții de temperaturi joase (condiție obligatorie în conservarea organelor). În cadrul acestui experiment s-a procedat la scăderea temperaturii întregului organism (sau în anumite cazuri numai a organului prelevat) prin perfuzie cu singe răcit. În 20 de minute temperatura a ajuns la 4-5 grade. În fapt este vorba de o anestezie profundă împinsă pînă la limita ultimilor șanse de supraviețuire, stadiu în care procesele metabolice se desfășoară lent și după alte scheme. În această situație medicul Păușescu a putut constata un fenomen necunoscut pînă atunci: în condiții de hipotermie profundă, inima nu consumă preferențial glucide — cum s-a crezut pînă atunci — ci acizi grași și aminoacizi.

Rezultatele sînt aprofundate prin studii și experiențe suplimentare, perioada 1963-1970 servindu-i pentru acumularea de date și observații privind metabolismul inimii și rinichiului în hipotermie. Experimentele îi permit să cunoască în amănunt mecanismele biofizice și biochimice pe care le folosesc cele două organe (inimă și rinichi) obligate să-și mențină funcțiunile vitale în condițiile impuse. „Am putut constata astfel — ne spune doctorul Păușescu — că organele supuse condițiilor de hipotermie au nevoie, pentru a efectua un efort metabolic minim, ca mediul extracelular să aibă, calitativ și cantitativ, constituția citoplasmic respective și nu a plasmiei sanguine cum se procedeaază îndeobște”. Cu alte cuvinte, pentru a conserva un organ mai mult de 24 de ore, lichidul conservant trebuie să fie sau să imite constituția citoplasmic, și nu a plasmiei sanguine, această din urmă formulă fiind întrebuintată chiar și de către celebrul chirurg Cristian Barnard. E adevărat, în condițiile moderne de transport un organ prelevat poate ajunge în câteva ore de la donator la primitor, chiar dacă aceasta impune un drum de la Paris la Los-Angeles, deci nu este nevoie de un conservant special. Descoperirea medicului nostru, așa cum se va preciza în încheierea relatării noastre, are o importanță mult mai mare, deci nu numai una privind păstrarea funcțiilor vitale ale organului recuperat pentru transplant.

Aceste rezultate notabile, obținute și cu concursul unor colaboratori, au fost publicate în mai multe reviste de specialitate din România și din alte țări („Dialysis and renal transplantation” — Londra; European surgical research — Basel; Journal of theoretical biology New-York etc.). Un interes deosebit stîrnesc ulterior studiile de conservare a rinichiului fără perfuzie continuă. Cercetătorul Exacustodian Păușescu demonstrează experimental că un rinichi încărcat cu lichid de perfuzie și imersat apoi în acest lichid își păstrează nealterate funcțiunile timp de 72 de ore. Cu alte cuvinte nu este nevoie ca organul în cauză să fie irigat cu soluție toată vre-

mea, deci să beneficieze de un sistem circulator artificial.

Aceste realizări cuceresc interesul și stima unor cercuri internaționale de specialitate. În vara acestui an medicul român este invitat de Academia de științe din Bonn pentru a lucra timp de trei luni la „Deutsches Herzzentrum München”, împreună cu șeful clinicii de chirurgie cardiovasculară, prof. Fritz Sebening, și cu dr. Nikolaus Mendler, șeful secției experimentale.

La München, în fața unui juriu exigent și sensibil în fața celui mai mic eșec, medicul Păușescu demonstrează practic posibilitatea conservării inimii în lichid citoplasmatic constituit după formulă proprie. Spre deosebire de formula cunoscută și aplicată pînă atunci, mediul de conservare propus și testat prin sollicitudinea unor aparate moderne de maximă precizie se dovedește bogat în aminoacizi, și nu are glucoza ca element principal de combustie ci xilita, sorbita, piruvatul și malatul. Lichidul mai demonstrează prezența unui număr mare de electroliți și o mare asemănare cu citoplasma miocardică. Prin acest procedeu inima conservată timp de 24-72 de ore își poate relua în interval de câteva minute funcțiunea și după o oră se află în situația de a putea face față unor condiții de suprasolicitare funcțională.

O senzație deosebită a stîrnit însă posibilitatea — demonstrată și ea — de a se efectua alternativ conservarea și reanimarea aceluiași cord. Angrenată într-un circuit parabolic inima conservată a putut fi readusă la viață de mai multe ori, 24 ore de conservare în condiții de hipotermie, 6 ore de testare (inima a fost pusă să lucreze), conservată alte 24 ore și readusă în ipostază de inimă normală.

Această conservare și reanimare repetate i-au prilejuit medicului Păușescu să ajungă la o concluzie surprinzătoare: Supusă unui asemenea joc termic și unor alte intervenții speciale, inima ar putea fi mult mai bine pregătită să suporte aventura transplantului, deci să devină în mai mare măsură corp comun cu organismul primitorului, chirurgul nemai-întîlnind nevoit să combată rejecția în organism prin medicație.

Nu dispunem deocamdată de posibilitatea de a oferi și alte date cititorilor noștri deoarece procedeu mai comportă experiențe suplimentare, el reprezintă proprietatea intelectuală a medicului Păușescu, nu a fost brevetat, ci doar s-a bucurat de girul și aprobarea unor personalități în materie. Ne bucurăm în schimb de privilegiul de a fi prima publicație care găzduiește în paginile sale această mare realizare a medicilor naționali, descoperire și procedeu care anticipează emoționant ziua în care transplantul de cord s-ar putea efectua fără riscuri, ca o operație oarecare.

LIVIU TIMBUS ■

Intre clasic și baroc (XII)

Poussin Fascinația monotoniei

2.

Cind Rubens pictează zeițe, nimeni nu se îndoiește de faptul că el urcă în Olimp niște femei obișnuite după ce și-au lepădat veșmintele. Dar e infinit mai greu să ne dăm seama de acest orgoliu la un artist ca Poussin, aparent plin de modestie și de respect față de ordinea firească a lumii. S-ar părea că el nu-și propune decât să repete și că e fericit să se bucure de creația lumii. Dar el recrează. Mai mult: vrea să recreeze fără erori. Nu numai că nu vrea să fie grefierul zeilor, dar în secret îi acuză de diletantism.

Desigur, o asemenea afirmație ar trebui dovedită. Căci Poussin n-ar fi spus nici măcar în glumă ca Picasso care exclama odată ironic: „Jos stilul! Dumnezeu are oare un stil? El a făcut ghitară, arlechinul, ciinele, pisica, bufnița, porumbelul. Ca mine. Elefantul și balena, bine, dar elefantul și veve-rița? Un bazar! El a făcut ceea ce nu exista. Eu, de asemenea. El a făcut chiar pictura. Eu, de asemenea!” Picasso vroia să motiveze astfel o morală: trebuie să faci totul cu condiția să nu reincepă niciodată. Pictorul se comportă aici ca și cum universul ar fi gol. El nu mai descrie obiecte văzute, ci le inventează pe cele de care crede că e nevoie pentru a umple și universul și sufletul. Dar există două categorii de artiști demiurgi; iar Poussin face parte dintre cei care, ca și grecii, nu se tem să reincepă; ei descoperă erori în natură și de aceea o corectează, o pictează într-un fel logic.

În același secol al XVII-lea membrii Academiei de pictură și de sculptură nu se vor jena să spună cu glas tare că „cea mai frumoasă calitate a pictorului este cea de a fi imitatorul naturii perfecte, nefiindu-i posibil omului să meargă mai departe”. E important deci să ne aducem aminte că, în realitate, modestia clasicilor ascunde un mare orgoliu. Acela de a corecta opera zeilor și de a le arăta cum ar trebui să arate ei înșiși. Parthenonul este o lecție dată cerului. Faptul că grecii au lăsat colina Acropolei aproape în forma naturală, cu iregularități, ne lasă să bănuim că ei au vrut să facă limpede comparația. Iată cum ne-au lăsat zeii pământul și iată ce-am clădit noi pe el!

În cazul marii arte clasice, probabil nu e prea hazardat să vorbim de o încăpăținare eroică. Prometeu s-a eliberat din lanțuri și a luat în mână o daltă și o pensulă. Dar atitudinea sa față de zei a rămas aceeași. Sau, oricum, artistul consideră că are aceleași drepturi ca ei, rîvnind, în consecință, mai mult decât o copie a lumii, mai mult decât să ia cunoștință de opera zeilor și s-o admire umil. Ceea ce năzuie el în taină e să demonstreze că o lume concepută ideal e o problemă umană. Comparînd o pinză a lui Poussin cu un colț de natură am putea ajunge la aceeași impresie.

Iată-l pe Narcis pictat de el, calm și frumos. Știu ceea ce caut și ceea ce invidiez privind acest tablou. Și știu de asemenea că și de data aceasta frumusețea nu trebuie să fie

singură pentru a nu pierde totul. Dacă Narcis se uită în oglinda apei o face convins că nimic în această lumină rațională nu vrea să-l strivească. Stînd nemișcat, el începe să semene cu statuile grecilor. Cum să definesc altfel ceea ce se întâmplă aici? Mă urmărește aceeași lance din statuia Atenei și gîndul că înțelepciunea trebuie să lupte împotriva singurătății și pentru frumusețea lumii. Altminteri, această oglindă îl va ucide pe cel rămas singur în fața ei.

Îmi dau seama prea bine că pentru a ține în cumpănă lancea și scutul trebuie miini puternice. Și nu toți putem avea liniștea zeiței înțelepciunii. Însă nu atît despre liniște e vorba acum, ci despre curajul de a crede într-o natură restituită parcă din poezia lui Vergiliu, o natură amicală unde totul e precis și scrupulos cumpănit și unde sîntem departe de orice greșeli și vinovății. Un Socrate al picturii? În fața pinzelor lui Poussin renunți, adesea, să-ți mai pui întrebări sau ai senzația că ți-ai răspuns la toate. El urcă pe panta scăldată în lumină a artei și nu se îndoiește o clipă că dreptatea ar putea să nu fie de partea sa. Din contră, e hotărît să ia numai partea cea bună a lucrurilor, împăcîndu-se cu cele rele. „Împăcîndu-se” vrea să însemne „ignorîndu-le”. Narcis privește în oglinda apei decis să rămînă senin.

Nici o sirenă nu cîntă în această pictură. Spun asta deoarece există printre artiștii clasici unii care s-au legat de cartag pentru a-și interzice să urmeze chemările de sirenă ale culorii și umbrelor; unii au singurat chiar, sub frînghiile pe care singuri și le-au impus. Poussin e însă convins că nu trebuie să audă nimic decât chemarea măsurii. Totul e atît de clar la el încît se repetă monoton. Clar și înconfundabil. Cum spune Malraux, Poussin dansează pe viorile lui Rafael propriu său balet. Și totuși... Avalanșele, se știe, se pregătesc în secret. E un complot al zăpezilor care pină să se rostogolească înfricoșător pe munte stau într-o acalmie amăgitoare, încît, poate, nici instinctul fiarelor pădurii nu bănuie ce se pregătește sub zăpada aparent calmă și luminoasă. Ce furtună ascund acești copaci care sprijină ca niște coloane de templu cerul? Fără îndoială, arta adevărată nu se mulțumește să imite suprafața lucrurilor; ea vrea să pătrundă în semnificațiile lor mai adînci, reluînd mereu asaltul împotriva labirintului pe care grecii l-au rezolvat prin dragoste. Iar vorbele cele mai potrivite pentru a defini acest efort grav sînt, poate, cele rostite de Oscar Wilde în clipa cînd a aflat că viața este altceva decât o serată aristocratică: „Supremul viciu este să fii superficial”.

Dar Oscar Wilde adaugă în *De Profundis*: „Greșeala mea a fost aceea de a nu fi pășit dincolo de copacii din ceea ce socoteam partea însoțită a grădinii și de a mă feri de cealaltă parte din pricina umbrelor și a întunecimii sale”. Să înțelegem de aici că arta trebuie să se teamă în egală măsură de fericire și de superficialitate? Și că în corectitudinea lui Poussin vom afla și scăderile lui? Cum am putea opune arta fericirii? Și de ce ne-ar mai folosi ea atunci, de ce-am mai avea nevoie de o artă care în loc să ne apropie de acest fel ne-ar depărta de el? Iată tot atîtea motive ca să fii prudent în rezervele față de Poussin și de secolul care i l-a opus pe Rubens; același secol care, dizertînd plictisitor despre perfecțiune a crezut la un moment dat că trebuie să excludă evul mediu din artă și elefanții din povestirile despre Alexandru și Por împărat (pentru a nu pomeni de „un mijloc de locomotivă neutilizat în escadroanele noastre”).

OCTAVIAN PALER ■

Cronica filmului

Alice nu mai locuiește aici

Un titlu trist (amintiți-vă ultimul rînd din romanul lui G. Călinescu, „Enigma Otiliei”: aici nu stă nimeni!)

Un titlu vesel (vezi „Alice în țara minunilor”) ?!

Un titlu neutru? Poate da.

Oricum, un film admirabil, realizat de Martin Scorsese, și în care nu se întîmplă nimic!

(Sau se întîmplă: actrița Ellen Burstin obține Premiul OSCAR pentru interpretare feminină în 1974; puștiul scoală pur și simplu sala în picioare; operatorul, Kent L. Wakefort filmează într-o lumină colosală — sau folosește filtre colosale, nu contează acest lucru! — este o bucurie estetică să vezi, la acest film, pinza albă a ecranului unui cinematograful inundată de o bucurie a culorii, a citadinului, a naturii, sau a ce vești, întotdeauna însă folosindu-se ora aceea, ora aceea din năințe de apusul soarelui!).

Să revenim însă: am spus că nu se întîmplă nimic în acest film — o tinăramă își pierde soțul într-un accident și pleacă, împreună cu copilul — cu mașină proprie, firește — într-un lung voiaj, menit a-i da posibilitatea să câștige cîțiva dolari pentru a-și da odrasla la școală. Asta e tot!... Tot? Totuși?!

...Alice reprezintă — clar! — condiția femeii într-o civilizație superdezvoltată, cu toate acestea, iată, pelicula vorbește frumos, chiar foarte frumos, despre situația femeii de oriunde, de aiurea, îți poți dori o astfel de femeie, o astfel de soție, un astfel de copil — deși poate convins fiind că vei intra în balamuc. Așadar?

Așadar: o inteligentă și mai ales nobilă pledoarie pentru căsnicie; o mușcătoare satiră adresată fariseismului mic-burghez; o tulburătoare aventură picarescă — filmul este construit după un scenariu voit picaresc — pe ici, pe colo, dovedind influențe din „Love Story”, „Un bărbat și o femeie”; un film aspru, oarecum cinic pe alocuri, candid în marea sa desfășurare, incluzînd — iarăși, cu can-

doare! — violența imbecilă a unor texani (acțiunea se petrece în statul New Mexico); un film frumos, și bun, și amuzant, și mai ales tonic.

Tonic pentru că, la urma urmei, trebuie să trăim, noiăștia, toți, indiferent dacă avem nouă, sau douăzeci și cinci, sau patruzeci de ani, sau mai mult chiar; avem loc!

Sau, măcar, sîntem datori să credem acest lucru.

HORIA PĂTRAȘCU ■

P.S. — Impreună cu „Alice... etc.”, rulează cu brio un film italian dublat în engleză; Franco Nero mînîncă ceapă și dă cu pumnii în dreapta și stînga — inclusiv în inimile noastre, care-l știau actor serios; rîntașul e la modă; trăiască arpagiceul! BAUM! (Căci e un „western”, chiar și parodie a acestuia încercîndu-se a fi!...)

Expoziții

CAROLINA IACOB — pictură

La Galeriile Simeza deschide cea de-a treia expoziție personală Carolina Iacob. Știm bine genul de imagine pe care-l practică artista și mai știm că pictura ei face o impresie oarecum modestă în manifestările colective, în marile selecții municipale ori republicane de pictură și sculptură. Cu aceeași pictură, cu același fel de imagine, prin urmare, Carolina Iacob alcătuieste la Simeza o expoziție foarte frumoasă, într-un totuși convingătoare, fapt ce spune că unii artiști n-au, pur și simplu, ocazie pentru înfruntarea grea de protocol a Saloanelor, că pierd acolo, dar câștigă aproape totul în expozițiile

personale: simpatia comentatorilor, a publicului, a celor care trăiesc, într-un chip foarte special, viața artistică și se numesc colecționari. În această expoziție lucrările cu multe calități sînt peisaje imaginare din Bărăgan și unele naturi statice, adică tocmai pinzele unde Carolina Iacob se slujește rar de recuzita „invențiilor” sale, a compozițiilor fantastice. E curios cum abia pictura cu model sau cu amintirea precisă a unui model din realitate ajunge să dea fiori unei suprarealități exaltate. Aceste peisaje cu ceruri albastre, cîmpii ușor stropite de zăpezi și copaci firavi și singuratici îndeamnă la multă visare, precum natura în pragul unei primăveri îmbăiate în lumină albă dar rece și sticloasă. Am putea afirma că deși cunoaște în adîncime meșteșugul picturii, așa cum îl recomandă școala, Carolina Iacob îl ignoră, preocupată de cîștigarea unui limbaj nou, foarte degajat de reguli, unde tot ce contează este efectul, exprimarea ideii. Iar ideea fiind de natură lirică, se înțelege că vom vedea o pictură cu multe asociații surprinzătoare, un „labirint al memoriei”, cum zice titlul uneia din lucrări. Există acum în arta românească cîțiva artiști de valoare care dau o direcție interesantă imaginarului, promovînd o imagine emancipată de multele aluvioni ale anilor interbelici, construind, practic, un fel nou de fantastic, în partea luminată a lumii. Carolina Iacob e unul din aceștia. Pictura ei manifestă o pilduitoare consecvență și e probabil să rămînă mai departe cum este, adăugînd, precizînd, implinînd.

TUDOR OCTAVIAN ■

Ilustrăm acest număr cu lucrări ale pictoriței Carolina Iacob, expuse la Galeriile Simeza.

Reproducerea aparține fotoreporterului nostru Vasile Măneac.

Dramaturgia originală, azi

Niciodată dramaturgia românească n-a cunoscut o pleiadă mai strălucită de personalități creatoare. Horia Lovinescu, acest veșnic neliniștit, exeget fecund și lucid al condiției umane; D.R. Popescu, polemist inversunat și poet de o rară subtilitate; Marin Sorescu, dramaturg de o tulburătoare originalitate, modern în dramă, ca în poezia lui; Iosif Naghiu, caligraf delicat al sufletului omenesc, dotat și cu un ochi radiografic; Teodor Mazilu, inventatorul unui umor insolit și torential; Ion Băeșu, cu umorul lui copios, popular, ascunzînd însă o amărăciune distilată; Ecaterina Oproiu, cu o inteligență și promptitudine în replică, electronică; Mircea Radu Iacoban, cu o spontaneitate tinerească, adeseori, scintilietoare; Leonida Teodorescu, problematic, chinuit de întrebări esențiale; Mihnea Gheorghiu, ca să trecem la teatrul istoric, constructor pasionat al unui edificiu dramatic, descifrat din paginile cronicilor, citite de dramaturg la lampa unei înțelegeri contemporane; Al. Voltin, comentator inspirat și pătimaș al unui trecut istoric apropiat; Paul Anghel, eseist dramatic, sau dramaturg al filozofiei istoriei, de o rară acuitate a gândirii; Dan Tărbilă, doar aparent un romantic în teatrul său de evocare, în fond un pamfletar; Virgil Stoianescu, constructor temeinic, deschis problematicii actuale, pentru care are o retină receptivă; lista la care nu putem să nu-l adăugăm pe Al. Mirodan, chiar dacă mai puțin fecund în ultimele stagii, a cărui apariție în literatura dramatică originală a însemnat un eveniment și care sîntem siguri că va îmbogăți, în continuare, teatrul nostru cu piese valoroase. Dar poate că fenomenul cel mai însemnat, de semnificație majoră este altul: strălucitul prozator Eugen Barbu ține de cinci ani așful „Naționalului” cu inepuizabilul succes al *Prăvăliei cu scară*, piesă încă și astăzi insuficient dezbătută; Titus Popovici, autorul lui *Ipu*, marchează o răscruce în dramaturgia politică de dezbateri și atitudine, cu *Puterea și adevărul*, în timp ce un alt prozator, tinăr, Romulus Guga, surprinde cu prima lui piesă, îndrîtuind toate speranțele. Fără îndoială, nu toate piesele scriitorilor mai sus citați au aceeași valoare, rezultînd din aceeași forță de impact și din aceeași audiență la public.

Fundamentală însă pentru perioada istorică pe care o parcurgem este o altă trăsătură. Nu sînt nici cincisprezece ani de cînd, din pricina unei orientări dogmatice și restrictive, piesele dramaturgilor noștri, obligați la respectarea unui șablon, semănau între ele, pînă la acel punct de confuzie în care nu mai puteai identifica o personalitate și o semnătură. Pluitorie în generalitate, vehiculînd personaje-fantome, cuiere purtătoare de „idei” și de probleme neincorporate organic actului dramatic, asemenea piese au fost și sînt în continuare, cînd mai apar, respinse consecvent de spectatori.

O privire, fie și fugară, asupra numelor evocate mai sus divulgă, fără posibilitate de tăgadă, un pluton compact de individualități scriitoricești, puternice, distincte, ale căror piese pot fi jucate și fără iscăliura autorului, într-atît fiecare replică a lor reprezintă un univers personal de preocupări, tendințe, aspirații și soluții de viață, exprimate în diverse și mereu reînnoite modalități estetice.

Această analiză va constata avantajul larg de specii dramatice atacate, de la dramă la vodevil, în forme variate: piese-document, dezbateri, publicistică, militanță, sau poeme inspirate, de tipul *Matca* și *Iona*. Diversitatea de personalități creatoare, diversitatea de forme, originalitatea de expresie și vizibila tendință de inovare explică succesele dramaturgiei românești în țară și peste hotare, validează încrederea noastră, nestrămutată, în literatura dramatică românească.

AUREL BARANGA ■

N.R. Firește, numărul dramaturgilor români de astăzi e mai mare decât a putut numi Aurel Baranga în scurtul articol de față, și ne gîndim, în primul rînd, la bunul coleg al strălucitului dramaturg Aurel Baranga și al celorlalți mai sus citați, Paul Everac.

Muzica și muziciia

Popul românesc și „veteranii” săi activi

PLAJELE ȘI POPUL FEMININ

Se cuvine ca în scurtul nostru istoric privind popul românesc, să dăm laturii feminine a acestuia ce i se cuvine. Prima trupă feminină a fost colega de Student-Club a Sideralilor anului '68 și s-a numit, în mod implacabil, Venus. Mai demult, cu ocazia unui interviu, Erika Jozsa îmi declara că prima trupă feminină românească a fost înființată la Oradea. Să acceptăm totuși ideea că primele au fost Venus avînd argumentul că de ele s-a auzit mai întîi. Nu știu cam cît ar trebui să insistăm asupra Venus-ului, de vreme ce ea nu mai există. Ar fi însă păcat să nu amintim de numele Nicoletei Păun (chitară, voce), nedespărțit nici azi de cel al Marianeî Șoitu, amîndouă profesoare de muzică și colaboratoare ale Televiziunii, ca redactori. Nu trebuie s-o uităm nici pe Eugenia Tonescu (acum Șerbănescu), percuționistă în orchestra simfonică R.T.V. O altă formulă a fost aceea în care organistă și solistă vocală era Liane Bieremberg, plecată apoi împreună cu Elvira Iancu (bas, voce). Trupele, astfel despărțite, și-au păstrat același nume. Amîndouă! S-a ajuns la tribunal, pentru moștenirea acestui nume mitologic. Aplanat în cele din urmă, conflictul a dus la existența simultană a două Venus-uri, diferențiate prin atașarea la inițiala numelui mic a literelor — „N” de la Nicoleta și „L”, de la Liane. Pînă la urmă, din cele două grupuri n-a mai rămas decît Elvira Iancu, care din 1975 cîntă cu...

CATENA

Am ajuns deci la cea mai notorie trupă pop feminină din România. Fondatoarea și totodată sufletul „catenelor” este ANCA VIJAN-GRATEROL (voce, chitară solo, pedale), care, prin '68, pe cînd era elevă, a început să caute cîteva fete, talentate!, cu care să alcătuiască un grup vocal-instrumental formidabil. Mai întîi, s-a interesat la școala de muzică de o fată „cel puțin zurlie”, care să aibă nebulia și curajul de a bate la tobe. Și a găsit-o pe LIDIA CREANGĂ...

Prima basistă a grupului — veți vedea, au fost mai multe — s-a întîlnit cu Anca pe una din plajele strandurilor bucureștene. Amîndouă cîntau un fel de folk de Cișmigiu. Mai tîrziu, ea

a fost înlocuită cu Carmen Cula (aceeași din cuplul folk Vali și Carmen II), pe care au cunoscut-o la o petrecere muzicală. Locul ei a fost apoi luat de o începătoare, Emilia Cristoiu, o foarte scenică vînzătoare la un magazin de discuri. În cele din urmă, și ea a renunțat la trupă, în favoarea unei câșnicii alături de un chitarist pop. Ultima basistă a grupului, prima însă în ordine valorică, este aceeași fostă înfocată venusistă, care s-a agățat acum ca o liană de Catena, pe numele ei ELVIRA „VIVI” IANCU, cea mai „bătrînă” combatantă a popului feminin actual.

Tot din acest grup a mai făcut parte și Păunița Ionescu (care acum face carieră separată ca solistă de muzică ușoară) pe care Anca Vijan a cunoscut-o tot în concertele de plajă, de data asta la Mamaia, și pe care a determinat-o, ne spune Vijan, cu destulă greutate să renunțe la ideea că nu are curajul să cînte decît în bucătăria mamei sale din cartierul Gării de Nord. O valoroasă componentă a Catenei de azi este ORTANSA PĂUN (saxofon, flaut, voce, sora ex-romanticului Nichi Păun), care s-a atașat de grup la Student-Club, visînd să cînte cu... Sfinx. Provenită dintr-o familie de muzicanți — pînă și nepotul său, Fredi Păun, este un reputat baterist, avînd două concerte la Sala Palatului pînă la cei 6 ani ai săi — a căpătat respectul tatălui abia acum cînd s-a situat înaintea lui Bebe Prisada în clasamentul celor mai buni suflători români, stabilit la Referendum Săptămîna Top.

La începuturile sale, viața catenelor n-a fost prea ușoară. Repetițiile aveau loc în casa Ancăi, mai precis, într-un apartament de la etajul 8 al blocului „Eva”. Cu toate acestea, la concertele lor sînt văzuți ades oarecari vecini ai familiei Vijan. Instrumentele de cîntat erau rudimentare, apropiate chiar de genul caricaturistic. Setul de baterii al Lidiei Creangă era, astfel, format dintr-un geamantan, ca tobă mare, diverse cratițe și oale pe post de tum-tum sau premier, acoperite însă, pentru amortizarea sunetului, de cîte un mileu, frumos croșetat în nopțile liniștite de iarnă de doamna Vijan.

Catena este însă azi un grup realizat, cu activitate prodigioasă de concerte, acceptînd restaurantul numai în vacanța de vară și atunci fără a face vreo concesie de repertoriu. Grupul are la activ mai multe lucrări bazate în special pe versurile lui Ion Gheorghe, iar în prezent sînt în fază de proiect nu mai puțin de trei opere pop, lucrate individual de Creangă, Păun și Vijan. Pe firmamentul popului românesc, Catena nu mai este de mult o curiozitate, ci un grup serios, preocupat de tot ceea ce include noțiunea de spectacol-rock.

GEORGE STANCA ■

Cartea de muzică

„Dicționar de jazz”

La sfîrșitul anului trecut, la Editura științifică și enciclopedică a apărut pentru prima oară la noi un dicționar de jazz. Cel care și-a propus să familiarizeze publicul românesc cu lumea și muzica jazzului este Mihai Berindei. Autorul consideră chiar o a opta artă această complexă muzică a secolului XX, plecată de la cîntecul negrilor și ajungînd să influențeze și pe mari compozitori ai muzicii culte ca: Stravinski, Ravel, Honegger, iar la noi Pascal Bentoiu, Dumitru Bughici, Dumitru Capoianu, Cornel Țăranu.

Mihai Berindei, de profesie inginer de sunet, este unul din pionierii muzicii de jazz de la noi și instrumentist de frunte: trompetist, saxofonist, conducător de formație și inițiatorul clubului de jazz București, fiind și președintele clubului. Dicționarul creionează cu acuratețe portretele unor iluștri reprezentanți ai lumii jazziste de la noi și de pretutindeni. (Peste 800 de biografii — dintre care 40 ale unor muzicieni români.) Sînt înfățișate personalități de excepție ale jazzului ca: Louis Armstrong, Count Basie, Dave Brubeck, Ray Charles, Ornette Coleman, Duke Ellington, Bill Evans, Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie, Gerri Mulligan, Oscar Peterson și alții. Muzica de jazz românească, cu rădăcini trănice în folclorul nostru, este amplu și corect prezentată. Sînt evidențiate puținele formații care au reprezentat muzica românească peste granițele țării, elogios apreciate de presă și public, totdeauna bucurîndu-se de succese deosebite.

Să nu uităm că unul dintre instrumentiștii de la noi au fost de nenumărate ori răsplățiți cu premii la unele concursuri redutabile. Dintre aceștia sînt amintiți Dan Mindriță, saxofonist, Marius Pop, pianist, Gioni Răducanu, contrabasist, pianist, compozitor, aranjor și conducător de orchestră, Eugen Gondî, baterist, Richard Oschanitzchi, pianist și compozitor, Bebe Prisada, saxofonist, Peter Wertheimer, saxofonist, clarinetist, flautist, Aura Urziceanu, cîntăreață de excepție, Radu Goldis, chitarist, aranjor, conducător de formație, Micki Ampoitan, saxofonist, Nicolae Farcaș, trombonist, toți de renume europeană și chiar mondială. Lucrarea este ilustrată cu 120 de fotografii alb-negru și 8 planșe color ale personalităților marcante ale jazzului de la noi și de pretutindeni.

Dicționarul nu este însă scutit de cusururi. Printre altele, în cuprinsul său nu sînt prezentați cîteva formații și interpreți de jazz de renume, cum ar fi: grupul Novi Singers, Robin Kenyatta, Cecil Bridgewater sau, de la noi, Gabriel Mărgărint. Cu toate acestea, această lucrare nu trebuie să lipsască de pe masa de lucru a muzicienilor și muzicologilor, a tuturor celor care doresc să ia cunoștință cu lumea jazzului, ca fiind o adevărată enciclopedie a muzicii de jazz, de la începutul ei și pînă în zilele noastre.

EMANUEL TÂNJALA ■

Curier muzical

● Spinu Vasile, Brașov: Vom transmite scrisoarea dumneavoastră lui Doru Stănculescu, membru reprezentativ al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. O voiată scrisoare deschisă și chiar așa și e: fiindu-ne adresată am deschis-o înainte de a o citi ● Florea Ninu, Bistrița: „Rîndurile mele încep cu o întrebare: de ce ziarul județului Bistrița-Năsăud n-a recepționat ecoul pe care l-a avut întîmplarea literar-artistică asupra publicului prezent la Cenaclu, public care a reușit să intre, bineînțeles?” Rîndurile dumneavoastră continuă cu o întrebare: chiar, de ce? ● Andrei Bucur, Piatra Neamț: Textul original al cîntecului lui Bob Dylan ca și traducerea lui Adrian Păunescu au fost publicate în revista noastră în anul 1974. Apelați deci la o colecție ● Ana Adamescu, Buzău: Din poezia „Și totuși” semnată de dumneavoastră: „Avem o iarnă / Și totuși păsările cîntă”. Ce vedeți dumneavoastră rău în asta? Am cerut, spuneți dumneavoastră, un răspuns fie și nefavorabil. Iată! ● Marius Rusneac, Alba Iulia: „Am așteptat cu multă nerăbdare a doua parte a cronicii întîmplării literar-artistice numărul 209, întîmplare care s-a „întîmplat” la Alba Iulia, dar se pare că tov. Eugen Seceleanu a uitat că trebuie să existe și a doua parte a cronicii. Oare această uitare nu se datorește faptului că nu s-a putut scrie nimic deosebit despre această întîmplare literar-artistică ce poartă numărul 209?” Nu, nu din această cauză. Dimpotrivă: spectacolul a avut loc marți, l-am apreciat ca extraordinar și dorînd să apară cronică în ziua de joi (peste 48 de ore) am scris-o pe loc, fapt, dealtfel, fără de precedent în munca noastră de secretar al cenaclului Oricum, vă mulțumim ● Maria Sanda, București: „...Vă urez ca oriunde veți merge să întîlniți numai oameni adevărați, care să merite arta pe care o reprezentați, care să știe să lubească și să prețuiască munca adevărată ei valoare. Iar dacă pe undeva nu veți găsi înțelegere, ospitalitate, dragoste — pe care le meritați din plin, dacă uneori veți obosi, întoarceți-vă la noi”. Pe unde stați?

EUGEN SECELEANU ■

Marcela Saftiuc sau Marcella Saftiuk?

Puține cite sînt, articolele, notele, cronicile, informațiile privitoare la muzica tînăra sînt pur și simplu devorate de fanaticii admiratori ai acestui curent artistic. Majoritatea lor decupează tot ce găsesc scris pe marginea subiectului în cauză și păstrează cu grijă tăieturile spre bucuria lor și a celor care n-au reușit să se aboneze sau să obțină revistele la chioșcuri. Există sute, probabil mii, de astfel de arhive individuale.

Nu mai reprezintă un secret pentru nimeni, sper, că există un grup destul de numeros de tineri care deschid anumite reviste întîi și întîi la pagina sau colțul rezervat muzicii tinere. Cunoscut destul adolescentin care s-au apropiat de revista Tribuna (de exemplu) datorită excelentelor note și topuri de calitate aflate acolo. Și în alte reviste sau ziare informațiile sînt cu adevărat informații, dar în unele cazuri se pare că numele (deseri și biografii) personalităților muzicii tinere prezente în pagină sînt mai familiare cititorilor decît celor care s-au ocupat cu redactarea notelor. Într-o tabletă în care infiera extravaganțele unui star-pop, un binecunoscut dramaturg devine nașul lui Jagger, rebotezîndu-l „Mike” și înlocuind prenumele „Mick” prin care se făcuse cunoscut pînă și elevilor din școala elementară (și nu prin extravaganțe, ci prin muzică). Greșeală de tipar, se poate spune. Dar tot greșeală de tipar să fie și anunțul dintr-un Program Radio, decembrie '76, prin care ni se aducea la cunoștință faptul că vom asculta „muzică folk cu Doru Stănculescu și Marcella Saftiuc”? După ce ani de zile ne-am speriat de litera k din cuvîntul folk, iată-ne acum în situația în care facem abuz de ea. Pe cînd un program cu formația Kurtea Veke condusă de Sorin Kifiriuc? Dar acestea sînt lucruri minore, mi se poate reproșa. De acord, dar ce facem cu știrea prezentă în notele de călătorie prin însorita Californie ale unui apreciat scriitor (apărute în „România literară”) din care aflăm că la radio-ul mașinii cu care călătorea a auzit „vocea cu irizări suave a Oliviei Newton-Johnson”? Să fie vorba de Olivia Newton-John, pe care o vedem și noi, din cînd în cînd, sînd cumînți în București, în fața televizoarelor? Dacă nu e vorba de ea, atunci probabil de curînd a apărut un nou star de care noi încă n-am aflat, iar dacă totuși despre ea e vorba, atunci s-ar putea să fie un fapt deosebit de semnificativ și tulburător...

Oameni buni, de data aceasta voi, cei care vă ocupați de muzica tînăra, cereți o informație cit se poate de bine înainte de a vă hotărî să o publicați, nu de alta, dar s-ar putea întîmpla ca știrea din revista străină ce v-a căzut în mină să fie ea însăși greșită. „Bill Bruford de la Yes”, cum a apărut într-o publicație bucureșteană în ianuarie 1977, mi se pare o știre anacronică, fiind cunoscut faptul că Bill Bruford a părăsit formația Yes încă de la sfîrșitul anului 1972, făcînd „schimb de locuri” cu Alan White de la King Crimson, iar de la desființarea ultimei (în urmă cu peste doi ani) pe lingă titulatura de ex-Yes i se poate atribui și aceea de ex-King Crimson. Deci, ceva mai multă grijă nu strică!

Unii cîntăreți, în special cei de muzică ușoară, cred că „rup inima tirgului” și-și sporesc succesul propriu folosînd în anunțarea melodiilor ce urmează a fi cîntate numele unor vedete de largă circulație, neștiînd că au trecut cîteva ani buni de cînd simplul anunț că vei cînta o melodie Jimi Hendrix stîrnea un imens entuziasm, făcînd inutilă execuția propriu-zisă. Dar pe lingă anunțurile exacte, care nu fac obiectul articolului de față, apar și cele greșite, cum ar fi „melodia formației New Seekers (sau a lui Ray Charles) — Never Ending Song Of Love”, numele amintite reprezentînd de fapt intermediarii prin care melodia a ajuns la interpretii români și în nici un caz autorul, el fiind Delaney Bramlett, iar melodia făcîndu-și intrarea în lume pe albumul „Delaney & Bramlett And Friends — Motel Shot”, unde se află în poziția a treia, pe fața a doua. Alt exemplu, de data aceasta cel mai grav, deoarece greșeala este intenționată: Adrian Romescu a anunțat într-o serie de concerte melodia „Killing Me Softly With His Song” drept o compoziție Aretha Franklin. Aducîndu-i-se la cunoștință că autoarea este, de fapt, Roberta Flack (iar cîntecul este scris sub impresia produsă asupra ei de un concert al lui Neil Diamond), după cîteva insistențe și-a călcat pe inimă, schimbînd anunțul în „o melodie din repertoriul Aretha Franklin” (spectacolul din 12 decembrie 1976), altă informație greșită, Aretha necîntînd melodia sus-amintită în nici o imprimare cunoscută și amintită de revistele de specialitate. Dar, nu-i așa, vorba domniei-sale: „Cîți au auzit de Roberta Flack și cîți de Aretha?” Ei bine, sîntem cîteva (și nu puțini) care am auzit și de Roberta Flack și dorim ca și ceilalți să afle de ea (și nu numai de ea). Dar continuînd practica informațiilor greșite, nu vom ajunge niciodată la rezultatele dorite. Decît așa, mai bine lipsă...

FLORIAN PITTIȘ ■

Scrisori acasă

Dragă prietene,

22 dec. 1976

Cu mare întârziere îți trimit câteva vești de prin aceste depărtări deși, poate, din multitudinea lor acum nu le-am ales pe cele mai potrivite. Însă, conform discuției avute cîndva, îți voi relata TOTUL în scris, și cit mai curînd, la sosirea mea în țară.

De aceea și pentru multe alte motive de-abia aștept să ajung în țară. Anexez, pînă atunci, un articol (oare, nu-i mult spus?) pe care îl poți prelucra după cum dorești.

Al dumatile cu deplină sinceritate,
GIL BENON PĂSCULESCU

Nodul gordian

MOTO

„De ce navig?” — Așa, să-nțrebe prostul și tot să nu-nțeleagă de i-o spus; Navig, pesemne, să-l întrec pe fostul Năier pribeag cu sufletul țehui Sau pentru că pe navă-mi place rostul De-a nu plăi chirie nimănu.

Intr-adevăr am găsit o dată un minotos care mi-a pus și această întrebare idioată: — De ce navig? de parcă ai putea întreba păsările de ce zboară sau soarele de ce luminează.

Mi se pare că eram într-un tren accelerat care m-aducea, în vara anului 1976, în Capitală.

L-am privit lung. Făcea, probabil, parte din celebra categorie a celor care știu doar „pap și tabac”, cum zic oamenii mării.

Tochmai atunci, privind pe fereastră am văzut o placardă uriașă cit tot spatele unui bloc — ajunsese la Basarab — pe care scria: „Nici o masă fără pește oceanic” și i-am arătat-o. Apoi am răspuns:

— Pentru peștele țării navig iar dacă ai ști cum se pescuiește, l-ai minca cu oase cu tot.

— Nu-mi place peștele oceanic, a răspuns el.

— Se vede, am replicat eu. — Cum, ce se vede? — Păi, mîncătorii de pește oceanic nu-s chiar așa lipsiți de duh, am spus făcîndu-i semnul concludent spre glavă. Dar să revin la întrebarea pe care mi-a pus-o.

Navig fiindcă îmi place marea, fiindcă o continuă înfiorare e totul. Ajungi să iubești chiar și pericolul și te feliciți cu entuziasm cînd reușești să-i tragi clapa și în flota noastră de pescuit sînt destui care privesc, de pildă, pericolul ca pe ceva de la sine înțeles. Jocurile sînt făcute deja de la plecarea în larg, învinge stăpînirea de sine și curajul. Monotonia vieții la bord, în afară de pericolele reale, mai e schimbată de „darurile” pe care ni le face oceanul — pești exotici de adîncime, caracatițe, sicrie, vertebre cit buturuga ale unor animale, poate, dispărute, traule scăpate în adîncuri de alte nave și, bineînțeles, peștele pentru care sîntem trimiși.

Voi relata doar un caz — asta pentru că e recent și amintirea lui e încă proaspătă deci. Însuși pentru comandantul navei noastre acest caz a fost puțin obișnuit; dealtfel, a participat efectiv la elucidarea, rezolvarea favorabilă a ceea ce am numit „caz”.

Prezentele rînduri sînt bazate și pe datele reale extrase din jurnalul de bord.

Totul a început pe 13 decembrie 1976. Peste cîteva zile urma să plecăm în unul din porturile din jur pentru aprovizionarea cu apă — mai aveam doar 20 de tone de apă — alimentele la bord se împuținaseră și, mai mult de atît, aveam nevoie și de motorină. Cît privește starea tehnică a navei erau necesare reparații „pe ici, pe colo prin punctele esențiale”, reparații care nu ne mirau fiindcă această navă trebuia să fie la santierul de reparații în cursul acestei luni, decembrie 1976. Sîntem al treilea echipaj care exploatăm această navă de la ultima ei reparație făcută în septembrie 1975 la santierul din Malta. Așa că SINOE (Sisoe, cum îi zic băieții) face... minuni. Problema principală era apa, baie nu făcusem de o lună.

Ne-am întîlnit cu M/N Trw. HARGHITA la 22°51' latitudine sudică și 13°20' longitudine estică pentru a-i împrumuta, știind că noi vom intra în port, sonda de adîncime pe care, ea neavînd-o, era ca și oarbă la pescuit, pentru a se servi de sonda noastră pînă ne întorcem în zonă și cit a durat transbordarea acaretului am plutit în derivă.

La ora 9.15 nava a început să trepideze puternic. Tot compartimentul MAȘINĂ s-a alarmat. Șeful mecanic Sava Rudolf cu oamenii săi controlează totul în amănunt. Era o activitate febrilă lesne de închipuit. S-a redus numărul de rotații la axul principal. Se ajunge la concluzia că la elice este „ceva”, vreun dar nedorit făcut de ocean acum la sfîrșit de an care sugrumă sistemul de propulsie al navei. Cum nava Harghita nu apucase să se îndepărteze e solicitată să ne ia la cravată și manevra parimelor a fost executată prompt de nostromul echipajului, Titov Mihai.

În aceeași zi la ora 19.30 Harghita ne-a lăsat în ancoră în mare liberă, remorcajul fiind terminat odată cu scoaterea noastră din zona de pescuit. Comandantul a luat

legătura cu un pescador bulgăresc „OLUȘA” pentru a ne împrumuta un costum de scafandru. S-a lăsat barca la apă, am luat costumul cu buteliile respective și acum trebuia să ne debarasăm de prezumtiva tinichea prinsă de coadă. Și uite că a doua zi, pe o vreme frumoasă, pe un calm desăvîrșit, începe cea mai urîtă operație chirurgicală pe care am văzut-o și, mai mult, am trăit-o alternativ cu comandantul, din viața mea. Oceanul însuși parcă își ținea răsufierea curios și el ca și focile care ne dădeau tircoale. Despre foci auzisem că însoțite de pui îi atacă chiar și pe oameni. S-a lăsat barca la babord la ora 08.00 pe 14 decembrie 1976. Comandantul Burlacu Niculai a îmbrăcat costumul de scafandru, și-a pus buteliile în circă și din babord s-a lăsat la fund să constate ce avem la elice. A stat cîteva minute și s-a întors la barca obosit, foarte obosit. Ulterior aveam să aflăm că are o afecțiune, se lovește nu știu în ce împrejurare și presiunea apei îl presase așa fel încît durerea îi impusese să iasă. Cu atît mai mult evaluez temerarul său gest și sacrificiul făcut. A stat îndelungă vreme pînă și-a revenit. A spus doar că avem înfășurat pe butucul elicei un traul baban. A intrat apoi Agapov Luca, maestrul traul și totodată iubitul boss al pescarilor.

Trebuia să dea dintr-un bord în altul, pe dedesubtul navei, de la babord la tribord, o saulă călăuză (asa-numitul sokar) necesară scufundării ulterioare. Nu știu ce-a văzut, ce-a simțit deoarece nici la elice n-a ajuns și nici n-a mai vrut să intre după aceea. Îmi plăcuse un răspuns adresat comandantului înainte de a intra.

— Luca, zice comandantul, dacă te sperii, tragi de cordelină (cordelina călăuză îi ținea legat de bord și capătul acesteia se afla la comandant).

— Dacă mă sperii, a răspuns el, trag... și a spus ce trage, în hohotul întregului echipaj aplecat peste copastie. Sfîdarea morții cu o glumă cred că e cel mai frumos elogiu adus vieții și îl admiram sincer pentru curajul său. Cum am spus însă, n-a reușit să treacă dincolo pe sub navă și nici n-a mai încercat. De intrat nu mai intra nimeni, comandantul intrase o dată pentru constatare și tot la dînsul era speranța tuturor. Odată în viața sa de lup de mare mai trăise o astfel de experiență. Știam că nu poate impune nimănu această luptă cu afundul și atunci m-am oferit eu.

Nici eu nu știu de ce am făcut-o. Poate eram curios de tainele adîncurilor sau pentru că am vrut să-mi verific curajul sau pentru că se cerea un „om pentru infern”. Cert este că am intrat și eu în această luptă contracronometru cu vîntregia afundului. Da, la început mi-a fost al dracului de neplăcută senzația simțită: curiozitatea, sfîdarea pericolului, conștiința că TREBUIE să reușim, teama de axfisiere, palparea unui mediu total necunoscut mie, toate la un loc mă ameteau ca un vîrtej. Și totuși, îmi ziceam, dacă a intrat comandantul nici pentru mine nu este imposibil. Trebuie să am același curaj. Prima impresie a fost pur vizuală. Ciudat cum culoarea de suprafață a oceanului, de un albastru mat, pe măsură ce cobori este vermil. De asemenea, tăcerea acestui tărîm de basm e copleșitoare. Poate as fi ajuns la elice chiar din prima scufundare, dar am înghițit apă și am semnalizat să fiu scos afară. În după-amiază acelei zile tot schipărul a spart gheata dînd pe sub navă parima între butuc și corp, apoi a agățat o ghiară de piscică de traulul buclucos urmînd să fie tras de vînciul bordului. Vînciul n-a smuls decît cîteva parime de traul. La următoarele două scufundări a tăiat cîteva parime răsucite pe butuc și a ieșit. Se aplicase, dealtfel, în această după-amiază o altă metodă. Se lăsa pe slipul navei o scară pilot cu o greutate suficient de mare pentru a-i menține imobilitatea chiar la cei 7-8 m sub nivelul apei și deci plonjările se făceau de pe slip. Agapov a mai coborît după aceea o dată, dar fără să intre practic sub navă. Suneau ca masa aceea compactă de traul înfășurat, franjurile care undulau molaric te înapămintă. Surprind privirea comandantului: încerci?

— Încerc, am răspuns.

Cum în tuburi mai erau doar 20 at. comandantul a socotit să le destineze consumului pentru probă, adică să mă țîn cîteva metri sub apă fără să intru la elice pînă la consumul buteliilor după care să-mi pună butelii noi pentru atacarea obiectivului principal: traulul de la elice.

Deodată am fost brusc tras sus de comandant. De abia după final mi-a spus că în timpul acomodării mele de sub apă o focă, crezîndu-și puil în pericol, s-a repezit la mine. Eu nici n-o văzusem

măcar, deși mi s-a spus că la foarte mică distanță a trecut pe lingă mine. Mă gîndisem destul cum să fac să nu mai înghit apă și, mai ales, de unde provine apa în mască, apă pe care o trăgeam pe nas. Pricina era mustata care nu permitea o bună etanșeitate și i-am spus și comandantului, care mi-a răspuns:

— Rade-o, fi-ți-ar mustata a dracului.

— De acord, boss, dar numitul individ trebuie să se deplaseze personal pentru a și-o însuși deși nu cred s-o facă.

— Ce l-ar opri?

— Păi, cînd mă vede cu atîtea cuțitoale la briu își pierde curajul.

Așa că mi-am înfundat nasul cu toată vata bordului, mi-am pus masca și m-am lăsat în a patra scufundare care avea să fie prima mea scufundare eficientă.

Ca o imensă parașută de meduză plasa se unduia amenințătoare. Tăcerea era ca într-o Sahară, iar presiunea în urechi era din ce în ce mai abăsoătoare. Am tăiat două parime de nailon de vreo 50 mm diametru. Respiram des de teamă să nu uit să respir și am atacat a treia parimă. Cum ochii începeau să-mi fie inundați de apă și mă rînisem și la mină, am semnalizat să fiu tras afară.

Am cerut alt cuțit și m-am aruncat iarăși pentru a continua tăierea parimei începute anterior. Pe măsură ce tăiam, simțeam cum traulul se destinde. Lucrările s-au suspendat pe a doua zi fiindcă se făcuse seară.

Dimineața la ora 9, Agapov Luca, cu trupa sa de pescari, a reușit cu cirigele plimbate cu vînciul, pe sub pîntecele navei, să agăte traulul dar s-a observat că era ținut de ceva anume care se opunea virării, respectiv desfășurării de pe butucul elicei, pentru care motiv s-a pus iarăși problema plonjării. Am fost întrebant de comandant dacă intru iarăși. Și am intrat iarăși. În noaptea de 14 spre 15 decembrie revăzusem mental diverse situații ce se puteau ivi: atacat de vreun rechin, incurcat în plasa revărsată peste mine după tăierea nodului gordian, ruperea cordelinei, călăuză care mă ținea în legătură cu bordul. Bineînțeles, transpirasem masiv. Vremea de a doua zi era mai păcătoasă. O măruntă burniță sadoveniană se cernea fără întrerupere.

— Paștele ei de vreme, l-am auzit pe comandant. Totuși trebuie să scăpăm de această blestemată incurcătură. Trebuie o tăiere tocmai în punctul unde desfășurarea spirii de traul este blocată. După cum ziceam mai înainte în dimineața acestei zile m-am afundat iarăși. Am continuat să tai din înfășurarea aceea de pe butuc și a trebuit să ies.

— Ți-e frică? m-a întrebant skipărul.

— Nu mi-e frică, boss, dar îmi intră apă în mască și-mi acoperă ochii. Ultima parimă am tăiat-o pe Ne Ve.

— Bine, odihnește-te, și caută să găsești nodul gordian. Ei bine, de data asta am stat mai multецă la apă. Zece minute după cum mi s-a spus ulterior. Imaginați-vă două brațe încătușate. Pentru deschiderea lor trebuie tăiată cătușa. Cam așa era și situația de la elice. Prin tragere cu mijloacele bordului traulul nu se desfășura fiindcă cîteva gaze de mai multe parime se opuneau virării cu vînciul. Am tăiat cu nădejde căuțînd să folosesc rațional timpul.

Aveam în spate planul paelor elicei în care mă sprijineam pentru a tăia. Odată cu ultima parimă tăiată, traulul întins de cirige s-a destins și toată masa de plasă a năvălit peste mine. Am căutat disperat să mă eliberez și am căzut în gol ca un bolovan, tras și de greutatea propriilor tuburi și de greutatea de lezare (un lanț de vreo 15-20 kg) necesară coboririi spre adînc. Lumina dispărea treptat și presiunea în urechi era tot mai puternică. Cred că a fost cel mai groznic moment. Nu mai găseam călăuză pentru semnalizare. Mi-am zis că poate am tăiat-o eu din greșeală odată cu ultimele parime. Înotam spre suprafață dar în zadar. Tochmai mă străduiam să tai legăturile lanțului pentru a-mi ușura greutatea cînd am văzut sus la vreo trei metri deasupra mea nava și după puțin timp am căzut extenuat în brațele de tată ale comandantului.

A intrat apoi skipărul să continue lucrul dar s-a întors foarte repede și încă de jos de la scară a întrebant de șeful mecanic.

— Sînt aici, tovarășe comandant.

— Ce mai aștepti? Pornește mașina. Dar nebunul ăla de Păsculescu unde e?

— Tot aici, tovarășe comandant. Mă surprinsese tonul supărat cu care vorbea, încît o clipă a acel „pornește mașina” adresat șefului mecanic am crezut că nu-l decît o glumă de om care face haz de necaz.

— Ia prezintă-te la mine. M-am dus. Eliberîndu-se de mască și nemaiputînd să-și țină risul, mi-a întins mina: Te felicit, băiete, putem pleca. În controlul pe care îl efectuase spunea că — nemai-văzînd nimic pe butucul elicei — era să tipe de bucurie și să uite de furtunul de oxigen prin care respira, ceea ce i-ar fi fost fatal.

Așa se face că, după ce am dat costumul bulgarilor, am plecat cu toată bucuria spre port și acum totul a rămas în urmă ca un coșmar.

Știm toți că am evitat scoaterea navei Harghita din producție pentru a ne remorca cit și cheltuielile valutare necesare angajării unui scafandru.

Baaderist GIL BENON PĂSCULESCU
Cdt. BURLACU NICULAI

Subiecte

Un tip

„Ți-am cules, hm scrie Radu, toate datele pe care le-am putut afla despre Vlad. Nu a ajuns ce credeai tu, dimpotrivă. Nu-i mai dă nimeni nici o importanță, e pe ultimul plan în considerația tuturor...”

„Proveniența lui Vlad e obscură. Se zice c-ar fi fiul unui vechil, administrator de moșie, ceva în genul lui Tânase Scatiu. Probabil de aici vine arivismul său, ambiția de a pătrunde și a se promova. A absolvit liceul în 1947, ultimul an cînd se mai făceau opt clase, lucru la care ține foarte mult. Era prea mic cînd s-a început războiul care ar fi trecut aproape fără știrea lui dacă tatăl n-ar fi murit în 1942 nu pe front, ci dintr-o intoxicație, acasă, lăsînd familia într-o situație materială grea. Mama nu s-a recăsătorit și Vlad a trebuit să muncească asiduu pentru a-și termina școala. A început să dea lecții de matematică altora de la 14 ani.

Învăța foarte bine („tocea” după expresia colegilor), era foarte disciplinat și nu-și mai îngăduia nici o distracție. Baccalaureatul a fost pentru el o jucărie. A urmat în continuare Academia de înalte studii comerciale care între timp și-a schimbat denumirea în I.S.E. și, conștiincios, a absolvit-o cu o medie foarte bună. Repartizat în cadrele Ministerului de comerț, Vlad și-a asigurat întîi un bun salariu. Rămăs singur pe lume (între timp i-a murit și mama), nu a înțeles să se însoare, dimpotrivă, a eliberat femeia de serviciu, preluînd el toate treburile casei. Mîncă pe la cantine sau își cumpăra cîte ceva ușor pentru acasă, în schimb se îmbrăca foarte elegant, de obicei în haine gri. Izbutea să umble cu cămașa albă, imaculată, o săptămîină întreagă. Larna purta căciula de astrahan și palton negru cu guler de blană. Tipul bărbatului îngrijit, Vlad nu vorbea cu nimeni, evitînd mai ales femeile. Dacă era invitat la un ceai, mulțimea cu politici, scuzîndu-se: nu se simte prea bine sau lucrează la ceva ce nu suferă amîinare. Într-un singur loc lua cuvîntul Vlad, la sedințe, dar niciodată primul și totdeauna numai pentru a aduce o completare ca reprezentant al sindicatului.

Anii au trecut și iată-l pe Vlad în preajma a 50 de ani. A încărunit, părul său a căpătat culoarea hainelor, fața i s-a supt, buzele i s-au subțiat, însă ochii și-au păstrat scîlpirea metalică de oțel. Vlad e acum șef de serviciu respectat de toți. A avut cîndva unele probleme cu originea, dar acum toți sînt lămuriți că n-a fost un privilegiat. I s-a dat dreptate și în chestiunea divorțului, stabilîndu-se că nu el a părăsit domiciliul, ci soția care dealtfel s-a și măritat cu altcineva. Vlad e tipul omului căruia nu i se pot aduce obiecții. La serviciu vine primul, pe jos, din birou nu se mișcă niciodată, nu lipsește de la nici o sedință, nici măcar de la munca voluntară, nu cere nici un favor, nu e văzut prin localuri, nu pleacă în străinătate, nu are nici bani la C.E.C., nici mașină, nu i se cunoaște nici o relație. Unii susțin că Vlad pregătește un studiu la care lucrează tot timpul, alții pretind că adună în secret informații despre superiorii săi ca să-i înfunde și să se promoveze pe el. E o cîrțită, zic unii, temîndu-se totuși ca vorbele lor să nu ajungă la urechile lui printr-un binevoitor. Alții, agasați, i-au fabricat anonime. Planurile i-au fost în tot cazul dejucate, căci cineva, trimis în anchetă, l-a luat tare.

— Tovarășe Vlad, dumneata nu ți-ai însușit lipsurile...

AL. PIRU

„PĂMÎNTUL DEOCAMDATĂ”

● În curînd, din nou în librării volumul de versuri „Pămîntul deocamdată” de Adrian Păunescu. După epuizarea primului tiraj, Editura Eminescu, împreună cu librării (cărora li se cere — chiar în aceste zile — părerea cu privire la numărul de exemplare necesar publicului) și cu poligrafii de la Casa Scînteii, pregătește al doilea tiraj. Cit va fi el? Cit vor dori cititorii.

Nicolaus Berwanger

beton Insuflețit

s-a născut
in noua casă de naștere
in noua casă de naștere
din beton
și de atunci
stă într-un bloc
într-un bloc
din beton
primii pași l-a făcut în curtea
bunicului

in imensa curte
betonată
și acum e la liceu
la un liceu modern
din beton
și câteodată mai bate mingea
pe o stradă
betonată
piinea și laptele le ia
într-un mare complex
din beton
de o săptămână își are prima
iubire

fata-l de o virstă cu el
și stă vis-a-vis
într-un bloc cu zece etaje
din beton
împreună se plimbă prin parc
pe alei
betonate
și se așează pe o bancă
pe o bancă
din beton
abia atunci simte
că el nu-i
din beton
inima-i nu este
rece și rigidă
ca betonul
și bate nebună
chiar acum aici în parc
în parc pe o bancă
din beton
dar mai târziu
când fata asta sau alta
nevastă-i va fi
mutându-se în noul aparta-
ment

din beton
deveni-va atunci inima lui
așa de rece și rigidă
apăsătoare
ca betonul
sau va rămâne
caldă și vibrantă
chiar dacă-mprejur
betonul se înalță
cenusiu și rece

a fost un sat...

un liliac
pe-un cimp milos
un dimb
și-n jur porumb
găunos
o cazemată
și atât
n-a fost aici cândva
un sat
a dispărut
acolo parcă
a stat
o casă scundă
oamenii-i
unde-or fi azi
iar cei de ieri
lăcaș de veci
unde-or avea
nu văd o cruce
nici un mormint
o cazemată doar
în apă stind
pe aceea
timpul de ce
n-o fi îngropind-o

mă întreb

se spune
toți oamenii sint oameni
și noi oamenii
credem în aceste cuvinte
dar
azi mă întreb
voi oameni
de pretutindeni
oare
nu s-au scris prea multe
istorii
în ultimul veac
cu singele oamenilor
care
au fost
ferm convinși
că toți oamenii
au rămas
într-adevăr
oameni

mă bucur

mă bucur
fiindcă eu
pot să mă bucur

• Nikolaus Berwanger, născut la 5 iulie 1935, absolvent al Facultății de filologie, secția română-germană, Universitatea din Timișoara, a debutat editorial cu volumul de proză umoristică „Floarea de mac”, editura Facla 1972. Publică apoi volumul de schițe „Pe urmele soarelui”, editura Kriterion 1974, „Schreiwes” (Scrisori satirice), editura Kriterion 1975, monografia „Ada Müller Guttenbrunn”, editura Kriterion 1976, precum și volumul de „Poezii svăbești”, editura Kriterion 1976. Actualmente este redactorul șef al revistei „Neue Banater Zeitung” din Timișoara.

tu te bucuri
fiindcă tu
nu te poți bucura
el se bucură
fiindcă tu
nu te poți bucura
eo nu se bucură
pentru că eu
pot să mă bucur
dar
cu toții ne bucurăm
că putem
trăi
umbla
suride
putem face tumbe
ne putem iubi
căsătorii
ciorovăi
impăca
de aceea
nu sint supărat
pe mine
pe natură
pe tine
nici chiar atunci
când gîndurile mele
zboară
și zboară
precum gonesc norii
sub bicele ploii

iterație

învățați mereu
să umblați
învățați mereu
să mincați
învățați mereu
să vorbiți
învățați mereu
să gîndiți
dar mai ales
învățați mereu
să vă dați
însivă ascultare
convinși fiind
că toți cei
cu chip de om
oameni au și rămas
urmași-mi sfatul
și judecați
cite isprăvi
nu face omul
de la naștere
pînă
la
moarte

astăzi și mine

cineva a spus
omul să muncească
tot să muncească
altcineva a afirmat
omul să învețe
tot să învețe
și un al treilea a propus
omul să trăiască
tot să trăiască
cui
dăm crezare
poate
celui de-al patrulea
care a constatat
omul
să muncească din greu
numai atunci poate învăța
în liniște
dar să și-nvețe cu-nîrjire
numai atunci poate lucra
în liniște
oamenii
care știu prea bine
cu cită trudă se cîștigă piinea
și au mințile luminate
pot în liniște
să trăiască
în perfectă liniște
astăzi
dar și mine
sau
sint chiar aceștia neliniștiți
fiindcă au minte luminată
și știu
cu cită trudă
se cîștigă
o bucăciță de piinea

acasă

acasă e doar acasă
țintuit chiar în colțisorul uitat

neputînd îngăimo mîi frate of
soro
hohotînd înecat de lacrimi
tot ce mă înconjoară
îmi este atît de sfînt
pavajul cel vechi
pavajul cel nou
și chiar poarta din fier forjat
din fața micii case părintești
și pitpalacii pe cîmp
nicic nu cedez
nici măcar un căuș din țărîna
bănățeană
pentru nimic din lumea largă
n-aș da

o familie

in odaio cea bună
pe un perete sininiu
zugrăvit în argintiu
atîrnă-n colțisorul cu noua
sobă de petrol
o familie-ntreagă
în ținută impecabilă
bine retușată
bărbații proaspăt rași
lingă un ghiveci de flori
aproape toți sint fotografiati
străbunicul de azi
pe-atunci in floarea virstei
sus de tot in rama aurie
cu mustață de husar
privește-ncruntat spre fereas-
tra
largă
in care se răsfrînge soarele
frumos

la dreapta
cam zece centimetri mai jos
mujeria lui
cu basmauă înflorată
parcă și-acum ar șterge
pragul

și n-ar dormi de mult
sub țărîna in marginea satului
aibe ca spuma laptelui
cele trei fete virtuose
care atîrnă sub chipul mamei
mindre cu dantura de-nvidiat
dar cu o privire speriată
de om snopit in bătăi
acestea sint mamele
celor trei flăcăi de colo
cu purtare trufașă
ca a maicii
flăcăii de pe peretele
cu zugrăveli argintii
își flutură pletele
și se vede că sint altfel
decit bunicul lor
deh

sint mai cu scaun la cap
nu-și amărăsc sufletul
răscolind pămîntul
sint deja căsătorii
jos de tot
atîrnă
bate-le-ar focul
nevestele lor fotografiate
in costume de baie
și copiii lor
nu-și mai amintesc de buncii
căci părinții lor mai plîngeau
in scutece
cînd buncii plecau
cu soldații
pe lingă soacra
care doarme somnul de veci
atîrnă cei trei
țepeni ca la marșul de paradă
și nimeni nu știe
sub care țărîna
putrezesc osemintele lor
aveau virsta flăcăilor
cînd plecau cu soldații
o astfel de familie
atîrnată pe un perete
își deapănă istoria
cînd vrei s-o ascuți

pot aștepta

cred în tine
numai fiindcă oamenii
sint oameni
dreptate
numai fiindcă oamenii
sint oameni
te așteaptă
dreptate
numai fiindcă oamenii

sint oameni
te caută
dreptate
despre tine
învățații de pretutindeni
au scris doar cărți
dreptate
pentru tine milioane
s-au dus in luptă
dreptate
femei au rămas fără bărbați
dreptate
bărbații au rămas fără femei
dreptate
copiii și-au pierdut părinții
dreptate
părinții și-au pierdut copiii
dreptate
și totuși se aude
că tu nu vei dispere niciodată
dreptate
și am incredere
in aceasta
mă întreb însă
de ce oare există încă
atita nedreptate pe lume
dreptate
oameni mor de foame
explodează bombe
îți place asta
dreptate
unii au totul
alții nu au nimic
știi asta
dreptate
aerul se poluează
prea mulți oameni sint bolnavi
crede-mă
dreptate
sint convins
că tu știi totul
și vezi totul
dreptate
dar
te-a hărțuit
mereu
nedreptatea
păcat
eu unul te-am stimat
întotdeauna
și-am crezut in tine
dreptate
aceasta
fiindcă sint un om
care întotdeauna te-a căutat
dreptate
știi
dreptate
eu totuși nu mi-am pierdut
răbdarea
aștept
pînă obosește
nedreptatea
fiindcă odată și odată
totuși va obosi
ascultă-mă pe mine
dreptate

singur cu mine

vreau să fiu singur
singur
numai cu mine
in tîhnă vreau să vorbesc cu
mine

singur
numai cu mine
vreau să-mi fac semne
prieteneste.

singur
și numai mie
vreau să-mi surid mulțumit
singur
și numai mie
vreau să mă plimb cu pro-
pria-mi minte

singur
așa numai pentru mine
vreau să-mi mingii sufletul
singur
așa numai pentru mine
nu vreau adevăruri diluate
cu vise

nici cînd sint singur
singur cu mine
nu vreau să mă joc de-a
baba oarba
în viața asta scurtă
nici cînd sint atît de singur
atît de singur cu mine
nu vreau să fiu un păcălit
păcălitor

pe acest pămînt cocoșat
chiar cînd sint atît de singur
singur
numai cu mine
nu vreau să fiu ridicat in
slăvi

în deșartele slăvi
vreau să rămîn pe acest
pămînt

mult
nespus de mult
dar
vă rog din suflet
să fiu înțeles
cîteodată
vreau să fiu singur
ca astăzi
singur și numai cu mine

Pietroasa, un pui al Cloștii cu puii de aur

Amplasată în centrul podgoriei Dealul Mare — veche și renumită podgorie întinsă între Valea Teleajenului și Valea Buzăului — Stațiunea Experimentală viticolă Pietroasa a fost întemeiată în 1893, deci acum mai bine de 80 de ani, în plină bătaie pentru refacerea viticulturii țării distruse de flagelul filoxerei. Inițial, pepinieră — pe nume Pietroasa — stațiunea, după ce de-a lungul anilor și-a îndeplinit primele sale obiective (producerea materialului săditor viticol altit; stabilirea sortimentului celui mai adecvat; pregătirea cadrelor de altoitori și viticultori care să asigure refacerea plantațiilor viticole) a ajuns astăzi, prin fericită integrare a cercetării cu învățămîntul și producția, să reprezinte una din cele mai importante și cunoscute stațiuni viticole din țară, adăugînd la renumele locului, legat de descoperirea „Cloștii cu puii de aur” pe cel al podgoriei producătoare de Tămioasă și Grasă românească. Aproape 100 de modalități de aur obținute în concursuri cu vinuri dintre cele mai renumite din țară și din străinătate se înșiră pe panoplia stațiunii, atestînd meritele excepționale ale celor care au lucrat și lucrează aici pentru binele și propășirea viticulturii românești. Între aceștia, oameni de știință, foști, actuali și viitori savanți în știința viticolă românească, oameni care, prin munca lor neobosită, nu numai că au asigurat dezvoltarea vechilor soiuri cunoscute, dar au descoperit și altele noi, cele mai potrivite pentru a fi cultivate în zona lor de directă responsabilitate. S-au impus astfel vinurile tip, binecunoscute, ca: Tămioasa de Pietroasa, Cabernet, Riesling și în fruntea tuturor Grasa de Pietroasa. Iată ce scrie despre acesta din urmă academicianul Constantin Gherasim, el însuși într-o vreme conducător al stațiunii: „Grasa de Pietroasa este un vin fără de egal, suav, fin, catifelat, de culoarea chihlimbarului argintiu, pe care cel care îl ia în gură îl simte în toate incheieturile nu numai prin cele 5 simțuri cu care sintem înzestrați cu toții”. Aduș, pentru nedegustătorii, care continuă să se mulțumească numai cu cele 5 simțuri, că tot aici, la Pietroasa, preocupările cercetătorilor s-au îndreptat spre soiurile de masă (Muscatul de Hamburg și Afuz-Aly, atît de gustoase), cit și spre cultura pomicolă (alături de plantațiile de vii au existat și există două colecții: una de pierșci cu 185 de soiuri, plantate între 1954—1961, și una de migdali, formată din 9 soiuri astăzi în plină cercetare).

— Trebuie subliniat, îmi spune inginerul Valeriu Popa, directorul stațiunii, un om dăruit cu patimă veche pentru știința viticolă românească, că activitatea noastră din anii care au trecut a creat condițiile pentru o apropiere mai mare a cercetării de rezultate practice la o scară mult mai largă. Ne facem mai mult simțiti în cadrul fermelor etalon, al loturilor cu sarcină specială și, în general, al unităților de producție, astfel ca parametrii stabiliți pentru producția viticolă din cadrul acestora să fie realizați și chiar depășiți. În acest sens, se acționează cu asiduitate, pentru ca rezultatele cercetării științifice să poată fundamenta planurile de dezvoltare ale viticulturii din zona noastră și să conducă prin lucrări de ameliorare la creșterea producției și calității viticulturii.

Toma Aurel, secretar științific al stațiunii, mă însoțește într-o scurtă „luare de cunoștință” a unui loc pe care, deși moldovean, îl știe pe dinafară de peste 20 de ani. Îmi vorbește despre microclimat, despre solul specific calcaros, despre media anuală de temperatură sudică („toamna aici viile sint încă verzi”), îmi arată probele etalon de Tămioasă, Grasă, Busuioacă de Bohotin, Cabernet, Merlot, Fetească regală, Clairette, Băbească etc. Jos, în pivnițe, pîntecoase, butoaiile păstrează în ele biografiile agitate de cercetare, sus, coborînd dealul, butucii de viță-de-vie se înșiră ordonat, în rînduri strînse, ca soldații, O lumină neașteptată in zi de ianuarie albește clădirea stațiunii, o frumoasă apropiere de piatră, fier și lemn de stejar, înăuntrul căreia vinurile se nasc atît de greu pentru a fi băute cit mai ușor.

IULIAN NEACȘU ■

Eu, soție devotată...

La Judecătoria sectorului 2 din Capitală am întâlnit o ființă omenească pe post de minge de ping-pong. Cel puțin, așa părea la prima vedere. Mingea insuflită are 16 ani și frecvența — este un fel de a spune — un liceu industrial; paletetele, tot insuflite, se înțelege, sînt părinții. Cum de-au nimerit cu toții la judecătoria? După o căsătorie pripită, soții au divorțat, cu ani în urmă, copilul fiind incredințat mamei. Aceasta, acum bolnavă, nu-l mai poate crește, iar tatăl refuză să-l ia. Să decidă legea...

La discuție am asistat întimplător. Un magistrat se străduia să-i convingă că ar fi preferabil să rezolve problema între ei.

Părinții explică, pe rînd:

— Are note de ris — spune mama. Nu știe de frică. Uneori, sare să mă bată.

— Nici eu nu pot să-l țin — spune tatăl. Am 1508 lei pensie, dar mai lucrez cu ziua unde se nimereste. Și apoi, nu știu să gătesc. Cum o să-i fac de mîncare?

— Niciodată nu l-a controlat pe băiat, de asta nu știe de frică. Nu s-a interesat. Eu plecăm la 2 dimineața la I.T.B. — 27 de ani am făcut meseria asta — și eram frîntă. De băiat nu s-a interesat, zicea că tribunalul mi l-a incredințat mie.

— Cum nu m-am interesat?

— A fost doar de două ori la școală cînd băiatul era la generală.

— Imi iau angajamentul ca să mă duc de trei ori pe lună la liceu, dar la mine nu pot să-l iau.

— Ai garsonieră la „Favorit”.

— Eu vreau să-l găsesc cu băieții de societate și el are anturaj de vagabonzi.

— Asta așa e. Deunăzi s-a dus cu prietenii la Predeal. Zice: „Mamă, eu fără două sutare nu mă duc”. Și i-am dat, deși am pensie mică de boală. Acum cîteva luni a plecat la Timișoara la meci și n-a plătit trenul, i-a făcut contravenție. Și totuși l-aș ține, nu sînt comodă, dar n-am putere. Eu l-am crescut, taică-su nu știe cum se crește un copil. Nici măcar nu i-a dăruit vreodată ceva.

— Cum nu i-am dăruit? Dar pijama de ziua lui? Mie nu-mi place însă că trage chiulul. Cîte absențe a avut în primul trimestru?

— 22. A zis că n-a venit mașina.

— Am spus eu: trage la fit.

— Și totuși eu nu m-aș despărți de el, e copilul meu, măcar că nu mă respectă, că sînt soferiță la I.T.B. Zice: „Las' că știu eu ce faceți voi la I.T.B. Stați cu covrigii în coadă”. Auzi, cu covrigul în coadă, eu, care plecăm la 2 dimineața și-l îngrijeam cum puteam. Nu m-aș despărți, că al meu e. Să-l ia taică-su doar două luni, pînă mă pun pe picioare. Îi înapoiez și banii pe timpul asta, că-mi dă 340 lei pentru copil. Apoi îl iau iar la mine.

Băiatul — care pînă atunci adoptase o poză de indiferență și de aroganță juvenilă fără a putea masca însă o inteligență nativă și o mare, imensă singurătate, durul care o ștergea la Predeal și Timișoara cu sutarele, chiulanțiu care ocolea sistematic școala fiindcă nu venea mașina, băiatul care drept dovadă a afecțiunii paterne primise o pijama de ziua lui și un angajament solemn — a început să plîngă. Nu ca un ținc: două lacrimi i-au lăsat în ochi și i s-au prelins încet pe obraji, cînd, în fine, a înțeles că această femeie muncită care era mama sa și care nu ținu niciodată covrigi în coadă îl iubește, deși a jignit-o și a nesocotit-o, și că pentru ea nu este și nu va fi niciodată o minge de ping-pong. Doar e copilul ei. Poate această înțelegere îl va ajuta să se îndrepte. Dar tatăl?

Se știe prea bine, la noi divorțul nu este încurajat nici de lege, nici de opinia publică. Dar dacă totuși, dintr-un motiv sau altul, despărțirea devine necesară, aceasta nu trebuie să se răsfrîngă asupra copiilor, ambii părinți rămînînd răspunzători față de copii. Pare un truism, dar o vizită la orice judecătoria arată că lucrurile nu stau chiar așa.

Cazul de mai sus se referă la scurtele îndepărtate ale unei căsătorii. La fel de instructivă este însăși cercetarea celuilalt capăt al firului, actul însuși al căsătoriei, sub aspectul responsabilităților pe care le implică. Act solemn, crucial în viața omului, însă atît de superficial privit uneori. Se

vorbește mult despre această problemă. Răsfoirea unor dosare de divorț, cu sentințe definitive, recent pronunțate la Judecătoria sectorului 2 dovedește că acest simplu adevăr nu este încă, pentru unii, chiar atît de simplu.

Gheorghe A. se arată atît de grăbit s-o ia de soție pe Dumitra B., încît nu-și dă seama că ea nu țintește la inima lui, ci la buletinul de București. După căsătorie, sentimentele consoartei se răcesc vertiginos; ce mai încoace și încolo, ating punctul de îngheț. Lună de miere n-a fost, n-a fost o lună de nici un fel, doar trei săptămîni mari și late, după care soția și-a luat catrafusele. Și acest scurt interval, de altfel, a fost bogat în evenimente. Dumitra își aducea de lucru și acasă, dacă ar fi să dăm crezare mamei reclamantului: „În lipsa noastră de acasă, pîrita a fost vizitată de un bărbat, așa mi-au spus niște vecine, că spunea că acesta este șeful ei de serviciu”. Nu știm dacă Dumitra avea mai mulți șefi ierarhici sau făcea ore suplimentare, dar din dosarul 2062/1976 reiese că vizita nu a fost singulară. Drept care Gheorghe A. arată: „Încă de la începuturile căsătoriei între noi s-au ivit grave neînțelegeri, provocate de atitudinea pîritei față de mine și față de căsătorie, atitudine care m-a determinat să ajung la concluzia că nu a încheiat căsătoria animată de sentimente de dragoste și afecțiune față de mine, ci pur și simplu pentru a obține buletin de Capitală”. Așadar, Dumitra a obținut buletinul, iar Gheorghe, mîntea cea de pe urmă.

Cam de aceeași tristă soartă a avut parte și Dumitru V., care, și el, a considerat drumul spre Oficiul stării civile drept o cursă de 100 m plat. Linia de sosire a trecut-o la judecătoria. „După circa două luni de la contractarea căsătoriei pîrita mi-a cerut în mod categoric să trec pe numele ei casa proprietatea mea, în care locuiesc. Refuzată, pîrita, însoțită de ginerele și fiica ei, toți în stare de ebrietate, a ridicat de la domiciliul nostru lucrurile sale, spunîndu-mi că nu o mai interesez ca soț și că nu se va întoarce niciodată”. (Dosarul 166/1976). Ce păcat că abia după căsătorie a înțeles că pe aleasa inimii sale el nu o interesa ca soț, ci ca locuință.

Dramatic apare cazul Mariei C. Această operatoarea electronistă — pensionată, între timp, în urma unui accident — a hotărît, în mod nesăbuit, să ia drept soț pe un bărbat care se eschiva în mod sistematic de la muncă. Ea a ignorat, așadar, un adevăr elementar al societății noastre, faptul că o trăsătură definitorie a caracterului unui om, deci implicit a viitorului tovarăș de viață, o constituie atitudinea față de muncă, față de societate. S-ar putea obiecta: căsătoria se bazează pe amor năvalnic, nu pe lecții de morală. Firește, dragostea în primul rînd, dar și stimă și cunoaștere reciprocă. Altfel... S-o lăsăm pe Maria C. să povestească (dosarul 6154/1975):

„În repetate rînduri soțul părăsea domiciliul cite o lună de zile, pînă nu mă duceam eu la el, și nu vroia să vină acasă decît dacă am bani strînși. Fiind o fată orfană — crescută de stat de la vîrsta de cinci ani — am fost angajată timp de 11 ani. După un accident am rămas fără vedere, vîzînd cu ambii ochi la 50 cm și am fost scoasă la pensie.

Nu a vrut să muncească nicăieri, de la început și pînă cînd a plecat. A apelat la mine să-l îmbrac și să-l țin eu, plus pensia alimentară (contractată dintr-o căsătorie anterioară). M-a trimis să vînd semințe, m-a pus să vînd televizorul, butelia, pînă și lucrurile de pe mine, luîndu-mi acordeonul, care-mi aparținea și este al meu, haina de piele și inelul de aur, el avînd și prieteni. În repetate rînduri eram bătută și leșinată în curte, de stricam liniștea oamenilor muncitori din curte.

Venea numai la data pensiei, obli-gîndu-mă să-i dau pensia și dacă nu vroiam, mă bătea și făcea gălăgie în curte la două noaptea, pînă cînd a ajuns și concubina să mă amenințe, făcîndu-mă „oarbă”.

A avut opt luni de zile condamnare pentru pensia alimentară pe care n-a plătit-o din urmă, avînd de plată 4000 lei. Eu, fiindu-i soție devotată, am vîndut din casă și m-am împrumutat din

vecini de i-am plătit 4000 lei și l-am scăpat de condamnare, plus în fiecare lună 250 lei pensia alimentară.

Văzîndu-se scăpat de toate greutățile m-a părăsit spunîndu-mi în față că s-a căsătorit pentru actele de București, ca să-și facă interesele. Vă rog să-mi urgențați divorțul cit mai repede. Am pretenția să mi se dea acordeonul ori banii de acordeon”.

Puțin cer unii de la viață. Această femeie bătută, batjocorită, jefuită, părăsită și, pe deasupra, infirmă, are doar atîta pretenție la încheierea socotelilor: să i se înapoieze acordeonul sau măcar contravaloarea. De ce nu s-a gîndit înainte de căsătorie și la valoarea reală a viitorului soț?

Firește, cazul Mariei este extrem. Dar: „Întîlnim, încă, din păcate prea des, în practica noastră judecătorească — ne spune președintele Judecătoriei sectorului 2, Gheorghe Bărbulescu — situații cînd tinerii se căsătoresc după o cunoaștere superficială și apoi, după doar două-trei luni de conviețuire și cîteodată nici atît, intentează acțiunea de divorț. Mai grave sînt situațiile cînd, drept urmare a surteii și nefericitei conviețuirii, apar copiii. Judecătoria este pus în situație deosebit de grele, fiind obligat să incredințeze copilul unuia din părinți, cu alte cuvinte să facă o alegere, să-i cunoască mai bine pe soți decît au izbutit ei înșiși s-o facă, deși erau primii și cel mai vital interesați în aceasta!”

Instructive sînt și dosarele ședințelor de conciliere. Vom cita doar din trei din acestea, mai recente. Frunză-rîndu-le, ai din nou impresia că oamenii nu s-au cunoscut cu adevărat cînd au pășit pragul Oficiului stării civile.

„Ea își acuză soțul de care vrea să se despărță: „E un zgîrcit fără pereche. Pînă și peștele la masă mi-l măsura. După ce-l prăjeam și serveam, izbucnea: „Unde este lungimea lui?” Oricine știe că peștele se strînge la prajit”.

„El o acuză pe ea:

— Odată m-am întors acasă și n-am mai găsit-o.

— Am fost plecată la băi.

— Altfel a fost la mijloc. Și vecinii s-au sesizat: „Nu vă conduce la băi domnu' Temistocle?” Cît privește Trabantul, este adevărat că l-am cîștigat la loterie împreună, dar l-am trecut pe numele meu, fiindcă și C.E.C.-ul era pe numele meu. Acum trebuie să-l împărțim.

— C.E.C.-ul?

— Nu, Trabantul.

Resimți o stringere de inimă la gîndul că în acest moment în care, oricum, se face bilanțul unei căsnicii, singura problemă arzătoare este Trabantul. Măcar de-ar fi fost un Jaguar.

„Încă înainte de mărițiș ea a avut probe convingătoare în ceea ce privește firea lui. „Am conviețuit cu pîritul înainte de căsătorie, cînd aveam vîrsta de 20 de ani și mi-a făcut primul copil. A început să mă bată motivînd că acele bătăi mi le aplică drept pedeapsă că nu am încredere să mă mărit cu el, iar dacă mă voi mărita cu el, nu mă va mai bate, că atunci voi fi soția lui, lucru care pe el îl satisface și deci nu va mai avea de ce să mă bată”. Oricît ar părea de curios, această subtilă argumentare a convins-o. Dar ce a urmat? „Atitudinea pîritului este atît de sălbatică și de necontrolată cînd este beat, încît mă bate pînă mă umple de sînge, lovindu-mă în față și în cap, cu pumnii, cu palmele și cu capul său, în special între sprîncene, pînă mă amețește complet, mă umple toată de sînge și mă aduce în stare de nesimțire”.

La ședința de conciliere, soții s-au împăcat. Au făcut-o pentru cei doi copii mici ai lor sau din alte motive, greu de spus. Să fie într-un ceas bun. Unii cititori pot avea însă dubii asupra trăinicieii căsniciilor întemeiate pe pumni și palme, în special între sprîncene. Oricum, nu dorim să ne amestecăm în viața particulară a nimănui, motiv pentru care am evitat pe tot parcursul articolului să dăm nume. Faptele respective pot însă servi drept învățătură și pentru alții, deși nici ele, firește, ca viața însăși, nu sînt liniare. Dosarele ascund însă o experiență de viață asupra căreia merită meditat. Poți afla multe în arhiva unei judecătorii de sector despre sufletul omenească și despre acordeoane.

LIONEL NIȚESCU ■

Excelsior

Părinți eterni

Am urmărit, cu luni în urmă, o emisiune T.V. care m-a intristat profund: un individ în jur de treizeci de ani, elegant, crăpînd de sănătate, explica, cu seninătate, neputința de a munci într-o fabrică, pe un șantier, pe ogor: „Nu sînt obișnuit”, „n-am încercat de-a-juns”, „am să mă mai gîndesc” se justifica el, penibil, și, întrebând ce se întîreține, a dat un răspuns care m-a stupefiat: „Trăiesc din pensia mamei”. Și a apărut atunci, pe micul ecran, o bătrînă deteriorată de vreme, tristă și incurcată: mama „băiatului”. Pentru ea individul era tot „băiatul mamei” și bătrîna își exprima nădejdea și credința că fiul își va face un rost. Gîndindu-mă că avem de-a face cu un caz limită, am avut în cîrînd prilejul să citesc, într-o gazetă provincială, ceva mai revoltător, aproape neverosimil: un tînr cu aceleași semnalmente ca „băiatul mamei” și tot un „taie frunză la ciini” a avut curajul să se și însoare și, întrebând ce-și întîreține familia, a replicat la fel: „ne ajută mama”. Și mama era o bătrînă, cu o pensie de 700 de lei. Cazurile sînt, nici vorba, izolate, dar unele împrejurări, evident mai anodine, provoacă, prin frecvența lor, o mare tristețe. Cunoaștem, cu toții, părinți veniți în București ori alte orașe ca să-și găsească o bătrînă mai liniștită lîngă copiii lor deveniți medici, profesori, ingineri etc. Obișnuiți cu munca, nu le vine să stea în casă și, treptat, pe nesimțite, devin un fel de oameni de serviciu, așezați la masă aparte, după ce și-au „servit” „copiii” și tratați de gineri și nurori, ba chiar de propriile odrasle, cu toleranță superioară, ascunși în camera de serviciu ori în bucătărie cînd vin oaspeții „de soi”. E de la sine înțeles că pentru orice ne-regulă ori neglijență și mai ales pentru năzdrăvăniile nepoților bătrînii răspund, căci „ce altă grijă au?” Veniți să fie ocrotiți, să bîmmerite de pe urma unei vieți de trudă și adeseori de chinuri, bătrînii devin ocrotitori. Revin, adică, la starea de început, deși „copilul” a devenit el însuși părinte. Nimeni nu se sesizează cînd un bătrîn e bolnav: „l-a venit vremea”, dar cei bătrîni se învîrt în jurul celor tineri pentru orice fleac. Totul se întoarce pe dos: cel zdravăn devine ocrotit, cel fragil, stilpul casei. Condiția de părinte a rămas aceeași, ca și cea de copil, vîrsta nu pare să fi schimbat nimic esențial. Sînt cazuri cînd familia cu un buget lunar de cîteva mii frumoașe cheltuiesc, fără nici o remunșcare, ultimul pol al „bătrînilor” veniți de la țară, încercați, cu prilejul vreunei sărbători. Motivația e de o simplitate cîinică: sînt bătrîni, nu mai au nevoie de nimic, și-au trăit viața etc., etc. formule pe care nu încetăm să le auzim și, poate, frecvența lor le-a tocit gravitatea.

Cunosc, undeva într-un sat, doi bătrîni înșpre 80 de ani. Și-au cheltuit toată energia tineretii, și-au vîndut din ceea ce aveau pentru ca singurul lor băiat să devină inginer. El adorau ca pe o zeitate. Dar băiatul lor, „fala” lor, drept răsplată, le-a dat cea mai cumplită lovitură cu putință: le-a comunicat, sec, hotărîrea de a nu se mai întoarce de unde fusese plecat, în treburi ingineresti, trimis de țară. Plîng bătrînii, s-au cocirjat în doi ani cît în zece, se jenează să se mai arate în lume: „Ne-a înmormintat de viu!” Ingrozitor! Cel în care investiseră totul, dar mai ales mindria de a-l face om, i-a părăsit cu o crudă indiferență. S-a gîndit, probabil, că statutul de părinte îngăduie totul din partea „copiilor”. Nu pot încheia decît cu un memento pe care, fără a-l lua drept avertisment, nu este nici menit să ne cruțe: copiii ajung, vor nu vor, la vîrsta părinților. Nu ne putem sus-trage destinului.

POMPILIU MARCEA ■

Nu sînt ceea ce crezi...

Cabaret de lux. Mesute octogonale, joase, acoperite cu pinză țesută în două țite, vopsită roșu-cinabru. Un roșu aprins, violent și distins în același timp — decoratorul își cunoaște meseria. Sfeșnice cu trei brațe. Banchete cu huse verzi. Chelnerul, cu distincție de academician, ține lista strînsă la piept (coperte roșii, snur roșu, titlu imprimat cu folio). Toată lumea vorbește cu încredințare de voce. Un bărbat cu părul alb abia atinge clapele pianului de pe estradă; coada fracului îi atîrnă peste taburetul rotund și filfiile ca un drapel în bernă. Ne aflăm în Uskudar, la o azvirlitură de băț de Bosfor, dar, oricum, în Asia. Prietenul care m-a invitat, gazetar la mai multe cotidiane (la care deține câteva rubrici fixe, fără a lucra propriu-zis, în vreo redacție), pare bine cunoscut pretutindeni. Nu se ostenește să cerceteze lista. Comandă cu glas scăzut. Chelnerul și-a cenzurat surisul prea larg și ascultă atent, prevenitor, de parcă între el și onor clientul s-a înfiripat complicitatea unui diagnostic grav, obligatoriu de păstrat în taină. Apare un piccolo. Chelnerul îi transmite ordine cu aceeași morgă de chirurg la contravizită. Mincăm — vorba vine! — un soi de garzi scufundați în cremă de ananas. Aterizează, apoi, o enormă langustă mustăcioasă; antenele le poartă pe spate și ies mult dincolo de marginea platoului. Nu-i nici locul și nici momentul să desciflesc etimologii; totuși, îmi amintesc de latinescul *locusta* și mă întreb ce poate avea comun familia coșului cu imensul decapod fără clești... Amicul meu mintuiește cu dezinvoltură bateria de tacâmuri speciale, pe care te-ai aștepta să le descoperi mai degrabă în dulapul de sticlă al dentistului. Pe estradă, coada fracului continuă să filfiie, marcînd cu blindețe principalele unități ritmice. Murmură discret aerul condiționat — pătrunde prin grătare îngropate în parchet în dreptul fiecărui picior de masă. Perețele dinspre Bosfor este în întregime din sticlă. O sticlă specială, groasă, fiindcă valurile trimit mesageri cîrlionțați la fiecare șase secunde. Mi se spune că, pe vreme rea, perețele fereastră e în întregime scaldat în spumă, ceea ce-ți procură senzația bizară de viețuire într-un acvariu scufundat... Localul s-a înviorat de-a binelea. Amicul salută în dreapta și în stînga. Se ridică, se înclină ceremonios în fața unui decolteu tivit cu perle și sărută o mînușă de cafea subțire, neagră. Parfumul se simte pînă dincolo de masă, deși este nevoit să traverseze zona în care trăsnește a amoniac de la caracatița „a la portugheză”. Doamna pluteste mai departe; nu-i mai zăresc decât spatele îngust, alb, net împărțit de șanțul sub care se arcuiește coloana vertebrală. Atacam un fel de bibani la grătar cînd, brusc, Orhan rămîne cu furculița în aer. Se ridică, își cere scuze, dispăre și se întoarce cu o fată-femeie-doamnă brunetă foc, fardată foc și frumuseală... asijderea. „Ți-o prezintă pe Lelia — îmi spune în franceză. Surpriza serii! Mă ierțai cîteva minute”. Și Orhan dispăre. Rămîn, absolut neajutorat, cu inexpugnabila langustă și cu misterioasa Lelia. Fata s-a așezat, a întredeschis o minipoșetă brodată cu paiete și a extras țigara care a sedus populația feminină din Australia pînă-n Canada: St. Moritz. Se lasă o liniște jenantă, dar Lelia știe să treacă peste momentele dificile: cere foc. Pariez că poartă șapte brichete în poșetă. Totuși, cere foc. Eternul tertip, etern-verificata uvertură a discuției între femeia și bărbatul care nu se cunosc. Cum s-or fi rezolvat asemenea situații înainte de aducerea tutunului în Europa? Ah, da — batista! Cădea batista... Țigara lungă, subțire și cafenie, s-a comportat onorabil, aprinzîndu-se cu încredințare la numai al patrulea chibrit. Lelia zîmbește. Mă simt obligat să-i ofer ceva de băut. Îmi taie gestul la jumătate, chemînd chelnerul care, după supușenia complice pe care i-o arată, pare a o cunoaște dintotdeauna. M-a îngrozit perspectiva șampaniei franțuzești, dar nu, pe masă poșește un foarte masculin whisky cu gheață. Iar bunul și delicatul Orhan a dispărut pur și simplu, a intrat în pămînt, a căzut în Bosfor, a șters-o peste pod dincolo, în celălalt continent...

Încerc să fac față onorabil situației, nu știu cine-i Lelia, o doamnă ori o devotată a trotuarului, soția cuiva ori „prietenă” cui se-nîmplă, simt că transpir, iar dumneaei, care înțelege totul și posedă soluții salvatoare, întinde colacul de salvare al unui capăt de conversație:

— Ești francez?
— Nu — o dezamăgesc.
— Belgian?
— Nu — o dezamăgesc definitiv.
— Canadian? — întreabă cu un strop de nădejde.

— Nu.
De unde se vede că fata n-a fost prevenită, că scumpul meu prieten dezertor a înșurubat-o la masă fără prea multe explicații... Chiar că-i surpriza serii! Lelia nu se descurajează și mă descoase înainte: două întrebări... un fum de țigară... alte două întrebări... încă un fum... American? Englez? Olandez? Grec? Chiar, nu-s grec? Preciz? Atunci, italian? Spaniol? Portughez? Am lăsat-o să recapituleze toată geografia tezaurizată în căpsorul oacheș. „Conversația” se transformă într-un joc de „ghici ghicitoarea mea”:

— Danez? Austriac?
— În cele din urmă îi spun.
— Pardon?
— Oui, Roumain.

Lelia stinge țigara, boțînd-o cu înverșunare pe fundul scrumierei. Se ridică. Se așază din nou. Înhață paharul cu whisky. Bea. Deschide poșeta. Scoate altă țigară. Și-o aprinde cu propria-i brichetă. WIN, mică, plată, împodobită cu o perlă. Trage cîteva fumuri. Mai soarbe din pahar. Se uită țintă în ochii mei. Și rotunjește o propoziție absolut stupefiantă:

— Să știi că nu-s ceea ce crezi.
În prima secundă, nu mi-am dat seama că a spus-o în românește. O română curată și limpede.

Lelia se repede:
— Nu, nu, nu-s ceea ce crezi!
— Dar bine, doamnă, ce să cred, habar n-am...
— Nu mă lua cu doamnă, că nu ține.
— Mă bucur că... vorbești româna... putem discuta...

— Nu mă bucur. Dacă știam că ești român, nu veneam. Orhan m-a păcălit. O să i-o plătesc. Știe că nu suport. Să-mi aduc aminte. Cere-mi un whisky. Mare. De-acuma, s-a terminat. S-a dus naibii. De cinci ani... ba nu, de șase... am ocolit vorba... zărele... cărțile... radioul. Da, se aude. La Istanbul. Bucureștiul se aude. Dacă-l cauți atent. Nu-l caut. Sint o muliere tare, n-ai de unde să știi. Ceea ce-mi pun în minte, obțin. De la alții, ori de la mine. Am vrut să uit și limba. Cum vorbesc? Se simte?

— Ce să se simtă?
— Anii. Cinci. Ba nu, șase. N-am articulat un cuvînt românesc de șase ani.
— După cum vorbești, n-aș zice că-ai învățat de pe discuri...
— Discuri?!

Lelia ride. Ride și bea. N-are cearcăne. N-are riduri. E tinără, aprigă și stăpîna pe sine.

— Vrei? — îi arăt langusta.
— E prima în viața ta, așa-i?
— Mă rog.
— Voi, acolo, n-aveți languste.
— Și sintem teribil de triști.
— Ce, ești ironic? Pînă acu' zece minute, păreai abia picat din cuib... Aha, mi-ai aflat slăbiciunea. Dați-mi un punct de sprijin, și... Auzi? Mai beau și paharul ăsta. Dacă mă toropesc și încep să spun prostii, dă-mi peste gură.
— Adică?

— Dacă mai merge tramvaiul 13... Dacă se mai fac baluri la Arhitectură... Dacă se mai coc duduile în grădină, la „Codrii Cosminului”. Odată mi-a căzut o dudă în saramura de ciuperci... Știi, aveam un echilibru. Îmi construise un echilibru. Singura șansă era să „șterg banda”. Să nu mai rămînă nimic. Izbucisem — pînă-ntr-un punct: visele. Visez românește. Cele mai ciudate situații de pretutindeni capătă, în vis, cetățenie română. N-am purtat în viața mea cartrînță. Ei bine, m-am visat cu ie și cartrînță. Venind la local în ie și cartrînță. Apropo: nu-s ceea ce crezi.

— Apropo de ce?
— Las'c-ai înțeles: de local. Toți mă vedeți cu aceeași ochi. Vine o femeie la masa voastră și...
— Și-i ofer langustă.

— Măi române, ți-am spus, sînt bărbătoasă și dată naibii. Nu umbra cu mînuși. Cu mine, niciodată nu s-a umblat cu mînuși. Am 29 de ani și...
— Ba 33. Cel puțin.
— Doamne! De unde știi?
— Am socotit. Știu cînd s-a deschis grădina la „Codrii Cosminului”.
— 35. Arăt?
— Oricum, onorabil.

— Să știi: nu plec niciodată cu nimeni. Obligația mea e să întrețin consumatorii. Conversație, dans și tot așa. 15 lire pe seară. Să se simtă lumea bine. Numai tu nu te-ai simțit bine. La început, nu știai de unde să mă iei. Acuma, nici atît. Poftim: sînt româncă, din București. La liceu, șefă de promoție. M-am măritat. Cu un italian. „Nepotrivire de caracter.” N-ai decît să rizi. Nepotrivirea era în toate. Am ajuns în Pireu. Pe urmă, la Ankara. Cunoști Ankara?

— Oarecum.
— Lucram în centru. E-un triunghi acolo, între bulevardele Talat Paşa, Cumhuriyet și Atatürk. Pe urmă, am făcut poze la Ciubuc.

— Ciubuc?!
— Çubuk Barajı — un lac, la vreo zece kilometri de capitală. Fotografii artistice. În bikini. Apoi, poze de studio. Fără costum. Tot artistice, degeaba zîmbești. Există reviste care... frumusețea în sine... Mă rog, n-ai de unde știi... în fine, am ajuns la Uskudar. Și vă inchipuți că... Vine o femeie la masa voastră și...

— Auzi, Lelia... Mi-ai spus de zece ori ce nu ești. Rămîne să-mi spui ce ești.

Pauză. Lungă. Cumplit de lungă. Femeia mă privește cu ochi mari, neînțelegînd ceva esențial, nu știu exact ce, oricum, mirată, deconcertată, în pragul panicii:

— Eu?
— Tu.
— Eu?!?... Mai cere-mi un whisky. Comand. Vine. Bea. Întreabă:

— Cine? O fată isteasă, alintată, cu ifose, nițeluș cam leneșă. Credeam că toate mîi se cuvin aduse pe tavă. Chimistă ređutabilă, profesora se cam teamea de mine; și acuma, dacă vrei, îți scriu formula metanolului... Vrei și acidul oxiribonucleic? Dă-mi șervețelul.

Nu voiam formula acidului oxiribonucleic. Mă interesa Lelia. Deci:

— Asta ai fost. Te-am întrebat cine ești.

— Nu-s ceea ce crezi! Vrei să-ți arăt dame de consumație? Uite-le. Aia-i Gerda. Din Hamburg. Ailaltă, cu perle și mînuși, Klara. Din Suedia. Eu am o singură obligație: dans, conversație... antren...

— Cu totul altceva.
— Iar ești ironic?

Lelia scoțoțește în poșeta cu paiete. Găsește pachetul de St. Moritz. Cere foc. Aprinde o țigară lungă, subțire, cafenie... O-ntrub despre rude:

— Mai ai pe cineva în țară?
— Pe toți. O soră doctoriță. Alta, studentă la ASE. Mă cred în Italia. Am făcut rost de vederi și cînd aflu vreun turist italian îi dau cartolina s-o arunce într-o cutie poștală, la Roma.
— Nu pricep de ce nu...
— Să mă-ntorc? N?

Fata și-a agățat privirea de o diră liliachie ce linge sticla ferestrei. Murmură uscat:

— După cît tîmbălău am făcut la plecare — știi, n-a fost ușor, am scris și la O.N.U.! — mi-e mai mare rușinea. Gîndește-te: mint de patru... ba nu, de cinci ani. Nu suport infringerile. Și umilită. (Bea). Ce să le spun? C-am ajuns animatoare și... (Bea) Auzi? repet: nu-s ceea ce crezi. Avem și sindicatul nostru... Sint tare. Sint dată naibii. Cît pot, rezist.

— Ce-ar fi să ne vedem mîine, la Consulat?

— Mîine?!

Fumează. Filtrul s-a aprins. Miroase a hîrtie arsă. Lelia nu simte.

— Mîine? Nu, nu vin. N-am curaj. Ori, cine știe? Poate...

— Te aștept. Toată dimineața.

De undeva, din celălalt capăt al sălii, se aude un *psst! psst!* înfundat. Lelia ridică ochii. Un domn distins, cu părul alb (persoanele cărunte inspiră încredere și seriozitate deplină!), sever încorsetat în armura fracului demn, face semn cu degetul, arătînd către masa la care se plictisește un rotofei ce suge trabuc după trabuc. Lelia oftează:

— Plec. Îmi pare rău. Sincer. Teapănă, se ridică și pornește către masa tristului personaj rubicond. Ia loc pe colțul canapelei. „Gazda” se ridică și se înclină — e om de lume. Lelia deschide poșeta și scoate un St. Moritz. Cere foc. N-aud vorbele, dar bănuie dialogul:

— Englez? Francez? Belgian?

După precipitarea cu care spuma valurilor se rosfiră pe fereastră-perete, înțeleg că Bosforul se pregătește de furtună.

A doua zi, am așteptat la Consulat. N-a venit nimeni.

Peste cîteva luni, am primit o vedere. Trimisă din Roma. Și atît.

MIRCEA RADU IACOBAN ■

(Fragment din volumul „Razna prin trei continente”, în pregătire la Editura „Mihai Eminescu”)

Opinia unui alegător

Casa sufletului

Omul era gospodar, chibzuit, se îngrijea de toate, chivernisea banul, îl urmărea cu grijă cum se rostogolește și unde se scula cu nădejde, se culca cu gînduri multe și adormea greu, dădea bună ziua fără să ostenească, știa unde se cade să stai jos și unde se cade să stai în picioare, de lucrat lucra hotărît, pe ce punea mîna se cunoștea, îi plăcea să stăruiască și să meargă înainte cu pasul măsurat, nu se înghesuia nici prea în față, dar nici prea în urmă nu se lăsa, ridea potrivit dacă era de ris, mai bine zîmbea, plîngea potrivit cînd era de plîns, mai mult se întrista și se ferea să nu-i alunece lacrima pe sub pleoape, față de frig se ținea deoparte, față de căldură la fel, nu nădusea dar nici nu tremura, anii lui se scurgeau mulțumit, unul după altul, cu sărbătorile lor, cu posturile lor, se bucura de ei cît se cuvenea, adică ferit și împăcat cu cît era și cu cît agonisea el și într-o bună zi a terminat de agonisit tot ce-i trebuia ca să ridice o casă.

Punea cărămida cu socoteală, mortarul cîntărit, nisipul cernut mărunt ca făina, varul alb și untos, lemnia bine uscată, geluită cu multe rînde și cuțitele lor ascuțite des, acoperisul din lanți și furci bătute bine în cuie, șindrila măruntă ca solzul de peste, pe virf un cocoș de pămînt ars în foc, ferestrele cu lumină bogată, ușile făcute să se închidă cu folos și cu liniște, pereții ca laptele, podelele cum e oara rămasă la storsul mierii din mai.

Și cînd a terminat a intrat în casă, a închis ferestrele, a închis ușile, s-a tras într-o cameră, s-a tras în alta, s-a întors în sălița din față, s-a întors în sălița din spate, peste tot, înăuntru, pustiu! A ieșit afară, a stat pe prispa din față, a stat pe prispa din spate, s-a uitat în toată grădina lui, pustiu!

Casă — zicea el — mi-am făcut, frumoasă, încăpătoare, de ridicat am ridicat-o la timp, nici mai devreme ca să nu știu cum se ține o casă, dar nici mai tîrziu ca să mi se pară greu de ținut, am cîntărit cu de-amăruntul materialul, era și cît trebuie și cum trebuie, toate au fost la locul lor și la timpul lor și înăuntru e pustiu, afară e pustiu! Ce n-am făcut? se mira el și se întreba, însă cînd punea capul jos adormea, somnul lui curgea lin, visele lui potrivite, nici ele nu erau nici prea aprinse în întîmplări, dar nici fără întîmplări deloc și timpul trecea și vîrsta trecea și viața trecea.

Și într-un timp, foarte tîrziu, foarte tîrziu, cum era chibzuit și socotit și chivernisit și vrea să le știe pe toate la locul lor atunci cînd este timpul lor, a strîns material, l-a pus să se usuce cu potrivirea, l-a geluit cu răbdare, l-a lustruit cum se cuvenea și și-a croit singur un sicriu.

L-a potrivit cu îngrijire, l-a bătut în cuie cu nădejde, i-a făcut capacul meticulos, a pus numele lui cu literă aleasă și cînd a fost gata și a crezut el că a venit timpul s-a așezat singur în el și a așteptat și, înăuntru, era pustiu!

A ieșit afară, a intrat iar în casa lui, înăuntru era tot pustiu, a ieșit pe prispa, s-a uitat în grădina lui, în grădina lui era tot pustiu. Atunci s-a așezat din nou în casa cea nouă și a rămas să aștepte ce se va întîmpla în acel pustiu. Nu s-a întîmplat nimic! „Ce n-am făcut eu?!” — se mira el iar și se întreba, însă cînd a pus capul jos și a închis ochii a adormit liniștit și nici n-a mai visat.

— Ce n-am făcut eu? mă întreba cineva, uimit că din tot ce fusese viață în jurul lui nimic nu se oglîndise în ochii lui și în cugetul lui.

— Casa sufletului n-ai făcut-o, i-a răspuns cineva. Casa asta e cea mai greu de construit și cui îi iese frumoasă îi ține loc și de casă!

DINU SĂRARU ■

Miliardarii și mizeria lor morală

Vanderbilt milionar

Dar, mai întâi trebuia să își facă ucenicia pe acest nou tip de vas. În consecință, Cornelius se angajează căpitan (cu un salariu de 60 de dolari pe lună) la Thomas Gibbons, un vechi plantator din Savannah, care deținea o mică companie de navigație ce asigura traficul între New Brunswick și New York via Elizabethtown. În atari condiții, familia Van der Bilt părăsește Staten Island și se mută la New Brunswick. Tânărul căpitan face școală, mai puțin, dar foarte deschisă piraterie. Astfel, deși nu are licență, nu ezită să navigheze în apele portului, sfidând navele rivale cu aburi, care sînt în regulă. Împreună cu echipajul său de „duri” nu ezită să se bată cu rivalii ce devin tot mai ostili, mai ales după ce Van der Bilt practică prețuri inferioare celor ale lor. Acum, ca și în alte atâtea viitoare ocazii, ca un șiret corsar ce este, împrumută metodele altora. În anul 1826, cînd Thomas Gibbons moare, Cornelius conduce, practic, întreaga afacere.

Fiul lui Gibbons, puțin sau deloc inițiat în acest gen de afaceri, îi propune să se asocieze sau chiar să cumpere compania. Surpriză însă! Comandorul consideră condițiile de vânzare neinteresante și, în consecință, hotărăște să-și fondeze propria companie de navigație. Era posibil intrucit, după propriile lui mărturisiri, în anii petrecuți la New Brunswick, reușise să facă economii care se ridicau la frumușica sumă de 30.000 de dolari. Deși avea doar 35 de ani, după fericita expresie a cuiva, „burul se logodise cu banii”. Însă cu tot singele său olandez se hotărăște să-și scrie numele „à l'américaine”: adică de la Van der Bilt ajunge la Vanderbilt. Așa se face că din acel moment nimeni nu mai îndrăznește să-i folosească numele de copil: Corneel.

Între timp, Cornelius, Sophia și copiii se mută din nou. De data aceasta se instalează la New York. Acum, flota Comandorului asigură traficul între New York și Philadelphia, pe Hudson și strimtoarea Long Island, pe Delaware River, între New York și Boston. Asemeni tuturor cuceritorilor americani ai marelui capital din secolul al XIX-lea, tânărul e decis să facă o mare carieră, se străduiește să elimine concurența, să zdrobească monopolurile care s-au creat ici și colo, pentru a-l instala pe al său.

Prin toate mijloacele, el încearcă să anuleze tarifele celorlalți impunându-le pe ale sale. Le scade el, silită, le scade și concurența. Dar el nu renunță și o face din nou. Astfel, mulți „alunecă”, apoi se prăbușesc total. „Reputația” lui este atît de mare încît un armator, solid instalat pe Hudson, se retrage imediat atunci cînd Vanderbilt își începe cursele acolo. Este vorba de Daniel Drew, care, prin tot felul de metode necurate, a ajuns, din vîcar, un temut armator, un adevărat „geniu al vicleniei”. Cu toate acestea, n-a ezitat să părăsească arena făcînd loc lui Vanderbilt. Dealtfel, nu era singurul. Societatea de armatori „North River Association” oferă Comandorului un in-

semnat comision lunar pentru ca acesta să-și retragă vapoarele și să înceteze războiul tarifelor.

Pentru Cornelius mai multe beneficii înseamnă tot mai multe vase. În consecință, compania lui își sporește numărul de nave cu vapori. Pentru ca să le reducă prețul de cost, Comandorul nici măcar nu-și asigură navele! „Niste nave bune și niste comandanți buni constituie cea mai bună asigurare — repetă el adeseori. Dacă cineva poate cîștiga bani asigurîndu-mi navele, o fac cu plăcere”. În realitate, e foarte greu de presupus că o companie serioasă de asigurări maritime și-ar fi asumat marea risc de a asigura vreunul din vapoarele lui Vanderbilt.

Pe neașteptate, Daniel Drew, care cîndva bătuse în retragere, revine într-un mod spectaculos: construiește „Isaac Newton”, un vapor de trei sute picioare lungime și cu cabine pentru cinci sute de pasageri. Este un adevărat monstru marin ultraluxos — nu numai pentru acele vremuri. În asemenea condiții, ambiția Comandorului se manifestă din nou. El răspunde prompt prin „Cornelius Vanderbilt”, „palatul” cel mai luxos care plutea vreodată, pînă atunci, pe apă. Iată deci că acerbul conflict al luxului îl determină pe burul zgîrcit de ieri să devină un mare risipitor. Abia este lansat, în 1846 la apă „Cornelius Vanderbilt”, că un alt concurent, George Law, îl și întrece cu „Oregon”, cel mai rapid vapor de atunci. Firește, Vanderbilt se infurie și îl provoacă la o cursă. Pînă la urmă, într-o bună zi, masată de-a lungul ambelor maluri ale Hudsonului, lumea privește cum, sub cea mai mare presiune, cele două vapoare merg în susul fluviului. Vanderbilt pierde. Însă cum Law se teme de urmările victoriei sale, vinde imediat pe „Oregon” lui Drew. E mai cuminte, zice el, să preferi liniștea ruinei decît răzbu-narea victoriei. Desigur, Drew și Vanderbilt se stimează în felul lor intrucit ei știu prea bine că teama e adesea cea mai cinstită formă a respectului. Se cruță unul pe altul, nu se amestecă unul în obiceiurile și afacerile celuilalt.

Cu cîva timp mai înainte, în anul 1830, familia lui Vanderbilt se decide să revină la Staten Island. Adică acolo unde, la începutul secolului al XVII-lea, debarcaseră descendenții lui Aerston. Aici, între Stapleton și Tompkinsville, Comandorul își construiește, la prețul de 27.000 de dolari, o imensă vilă în stil gotic agremîntată cu un portic grecesc cu șase coloane. În interior, pretutindeni, se află marmură, și tot felul de cristaluri, în poarta de la intrare este montată o pictură reprezentînd cea mai frumoasă ambarcațiune a flotei sale. Este „Cleopatra”. Mai mult, din verandă el putea privi în voie și mulțumit steagurile flotei sale care creștea neconștient. Este firesc intrucit, la ora aceea, Comandorul este un om ajuns... și parvenit.

Sîntem în perioada cînd proaspătii îmbogățiți care încep să fondeze dinastii sînt foarte mulți. În 1843, domeniul unui Pierre Lorillard, care-și datorează averea comerțului cu tutun, este evaluat la un milion de dolari. De aceea, pentru a-l califica pe acest proaspăt bogătaş al lumii noi, Lorillard, ziaristii folosesc, pentru prima dată în acele vremuri termenul de milionar. Totuși, un proprietar funciar new-yorkez, John Jacob Astor, era de mai multă vreme milionar. Desigur că în cîrînd va deveni milionar și Comandorul

Vanderbilt. În consecință, în anul 1845 „Wealth and Biography of the Wealthy Citizens of New City” apreciază că averea lui se ridică la 1.200.000 de dolari, ceea ce, pentru acele timpuri, reprezenta foarte mult. În amintitul număr din „Sunday Times Magazine”, V.S. Pritchett arată că „fiind un autoconștrîns, Cornelius Vanderbilt a sfîrșit prin a deveni un egoist sălbatic”. Prețuia dușmanii, iar acasă își trata soția și cei 12 copii (trei băieți și nouă fete) — cu exasperare. Îl dezamăgeau tot timpul și ei și mama lor, pașnica Sophie. Se spune despre el că deși trecuse de patruzeci de ani rămînea tot „băiatul mamei”, nu avea sentimente și avea, în schimb, o puternică voință personală. Inspira mari temeri soției ce se plîngea adesea de tratamentul aplicat ei, care rămăsese o simplă femeie din Staten Island. Fiicele lor, deși căpătaseră o spoyală de educație, au rămas tot niste fete voinice. Firește că s-au măritat pe rînd și, cum scria cineva, aceasta era și epilogul pe care li-l dorea tatăl, proaspăt milionar. Pentru el, banii erau totul. Restul, cum se va mai vedea, nu conta. Nu va refuza el întotdeauna să aibă un toc pentru țigări, astfel încît să le ofere cu zgîrcenie?

În schimb, povestea băieților săi este mai complicată. Să începem cu cel mai mare: William Henry, născut în anul 1821, atunci cînd tatăl avea doar 27 de ani și se afla la începuturile carierei sale în cucerirea capitalului. Acest William Henry nu acordă nici o atenție afacerilor pe care le făcea tatăl său. Pînă în acest punct, toate sursele despre el coincid. „Sunday Times Magazine” scria că tânărul făcuse școală, era servil cu tatăl, iar singura înclinație pe care o avea era contabilitatea. S-a căsătorit cu fiica unui cleric din Brooklyn fără ca tatăl să-i dea măcar un penny. „Historia” adaugă că el a intrat contabil, cu 150 de dolari pe lună, la Daniel Drew și că zgîrcenia tatălui său i-a răspuns, nu peste mult timp, cu o măiestrie care avea să-l surprindă total pe acesta. Totuși, mai interesantă ni se pare versiunea din amintita carte a lui Josef Frank. Astfel, acesta arată că pen-

tru a-l spiona pe concurentul său mai vechi, Drew, Vanderbilt face în așa fel încît Jake, fratele lui să se angajeze căpitan în flota adversarului său în timp ce fiul lui cel mare, William Henry, va deveni contabil tot într-o bancă a lui Law și va „studia” atent mersul finanțelor acestuia. Totul pare posibil intrucit parvenții nu-și permit niciodată să fie în concediu atunci cînd este vorba de pielea lor. Așa se face că și propria lor casă nu este decît o provincie a imperiului lor. Ei cunosc numai supuși pe care doar te-roarea, nu dragostea, îi ține în friu. Copiii lui se tem de el și îl urăsc iar el îi disprețuiește și îi tratează ca pe ultimii slujbași.

Despre al doilea fiu, Cornelius Jeremiah, toate sursele coincid în afirmații: fusese, de mic, epileptic, dar tatăl nu îl trimisese la medic. A devenit un bețiv care, în numele tatălui, făcea datorii în stînga și în dreapta. S-a căsătorit, într-o bună zi, cu verișoara sa primară, Ellen William, care „s-a dedicat cu totul salvării sale”.

Dar, asemeni marilor despoți, Comandorul avea și el un anume favorit. Era George Washington, fiul lui cel mai mic, care se născuse în anul 1841 și în mod paradoxal avea să fie singurul dintre cei trei băieți care a primit o educație aleasă ajungînd pînă acolo încît, în loc să se consacre afacerilor, a intrat la vestita academie militară West Point.

Incheind acest capitol vom semnala că, deși, de acum, temutul Vanderbilt devenise un respectabil milionar, nu se va interesa deloc de soarta celor nouă fiice ale sale. Și nici de progeneriturile lor. De altfel, acesta, probabil pentru a-și justifica atitudinea, ar fi zis despre ei că „sînt niște copii drăguți dar nu sînt nici pe departe niște Vanderbilt”.

Și, desigur, ca o confirmare a celor de mai sus, avea să-i ignore total atunci cînd își va redacta testamentul. Dar să nu anticipăm prea mult.

(Va urma)

DUMITRU CONSTANTIN ■

sport • sport

LITĂ DUMITRU:

lubesc și azi fotbalul ca un copil

(Urmare din pag. 24)

fi infurie, dar nu pot să-i zic altfel. Mare jucător, mare clasă.

— Care a fost partenerul cu care te-ai înțeles cel mai bine în joc?

— Chirăilă! Radu Nunweiller, adică. Prieten și-n afara terenului și în teren, fie că eram în aceeași echipă — la națională, sau adversari — în campionat.

— De ce te înțelegeai așa de bine cu el?

— Pentru că ne ghiceam unul altuia intențiile și jocul cu ochii închiși.

— Care a fost adversarul tău direct cel mai dificil?

— În străinătate, cum spuneam înainte, Pele și Cruyff. În țară, Dobrin. Pe vremea cînd jucam la Rapid, l-am ținut de cîteva ori. Apoi am renunțat.

— De ce ai renunțat?

— Pentru că mă enerva.

— Și de ce te enerva?

— ...Păi, în primul rînd pentru că mă dribla. Și mă făcea de ris în fața tribunelor, ce mai încolo și-ncoace. Mă-nnebunea cu fentele lui.

— Și nu l-ai mai ținut?

— De cînd am venit la Steaua, nu. M-au înțeles și antrenorii și a fost mai cinstit așa, decît să-l opresc prin orice mijloace, sau să-l lovesc... A jucat altcineva împotriva lui și noi ne-am interpretat fiecare rojul pe care-l aveam în echipa noastră.

— Alt adversar dificil n-ai avut — sau nu ai — în campionatul nostru?

— În afara lui Dobrin, nu.

— Am înțeles din discuția noastră că Mexicul reprezintă un moment fericit al carierei tale.

— Cel mai fericit. Deși am jucat doar în serii, a fost cea mai mare onoare pe care am trăit-o în viața mea pe terenul de fotbal.

— Crezi e-ai putea retrăi această onoare în Argentina?

— Ștefan Covaci spune că da, băieții spun la fel, iar eu zic și eu da. Avem aproape aceleași șanse cu iugoslavii și spaniolii. Iar dacă se face formația cum trebuie și ne lipim sufletește avem mai multe șanse decît își închipuie concurenții noștri.

— Revenind la momentele carierei tale, dacă Mexicul a fost o extremă fericită, care a fost extrema nefericită?

— Am avut două momente foarte grele. Primul, după transferul de la Rapid. Ju-

cam la Steaua, dar continuam să iubesc Rapidul.

— Cum așa?

— La Steaua am dat de-o echipă în care destui băieți nu se împăcau cu ideea că am venit eu — „din afară” — să-i conduc, să le coordonez jocul. Eram pentru ei un străin. De aceea am și vrut, după un an, să mă reintorc la Rapid. M-am și înțeles cu Greavu, dar Tache Macri a zis că mai are cinci băieți ca mine-n Giulești. Și-am rămas la Steaua. Unde ulterior băieții au ajuns să mă stimeze, să se apropie de mine sufletește, iar conducerea ministerului, tovarășii Ion Coman și Ion Gheorghe, și a clubului m-au adoptat ca pe copilul lor.

— Și ai iubit mai departe Rapidul?

— L-am iubit pînă la meciul acela de cupă cîștigat de Rapid la loviturile de la 11 metri, meci în care Petcu mi-a făcut o entorsă la gleznă de-am stat 15 zile în gips și m-a durut piciorul un an de zile. Din ziua aceea, Rapidul, leagănul meu fotbalistic, a rămas o amintire. Atît. Al doilea moment greu a fost în toamna trecută. Eliminat de pe teren în meciul de campionat cu Dinamo, am fost suspendat patru etape, mi-am revenit greu și abia ultimele patru partide ale sezonului le-am jucat cum trebuie. Ba, să nu mint, am fost bun și la Bruges, iar la Craiova unii spun că am fost chiar foarte bun...

— ...Oricum, destul de puțin, în total, pentru Dumitru.

— Fără îndoială. Sînt primul care știe asta. Vreau să fac însă o mărturisire...

— ...Fă-o.

— Să știți că nu-mi plac vorbele mari și de aceea fac rareori promisiuni.

— ...Și acum vrei să faci o promisiune?

— Da, vreau. Vreau să le promit celor care au încredere în mine și în general tuturor iubitorilor fotbalului nostru că „lelea” Dumitru (de-ar ști acel „inspirat” gazetar ce mult m-a stimulat!) va juca 3 ani de zile de-acum înainte cum n-a mai jucat pînă acum.

— După 3 ani vrei să te lași de fotbal?

— Nici vorbă! Sînt însă convins că n-am dat pînă acum tot ce-aveam mai bun și că-n acești trei ani Dumitru va sui cel mai sus în cariera lui.

— Pe ce te bazezi în promisiunea ta?

— Pe mine. Și ca să nu-mi spuneți că răspund prea prompt, sau prea scurt, am să vă spun și pe care anume resort din mine mă bazez. Pe ambiția mea! Ea a rămas aceeași cu ambiția copilului Lită Dumitru care la 12—13—14 ani făcea zilnic — pe jos — două drumuri de patru kilometri, comuna Roșu — Podul Grant și retur.

— De ce pe jos?

— Pentru că tata n-avea bani să-mi dea de tramvai! Pentru că eram 4 copii. Pentru că eram un amărit, dar iubeam fotbalul ca un nebun și nu conta pentru mine că fac zilnic opt kilometri pe jos încălțat în teniși spărți și legați cu sîrmă. Pe ambiția lui Lită Dumitru de atunci și de acum îmi bazez promisiunea.

Iubesc și azi fotbalul ca un copil.

Cine ești dumneata, Muhammad Ali? (III)

Fără adversari de... rețetă în Statele Unite, imediat după meciul cu Chivalo Cassius Clay pleacă în Europa, oprindu-se la Londra. Cu trei ani în urmă, pe vremea când nu era campion al lumii, Clay boxase în capitala Angliei cu campionul „greilor” britanici, Henry Cooper, pe care îl învinsese prin k.o. în cinci reprize. Lată-l în seara zilei de 21 mai 1966 pe ringul instalat în incinta stadionului faimoasei echipe de fotbal „Arsenal” din Londra, oferindu-i lui Cooper posibilitatea unei revanșe și, în plus, tendință zeci de mii de spectatori cu miza titlului său, pe care l-a pus în joc.

70 000 de bilete s-au vândut cu prilejul acestei întâlniri. Englezii sperau într-o victorie a campionului lor, dar dacă nu au avut în final această satisfacție, au asistat în schimb la o partidă de zile mari, în care, pentru prima dată în cariera sa de campion mondial, Clay a fost pus în dificultate. În primele trei reprize Cooper a condus lupta, reușind să ia un serios avantaj de puncte. Ba, mai mult, în rundul trei croșeele sale l-au zdruncinat atât de tare pe Cassius încât, după meci, specialiștii au susținut că arbitru George Smith ar fi trebuit să-l numere pe campionul mondial. Până la urmă, buna pregătire și măiestria și-au spus cuvântul. Clay, cu opt ani mai tânăr decât Cooper, și-a epuizat adversarul mai întâi prin jocul său de picior și mai apoi prin loviturile directe pe care le plasa prin surprindere și tot mai des. Ofensiva lui Cooper din primele reprize a fost stopată și Cassius a început martelarea adversarului. În rundul șase, fata lui Cooper era acoperită de un val de sânge. Ambele arcade îi erau deschise și pomeții obrajilor tumefiați. Forta loviturilor sale scăzuse atât de mult încât nu mai prezenta nici cel mai mic pericol pentru Clay. Nimic nu-l mai putea salva pe englez. De acest lucru și-a dat seama, în primul rând, arbitru din ring, care a oprit meciul. Cassius Clay a învins și de data aceasta prin k.o. tehnic.

Organizatorii au căutat în grabă un alt pretendent la titlu. Și fiindcă fenomenul Clay se afla la Londra, au ales tot un englez: Brian London. Acesta, cu 7 ani în urmă, își încercase șansa la titlul mondial provocându-l pe Floyd Patterson. Tentativa se încheiase cu un eșec, „greul” englez cedând prin k.o. în rundul 11, în meciul care a avut loc la 1 mai 1959 la Indianapolis. Partida dintre Clay și London a fost perfectată pentru data de 6 august 1966. Brian a avut de suportat chiar din primul rund tirul necrutător al directelor de sfinja plasate de campionul mondial. În cea de-a treia repriză englezul a pornit decis la atac și a încercat să-l surprindă pe Cassius cu un croșeu decisiv la figură. Campionul a făcut însă o eschivă de mare maestru, contrind sec la bărbie. London a căzut la podea, a încercat să se ridice în momentul în care arbitru Harry Gibbs a ajuns cu număratoarea până la 7, dar s-a prăbușit din nou: k.o.

Turneul european al campionului mon-

Podeaua, patul boxerilor prea oboșiți

de du-te-vino-ul federației

(Urmare din pag. 24)

le explică că nu vreau să nu mai însemnă nimic în box la vîrstă pe care o am, dar făcăm ce făcăm pe ring, și iar o luăm de la capăt, ba că-i aia, ba că-i aialaltă, Costică, trebuie să te bați.

— De băut e adevărat că te bați, dai, dar și primești destule. Unii zic că nu știu să te aperi.

— Cum așa? Exersînd mereu, îți intră în reflex. Ca la un copil: care nu știe cit e ceasul, dar la ora de cere de mîncare. Alta cred eu. Cînd nu eram suprasolicitat judecam bine, adică: dacă dau, ăla ce face? Acum, după o repriză nu mai puteam să mă concentrez. Mă duceam la atac de parcă numai eu eram în ring. Dădeam, lăsam brațul jos și... Chiracu are același stil, dar acum e mai iute decît mine. Cu Mirceanu n-am treabă. Eu cred că tot ce vine s-a întîmplat de am pierdut la ei așa se datorește oboșelii.

— Numai?

— E-he! Și că s-a îmbolnăvit nea Bobi (antrenorul emerit Bobinaru), cu el... cînd am aflat că a paralizat (lăcrimează), acum și-a mai revenit. A doua zi după ce-a paralizat...

— Pîlgea noaptea, intervine soția, Doina, pîlgea, credeți-mă, parcă l-ar fi fost tată.

— Eh, pîlgeam. Dar a doua zi mi-au spus: Costică, morți cu morții, viii cu viii, boxezi la Galați. Și-am pierdut, cu Micu... Măcar să-l vad pe nea Bobi în sală, numai să se uite.

— De cînd s-a îmbolnăvit nea Bobi, intervine iar Doina, parcă îl merge pe dos, deși a luat medalie la Olimpiadă.

— Ei, și tu, ce știi? Că doar ne vedem rar, acum ce ne mai vedem în cei 4 ani de cînd stînem luați.

— Spune atunci cu Chiracu! Cît ai dormit în noaptea aia, dinaintea meciului?

dial se încheie la 10 septembrie 1966, cînd Cassius Clay boxează în Republica Federală Germania, la Frankfurt pe Main, contra fostului campion al Europei, vest-germanul Karl Mildenerger. Bineînțeles că și de această dată titlul a fost în joc. Mult mai rezistent decît pugiliștii englezi, Mildenerger a stat în ring 12 reprize. Și poate că ar fi terminat toate cele 15 runduri ale partidei dacă una din arcadele sale nu ar fi sîngerat îngrijorător de puternic, fapt care l-a determinat pe arbitru englez Ted Waltham să pună capăt întîlnirii. Deci, o nouă victorie prin k.o. tehnic în palmareșul invincibilului Cassius Clay, în finalul glorioasei sale campanii europene.

Disputa cu cei mai buni „grei” europeni fiind încheiată, Cassius Clay se întoarce acasă, în Statele Unite, și nu stă deloc pe gînduri cînd antrenorul său, Angelo Dundee, îi pune în față contractul unei noi partide. Clay semnează zîdind și declară ziarștilor că va oferi spectatorilor un nou knock-out, indiferent de adversar. Reprezentanții presei i-au consențat declarația în articolele lor, arătînd însă că de data aceasta Cassius va avea de înfruntat un boxer cu o mare experiență a ringului: Cleveland Williams. Noul meci al campionului mondial este pregătit de o îndrăcită campanie de presă, în care afirmațiile superoptimiste ale celor doi adversari fac ca partida să fie așteptată cu interes.

Cleveland Williams, noul pretendent la titlul mondial, era cu nouă ani mai în vîrstă decît Clay și palmaresul său, deși încărcat cu victorii înainte de limită, nu cuprindea prea multe nume de prestigiu din lumea „greilor” americani. Luptase de două ori cu Sonny Liston, în 1959 și 1960, dar de fiecare dată fusese învins prin k.o. în mai puțin de trei reprize. De atunci însă Williams câștigase meci după meci, majoritatea prin k.o., pregătindu-se să se retragă onorabil din activitate. În 1965 a fost complet inactiv, reintrînd un an mai târziu pentru a-și depune candidatura la titlul mondial. Era prima sa tentativă de acest fel și organizatorii au înțeles că vor avea un mare succes de casă dacă meciul Clay — Williams se va disputa în orașul acestuia din urmă, Houston, unde challengerul avea numeroși suporteri.

În seara zilei de 14 noiembrie 1966, pe Houston Astrodome din Texas au venit peste 35 000 de spectatori pentru a asista la meciul dintre Cassius Clay și campionul „greilor” texani, Cleveland Williams. Mulți dintre aceștia sperau că favoritul lor va da o lovitură tocmai acum, la 33 de ani, cucerind titlul mondial. Dar surpriza nu s-a produs, visurile lui Williams și ale simpatizanților săi fiind spulberate în cel de-al treilea rund. Trecuse abia un minut din această repriză, cînd Cleveland a inițiat un atac eu seriei de lovituri la față și corp. Spectatorii au avut impresia că Clay e în derută, dar acesta a contrat cu dreapta, cînd nimeni nu se aștepta, lovindu-l pe Williams în plină față și expediindu-l la podea. Numărat de către arbitru Harry Kessler, Williams reia la „opt”, dar totuși cei prezenți și-au dat seama că pentru el lupta luase sfîrșit. Un clasic „un-doi” la bărbie l-a „răstignit” pe greul texan pe corzi, fapt care l-a determinat pe arbitru să oprească disputa, devenită evident înegală. Titlul mondial rămîne în continuare în posesia lui Cassius Clay.

(Va urma)

PAUL OCHIALBI ■

RAICU

FOAIE SAPTĂMINALĂ
DE AVANGARDĂ NR. 134

Dacă-i bal, bal să fie

Imi place să citesc cu uimire și evlavie sfintele așise care, în ciuda omeneștilor greșeli de ortografie, anunță întreaga lume — inclusiv onorata clientelă — că gestionarul sau vinzătorul lipsește, nu se găsește la locul lor... Cîtă diversitate... Cîtă fanatie... Cîte greșeli de gramatică...

„Inchis pentru inventar” e anunțul cel mai obișnuit, îl cunosc de mic copil și voi merge cu el mai departe pînă la adinci bătrîneți. Numai că intransigentul, justițiarul inventar se comite al dracului de des, o zi cu inventar, alta fără inventar, una mie, alta ție.

Apoi urmează în ordinea ierarhică vechiul, sănătosul, trecutului prin ciur și prin dirmon, nemuritorul anunț în care eroul ne comunică: „Sînt plecat după marfă”. Anunțul ăsta ne și înduioșează, e o dovadă de nemărginită tandrețe, în fond, pentru cine lipsește el cu zilele? Pentru marfă, pentru noi.

Pe urmă vedem cîteva anunțuri al căror sens e greu de controlat: „Sînt plecat la ședință”. Iar altele încărcate de cel mai adînc mister și de cea mai îndreptățită speranță comercială: „Vin imediat”.

Un anunț foarte sincer, descoperit în vitrina unei valoroase tutungerii: „Sînt plecat pînă la Nele și vin după aia” mi-a întărit convingerea că în această privință nu s-a făcut încă totul. E loc pentru mai bine. S-ar putea progresa în precizie, în ortografie și, de ce nu, chiar și în sinceritate.

Visez asemenea anunțuri în care sinceritatea cea mai deșănțată se împletește armonios cu precizia matematică: „Pînă marți la ora 14 n-am chef să vă văd mutrele.”

Sînt deplasat la tăiatul moșului. Azi nu e inventar, am tăiat porcul. Sînt plecat să beau o bere cu tușa de la Giurgiu care a venit întrecere pe la mine și pleacă vineri cu personalul de 6 seara.

Vin imediat, dacă nu sînt reținut la masă.

A venit Aurica ea o surpriză, trebuie s-o duc la un local că și ea a fost gentilă cu mine.

Decît vagile, cețoasele anunțuri „Sînt plecat la ședință”, „Vin imediat” va fi mult mai bine să avem zi de zi asemenea anunțuri clare ca lumina zilei.

Dacă-i bal, bal să fie.

TEODOR MAZILU ■

Drama la contabil

Nu-i tabulă! E o-nîmplare simplă
Pe care, ascultînd-o, s-ar putea
Cu toții să vorbim aceeași limbă
Doar viața nu-i cum vrei, ci cum vrea
ea:

„Era contabil șef și om de lume
Din zori sta-n crîșme pînă seara
Tutun de lux pipa! Și făcea glume
Era „un personaj” în Timișoara

Cînd se plimba pe Corso și bastonul
Îl trimitea cu eleganță-n față
Părea un dirijor care dă tonul
Neînștit de veștedă-i mustață!

Forța pe cap o mindră borsalină
Un ceas imperial la vesta-n dungii
Mustața-și mingia cu brianță
Și-avea o boală la... picioare lungii!

Dar să lăsam povestea să-și urmeze
Pe calapodul clasic drumul ei
Să nu-i fixăm anemice proteze
Doar viața-i cum vrea ea, nu cum
o vrei:

„Era contabil șef! Purta condeiul
Ca un dresor de circ peste pantere
Făcînd din sute mii, avea temelul
O viață roz și fără griji să spera

Carusel de plăceri din flori în seară
Plătite toate scump, cu banii ghioșă
Era galant și darnic
cu cîte-o domnișoară.

Ah, ce lumină-n suflet avea!
Și-n trup ce viață!

Știa să fie tandru, știa să bea cu paiul
Licurile de faimă din mari restaurante
Nu-l stînjenea chelia

cînd o făcea pe craiul
Nici vîrstă mult prea coaptă!
Era, mă rog, un fante!

Ce muzică divină cînd, sfîrșind, sifonul
Îl-aluneca în suflet! Ce muzică divină
El concura prin vîrstă tangoul,
charlestonul
Dar mingia cu ochii o blondă balerină!

Avea o mamă-n vîrstă și o soție care
Îl așteptau zadarnic la leafă ori la cină
Nu prea dădea pe-acasă

ca orice Nea Cutare
Ades făcea o haltă în colț, la o vecină
Era contabil șef! Jongla — ce tact! —
Cu cifre false din tabele lungi.
Pînă-ntr-o zi, cînd a făcut impact
Cu grățiile hainelor în dungii”.

...Și-așa povestea-ncet o să-și urmeze
Pe calapodul clasic drumul ei
Nu poți mereu să știi cum urma iese
Doar viața-i cum vrea ea
Nu cum o vrei.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Condica de sugestii și reclamații

Este o cerință elementară, de minimă civilizație, ca un restaurant (mai ales la finele unui secol XX!) să poată oferi cel puțin cîteva cabine telefonice. Un restaurant modern este de neconceput fără așa ceva! Vizionăm de ani de zile filme în care se vede clar cum în localurile civilizate există la fiecare masă cite un telefon, iar în caz că nu, la cererea clientului, chelnerul se prezintă cu telefonul „la tavă”. Mă întreb de ce la „Titanic” (local cu pretenții de remiză maximă) singurul telefon existent, cel din hol, este fie defect, fie cu receptorul smuls, fie într-un asemenea hal de uzură încît convorbirile sînt literalmente anihilate de acele „fșiituri” și „piriituri” bizare ce emană în permanentă din receptor. E timpul să devenim conștienți că telefonul nu este un lux, un obiect de distracție, ci o armă de luptă, un instrument un mijloc de producție!

Ing. Toman Pompiliu,
șef lot T.R.M.N.G.

MĂSURI LUATE

Zilele trecute fiind rezolvată deparazitarea acestui local, o cantitate oarecare de pleoșnițe a pătruns în acest aparat.

Tov. Responsabile!

Să știți nenorocitele că am auzit toate epitetele și injectivele pe care le-ai aruncat astăzi după masă la masa din fundul grădini cu exrocii și semidocșii cu care erai (eram) la cealaltă masă) în obrazul echipei mele care n-ai avea dreptul să-i pronunți nici măcar numele, bestie rusinoasă. Politehnica Timișoara! Am văzut de cum am intrat ce local e acesta ce cuib de hoti-rapidiști înrăiți, cu tine în frunte patro-nule ai acestei „sinistre” cete! Sunt curios duminică viitoare cum veți mai reuși duminică viitoare să denigrați victoria echipei mele împotriva Bacăului? (2-0 sau chiar 3-0 pentru Poli!). Știu totuși că veți reuși să denigrați și victoria aceasta și de aceea vă voi urî și mai mult pentru HOTIA comisă astăzi în văzul întregii lumi. Din toată puterea sufletului meu de om lucid și cinstit: Huo Rapidul!

ss indescrifrabil

MĂSURI LUATE

Se va depista.

Responsabil

Culese de Al. MONCIU-SUDINSKI ■

1977 — SPORTUL — Pagina 3-a

A PREGĂTESC NOUL SEZON

Ș: UN RETUR DIFICIL,

IAT

EDERE

23 ianuarie,

1977, cu soare,

rușina pe terenul

capetei jozeck,

violet sunt foțba-

reș, cei în no-

— înțelegerea și

știa căm. Eie-

din acest an și

pentru a da po-

componentelor

alăturate din cî-

mind ca în re-

alta formatie să

erul arbitru...

„Nest-mi” sînt

Sperlatu —

— Babur-

Stan.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Ștan, unul dintre jucătorii de la F.C. Argeș aliați la pînă afirmare

— fost și el la Baile Herculane, dar

ULTIMA GLUMĂ A ZIARULUI SPORTIV „DE SPECIALITATE”, SPORTUL

Priviți imaginea aceasta, reproducă din ziarul Sportul din 25 ianuarie, dar nu vă lăsați păcăliți! Fotografia nu-l reprezintă pe fundașul Nicolae Ștan, cum prezintă autorul articolului, ci pe portarul Vasile Ștan, plecat de la F.C. Argeș din anul 1975, în prezent la divizionara C Muscelul Cimpulung! O glumă de 20 de puncte... La mai mare!

LIȚĂ DUMITRU:
lubesc și azi
fotbalul
ca un copil

Dumitru Ion s-a născut la 2 ianuarie 1950 în comuna Roșu, București. A jucat de 47 de ori în echipa României. Este Maestru emerit al sportului din 1973. Căsătorit. Soția, Claudia Dumitru, a fost cindva una din speranțele gimnasticii noastre. Are o fetiță, Dalina, de 4 ani și jumătate. A jucat — pitic în anii 1963/65, junior în anii 1965/67 și senior în anii 1967/72 — la Rapid. Descoperit de antrenorul Cristescu, „lucrat” apoi, la juniori, de antrenorul Costea și consacrat de Valentin Stănescu. Din 1972, la Steaua. A câștigat de două ori Cupa României, o dată cu Rapid și o dată cu Steaua, și un campionat republican, cu Steaua.

- Liță, ai numai 27 de ani, ești încă tânăr, chiar surprinzător de tânăr în raport cu anii — ce mulți mi se par, fie nu? — de cind se tot vorbește despre tine, adeseori înfocat, nu de puține ori pățimas, iar uneori destul de puțin comod pentru subiectul Dumitru. Sint dintre cei mulți, foarte mulți iubitori ai fotbalului care te consideră unul din cele mai interesante subiecte ale fotbalului nostru din ultimii zece ani. Cred că-ți dai seama că nu-ți fac un simplu compliment de circumstanță?...
- Bineînțeles!
- Răspuns foarte prompt și foarte sigur. Unora ar putea să li se pară chiar prea prompt și prea sigur...
- De ce? Sint unii care confundă rata cu gisca, alții fotbalul cu rugbyul, de ce m-aș mira dacă m-ar confunda și pe mine cu altul?
- De ce cu altul?
- Păi unul care ar scălda-o cu răspunsul la întrebarea dumitale de mai înainte n-ar fi, n-ar putea fi Dumitru.
- Vrei să fii foarte limpede: de ce, de pildă, un răspuns să-i zicem mai calculat nu l-ar putea da Dumitru?
- Pentru că în privința lui Dumitru — după părerea lui Dumitru — lucrurile sint foarte clare. Nu e nevoie să-mi calculez răspunsul
- Ce înțelegi prin termenii „în privința lui Dumitru lucrurile sint foarte clare“?
- Înțeleg că știu destul de bine cine sint, nu trebuie să-mi spună nimeni: „bă, fii atent, tu ești Dumitru!“
- Și cine ești, Dumitre?
- Cine spui și dumneata!...
- Un subiect al fotbalului nostru?
- Așa...
- Unul din cele mai interesante subiecte ale fotbalului nostru din ultimul deceniu?
- Așa...
- De ce — din punctul tău de vedere — chiar așa?
- Pentru că nu sint copil. Pentru că și Dobrin, și Dumitrache, și Dinu și Dumitru au înțeles pînă acum că sint printre cele mai interesante, cum zici dumneata, subiecte ale fotbalului nostru din ultimii zece ani. Nici nu era prea greu să înțelegem și noi, nu numai iubitorii fotbalului, acest adevăr.
- Tu, de pildă, cum și cind l-ai înțeles?
- L-am înțeles mai demult. Nu în Me-

- xic, cind am avut șansa și onoarea să-l am ca adversari direcți pe Bobby Charlton, Pele sau Kuna, ci mai tîrziu. În 1972, cind am trecut de la Rapid la Steaua. S-a vorbit și s-a scris prea mult și am fost „atîns” prea tare după transferul acela ca să nu-mi dau seama că foarte multă lume se interesează de mine. Or, lumea asta nu se interesează ea așa, fără motiv, de un subiect neinteresant.
- Tragem o linie și scriem dedesubt rezultatul: îți cunoști valoarea. Știi cine ești.
- Știu cine sint. Știu ce am fost. Știu ce voi fi.
- Ziarul de specialitate scria nu demult în dreptul numelui tău inspirată, și alți de originala idee „fost-ai lele cît ai fost”. Cum ai primit această caracterizare... în bărbie?
- N-a fost în bărbie. A fost sub centură... Toată lumea și-a dat seama. No-

Podeaua, patul boxerilor
prea oboșiți de
du-te-vino-ul federației

- În ziua de 17 ianuarie Cassius Clay — Muhammad Ali, cum îi place să i se spună de cind este campion mondial al greilor — a împlinit 35 de ani, vîrstă la care este de parte de a părăsi ringul de bunăvoie. O coincidență oarecare face ca în aceeași zi să urc pe scările blocului turn din Brăila pînă la etajul VI (liftul a intrat în reparație capitală înainte de a fi inaugurat), în căutarea unui boxer despre care s-a spus pe la colțuri că s-a terminat la nici 23 de ani, cît are acum.
- De ce, Costică Dafinoiu?, îi întreb pe cunoscutul nostru semigreu, silindu-l să-și întrerupă studiul regulilor de circulație căruia, de cind are Trabantul, i se dedică pentru obținerea carnetului.
- Am citit pe undeva în ziar că nu duc viață sportivă, de-ala așa îl pierdut înainte de limită, la Vrinceanu și Chiracu. Dar m-a întrebă cineva ce se întâmplă cu mine?
- Uite, te întreb eu. De ce tu, Costică Dafinoiu, un fel de „copil minune” în box, care în cițiva ani ai ajuns campion național, european și la ultima Olimpiadă medaliat cu bronz, nemalsocotind turneele internaționale pe care le-ai cîștigat, ai pierdut prin k.o. la Chiracu?
- Chiracu nu m-a făcut un k.o. cum știu

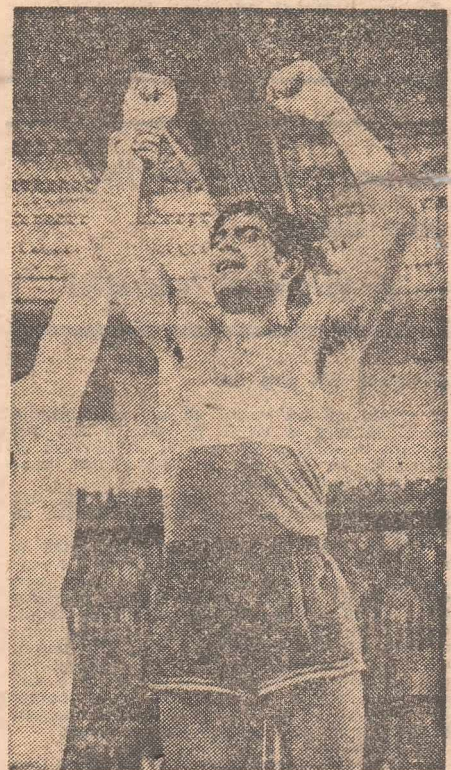
- rocul meu este că nu depind de un ziarist sau altul care ține cu Dinamo și nu înghite Steaua. Depind numai de jocul meu. Și dacă joc cum trebuie, iar 80 000 de oameni văd că Dumitru a mers bine nu mai contează că al 80 001-lea nu „m-a văzut”. Mîinea nu poate să mi-o ia nimeni. Nici chiar un ziarist...
- Îți propun să lăsăm ziaristii și să ne întoarcem la fotbalisti. De pildă, la adversarii tăi direcți din Mexic. Cum și s-au părut și ce impresii și-au lăsat Bobby Charlton, Pele și Kuna?
- Cu Bobby Charlton nu mi-a fost prea greu. Creierul de joc al echipei britanice era în pierdere de viteză, începuse să îmbătrînească, gîndea perfect dar se mișca destul de comod pentru mine. Intotdeauna mi-au convenit „doxarii” ceva mai lenți. Cu Pele în schimb a fost de groază. Jucător extraordinar. Tehnic pînă-n virful siretului, tare pe picioare și rău ce n-am mai pomenit. Lovea, punea tălpi, tot timpul jocului cu noi m-a injurat...
- Uite, asta-i un lucru pe care nu-l știam. Pele — rău, Pele — să injure... Deși nu-i frumos ce făcea, crezi că i-ai dat totuși, în joc, unele motive să te-njure?
- Sigur că i-am dat! Dar asta-i fotbalul. Nu făceam pantomimă, jucam pe goluri, pentru calificare. La meciuri cu miză nu te lartă nimeni. Tîneții minte partida aceea fantastică dintre R.F.G. și Italia? L-ati văzut pe Beckenbauer cum a terminat jocul? Cu brațul drept în eșarfă. Asta e fotbalul, se știe, nici pe mine nu m-au iertat mulți și, deși niciodată nu mi-a făcut plăcere, i-am înțeles. Cu Pele, treaba ajunsese la un moment dat dramatică. Era 2-0 pentru Brazilia, cind Culaș (n.n. — Lupescu) mi-a strigat disperat: „Liță, înpește-te de Pele că ăștia ne omoară! Ne dau un sac de goluri”. Și m-am lipit. Tîminte că la primul meu contact cu el am sărit amîndoi — cu ambele picioare înainte! — la minge. Și-am căzut în același timp. Unul în dreapta, altul în stînga. Deși eu aveam 20 de ani, iar Pele avea 30, deci era cu zece ani (!) mai în vîrstă ca mine, eu am rămas jos, în timp ce Pele a țîșnit la minge, mi-a spus ceva de mamă în limba portugheză și a plecat lansat spre poarta noastră. Atunci mi-am dat seama ce teribil de tare e pe picioare. Altă dată a scăpat cu Tostao și erau doi împotriva lui Lupescu, care nu știa la care dintre ei să se ducă. Am venit ca un trăsnet din spate și — ce era să fac? — l-am agățat pe domnul Pele. M-a injurat din nou, dar eu am fost multumit că nu ne-a dat gol la faza aceea. Împotriva lui Pele mi-am dat seama — impresie confirmată întru totul mai tîrziu, cind am jucat de două ori contra lui Cruyff — că în fața jucătorilor de mare clasă ești curățat dacă nu te uiți numai la minge și-ți fug ochii,

- măcar și pentru o clipă, la ei, la mișcările lor. Pele era atît de derutant în mișcări, încît era de ajuns o singură privire spre el ca prin fenta următoare să fii eliminat din drumul lui ca un popic. Cu Cruyff, despre care a venit vorba, a fost și mai greu în cele două jocuri (0-0 și 2-0 pentru Olanda) susținute împotriva lui, pentru că acest uliitor fotbalist european, poate cel mai mare din ciții s-au văzut pe continentul nostru, fuge nemai-pomenit — într-un meci am fugit o reprimăză întreagă după el și nu l-am ajuns — și pe deasupra are niște accelerații de viteză și niște schimbări de direcție amețitoare, aruncindu-te uneori pe tine într-o parte în timp ce el o ia în partea cealaltă. Despre al treilea adversar din Mexic, Kuna, n-am ce să spun. Am fost „șeful” lui, cum se spune, n-a mișcat și nu prea a contat în joc.
- Liță, o ultimă întrebare despre Mexic: crezi că ne puteam califica?
- Cu Răducanu-n poartă și cu Dobrin în formă bună, da.
- De ce spui cu Dobrin în formă bună?
- Pentru că putea să fie și-n formă slabă.
- Păi dacă n-a fost încercat nici măcar zece minute, de unde poți să știi e-ar fi putut fi în formă slabă?
- Și asta-i adevărat. Dar a trecut...
- A trecut și noi nu putem să-nțoarcem mortul de la groapă. Așa-i, dar uite că oamenii se folosesc uneori de trecut pentru a nu mai greși în viitor. Să nu mai facem morți din ăștia pe care să-i regretăm zadarnic mai tîrziu.
- Eu sint un simplu jucător de fotbal.
- Ești jucător de fotbal, dar nu ești deloc simplu. O știi și tu. Și ești o opinie! În fond, cunoști — ca și mine — destule exemple de jucători ne-agreați și eliminați în primul rînd de coechipierii lor. Cunoști sistemul paselor date nu la picior, ci „la cravată”, sau cu un metru peste înălțimea colegului îndezirabil, mingile zburînd peste el ca planoarele. Dar să lăsăm teoria asta, din păcate verificată, și să ne-ntoarcem la oameni. Care a fost modelul tău de jucător?
- Dumitriu II. Deși avea doar vreo 8-9 ani mai mult ca mine, îl priveam ca pe-un idol.
- Ce-ți plăcea la el?
- Tehnica impecabilă și eleganța. Și-mi plăcea foarte mult omul. Și azi cind îl întîlnesc îi spun „nea Emile”, deși asta

(Continuare în pag. 22)
MARIUS POPESCU ■

- eu. Cind să mă duc să dau și eu, m-a oprit arbitrul, nea Victor Popescu, dar dacă era să mă oprească, trebuia să mă oprească înainte. La fel mi-a făcut și în '74, cu Constantinescu, ăla avea după meci numai hopuri în cap, dar nu l-a făcut nimic cind mi-a dat una după ceafă!
- Dar cu Vrinceanu, la naționale?
- Înainte de finala cu el eu aveam 4 meciuri înainte el numai 2. Mi-a dat una peste ureche, două săptămîni am avut urechea vîntată. Pînă să-l lovesc eu, m-a lovit el. Eram oboșit. Dar nu de ce credeți dv.
- Ce cred eu?
- Că nu duc o viață sportivă, așa s-a spus și se spune. Eu n-am avut pînă acum nici o rușine particulară, nu beau prin circumi, nu fumez, nu pierd nopțile, am nevastă de la 18 ani, pe Dolina, acum am primit și apartamentul ăsta nou. Sint în anul III la liceul industrial, vreau să urmez și la subingineri...
- Și atunci?
- Să vă spun. Din '72, iarna lui '73, cind am plecat la lotul național de juniori, eu nu m-am mai odihnit, n-am avut pauză, du-te colo, du-te dincolo, ba la juniori, ba la tineret, ba la seniori, peste tot pumnii și antrenamente. Numai tensiunea unui meci cu Parlov, cu Carillo, cu Millian... Reziști un an, doi, dar pe urmă ajungi să vorbești singur pe stradă.
- Cite zile libere ai avut în 1976?
- Zile libere? Concediu? Rideți de mine!
- Au fost, la rînd, Olimpiada, apoi hai Costică să boxezi la naționale, să-ți faci datoria față de club... Cum mi-am făcut-o... Abia acum am luat pauza asta cu voie, fără voie... Am cerut demuț și eu o pauză, am căutat să

(Continuare în pag. 23)
IULIAN NEACȘU ■

FIACARA Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: problemele emului (șeful secției: Liviu Timbus; Marga Nedelea - sector scrisori, Cici Iordache - sector anchete, Răzvan Bărbulescu, Dorin Gherghinescu, Dumitru Eliade, Radu Constantinescu - 1787); probleme politica și social-economice (șeful secției: Nicolae Cristache și Lienei Nițescu, N. Gr. Mărbănu, Victor Niță, Manole Cărtan, Elena Ghera - 1617); problemele no ului (șeful secției: Tudor Octavian; Iulian Neacșu, Horia Pătrașcu Ovidiu Ioanțoala, Ion Pradașanu - 1619); ață-cultură-sport (șeful secției: Eugen Socoleanu; George Arion, Adi Cusin, Dumitru Graur, Victor Constantinescu Emanuel Tănăila - 1606); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionascu, Adrian Doholaru - 1618); documentare (Vasile Măneac - 1623); administrație (George Amuza, Alexandru Medar - 1786); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu Cornel Calană - 1782, 1621); secretar responsabil de redacție (Marius Popescu - 17 78 82 și interior 1611); redactor șef adjuncț (Traian Proșan - 17 78 82 și interior 1783); redactor șef - 1822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Căuțit din străinătate se pot abona adresindu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-Import presă P.O. Box 136-137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU